

EPIcenter

Glasilo Posoškega razvojnega centra

letnik XII, št. 11-12, 2011

BOVEC, KOBARID, TOLMIN

ISSN 1581-6087

- Zamisel je prišla s terena
- Odmevi preteklosti na potepih sedanjosti
- Znanje je moč
- Nove pogodbe o štipendiranju sklenilo 77 dijakov in študentov
- Cimet
- Poslednji samotar?
- Kako zlobnega duha za vedno zapreti v steklenico?

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 1581-6087

Izdal in založil:
Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5220 Kobarid

Naslov:
Uredništvo EPIcentra
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:
05/38-41-510 (glavna urednica)
05/38-41-502 (pomočnica urednice)
05/38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:
05/38-41-504

E-pošta:
epicenter@prc.si

Spletne strani:
www.prc.si/epicenter
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

Glavna in odgovorna urednica:
Tatjana Šalej Paletič

Pomočnica urednice:
Mateja Skok

Oglasno trženje:
05/38-41-502 (Mateja Skok)
Cenik oglasov najdete na spletni strani.

Lektoriranje:
Polona Baša, Polonca Kavčič,
Marta Medvešček

Fotografija na naslovnici:
Kamenski most, foto: Miljko Lesjak

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:
Gaya d.o.o.

Tisk:
Premiere d.o.o.

Naklada:
7.400 izvodov
Vire navajamo po ISO standardu.

Distribucija:
Glasilo se brezplačno distribuira po vseh
gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Glasilo sofinancirajo:
Služba Vlade RS za lokalno samoupravo
in regionalno politiko ter Občina Bovec,
Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik XII, št. 11-12, 2011

Ob vstopu v novo leto

Leto je naokrog in čas je, da se najprej ozremo nazaj in ocenimo naše letošnje delo, predvsem pa dosežene rezultate. V **EPIcentru** ste lahko v veliki meri sledili delu, saj smo napovedovali javne razpise za podjetja in podjetnike, vabili na različna izobraževanja in usposabljanja, predstavljali različne dejavnosti, ki smo jih izvajali.

Za nami je pestro leto, v katerem smo izpeljali vrsto nalog, ki so naša stalnica zadnja leta. Tako so »pod streho« vsi razpisi iz razvojnega programa Soča 2011, na katerih so podjetja in podjetniki pridobili subvencije za izpeljavo različnih investicij, za izobraževanje in usposabljanje svojih zaposlenih, pa tudi za nove zaposlitve.

Za vas smo v spomladanskem času v vseh občinah Zgornjega Posočja izpeljali vrsto brezplačnih izobraževalnih programov, ki jih financira **Evropska unija**. Z jesenjo smo začeli z naslednjim sklopom takšnih izobraževanj; trenutno potekajo računalniški tečaji, programi za podeželsko prebivalstvo, za starše in otroke, za zaposlene v podjetjih, za osebe s posebnimi potrebami, za migrante, za

starejše osebe in še bi lahko naštevale.

V letu 2011 smo bili zelo uspešni v čezmejnih in mednarodnih projektih. Pridobili smo šest novih projektov, v katerih bomo v sodelovanju s partnerji iz različnih držav EU poskušali odgovoriti na izzive, ki nam jih na različnih področjih – od izobraževanja, gospodarstva in okolja – ponuja naše lokalno okolje. Takšno sodelovanje je vedno priložnost za nove izkušnje, nova poznanstva, ki peljejo v nove projekte.

Na področju podeželja smo po zapletih, ki nam jih je povzročila spremenjena zakonodaja, na celotnem območju lokalne akcijske skupine **LAS za razvoj** izpeljali javni poziv in izbor projektov, za izvajanje katerih bo v prihodnjih dveh letih večino sredstev prav tako zagotovila Evropa. V teh projektih bodo občine, društva, razvojne agencije in drugi izpeljali vrsto dejavnosti v podporo razvoju podeželja.

To je le nekaj izmed vse bolj številnih nalog, ki se jih lotevamo na PRC-ju in so vedno usmerjene v dobiti posameznikom, gospodarskim družbam ali lokalni skupnosti.

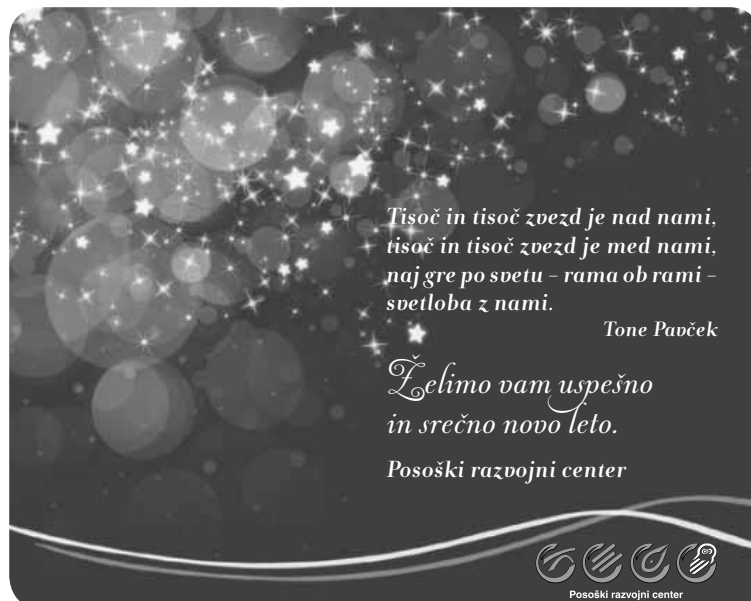
Ta pogled na leto 2011 lahko za-

ključim z zadovoljstvom, saj smo v vse prej kot spodbudnih časih in razmerah utrjevali naše mesto tako v lokalnem kot regionalnem in mednarodnem okolju. S široko paleto dejavnosti smo si uspeli zagotoviti v večini primerov večletne projekte, ki se bodo nadaljevali vse do leta 2013 oziroma 2014. Med temi seveda nisem pozabila na **EPIcenter**, ki vas je – vsaj upam – v letošnjem letu razveseljeval v osmih izdajah.

Ob vstopu v novo leto pa je seveda tudi čas, da se zazremo naprej. V prihodnjih letih bomo imeli veliko dela z že odobrenimi projekti, pa vendar se s tem ne bomo zadovoljili. Poskušali bomo prodreti z novimi idejami, zanje pridobiti evropska sredstva in jih uresničiti v našem okolju. Polno dela pa za nas pomeni tudi polno skrb za zagotavljanje sredstev za tekoče pokrivanje našega poslovanja, saj povračila za stroške v projektih, financiranih z evropskimi sredstvi, v večini primerov dobimo šele po letu dni ali celo kasneje. Prav to je tudi eden od razlogov, da ne bomo več zmogli pokrivati stroškov EPIcentra v takem obsegu, kot nam je to uspevalo do sedaj. Sredstva iz razvojnega programa Soča, ki so bila vseskozi pomemben vir za ta periodični tiskani medij, se namreč krčijo in če bo prispevek občin Zgornjega Posočja ostal na enaki ravni kot zadnja leta, bomo obseg dela primorani skržiti. Zato vas bomo manjkrat obiskali; predvidoma le na vsaka dva meseca. Kljub temu upam, da nas boste tudi v prihodnje z veseljem prebirali.

V novem letu vam želim veliko osebnega zadovoljstva in delovnih uspehov.

Mag. **Almira Pirih**, direktorica
Posoškega razvojnega centra

Iz vsebine

- 4 PRC-jeva oglasna deska
- 5 Srečanje gospodarstvenikov Zgornjega Posočja: Zamisel je prišla s terena
- 7 Dvig ravni pismenosti (5): Odmevi preteklosti na potepih sedanjosti
- 9 Dvig ravni pismenosti (6): Moj korak
- 10 Prenos informacij med gospodarskimi družbami in Skladom dela Posočje: Znanje je moč
- 11 Regijska štipendijska shema 2011/2012: Nove pogodbe o štipendiranju sklenilo 77 dijakov in študentov
- Iz občinskih uprav
- 12 Občina Bovec
- 18 Občina Kobarid
- 22 Občina Tolmin

26 Jamarska sekcija Tolmin se predstavi: O prehojeni 40-letni poti

27 Pustili so svoj pečat: Poslednji samotar?

31 Opažanja: Kako zlobnega duha za vedno zapreti v steklenico?

33 Na krožniku: Jagnječja rolada s kruhovim nadevom, z zdrobovimi cmoki, s šampinjoni na žaru in z zelenimi beluši

33 EPIjeva knjižna polica

36 Praktično za vsakogar: Cimet

39 Javni razpisi in pozivi

TOKRAT ZADNJIČ IZBIRAMO NOVO IME NAŠEGA MEDIJA

Na glasovnici so na voljo štirje predlogi, od katerih obkrožite vam najljubšega. Tisti dve imeni, ki bosta prejeli največ glasov, se bosta pomerili v velikem finalu. Katero ime bo krasilo naslovno stran našega tiskanega medija, je odvisno od vas, zato vas

vabimo, da s skupnimi močmi poiščemo najbolj primerno ime. Ob koncu akcije bomo izmed vseh prispelih kupončkov izžrebali deset tistih, ki bodo prejeli lepe in praktične nagrade.

Polfinalni izbor - tiskanemu periodičnemu mediju naj bo ime:

- 1) SOČAsnik 2) SOČApis 3) SOČA sporoča 4) SOČA poroča

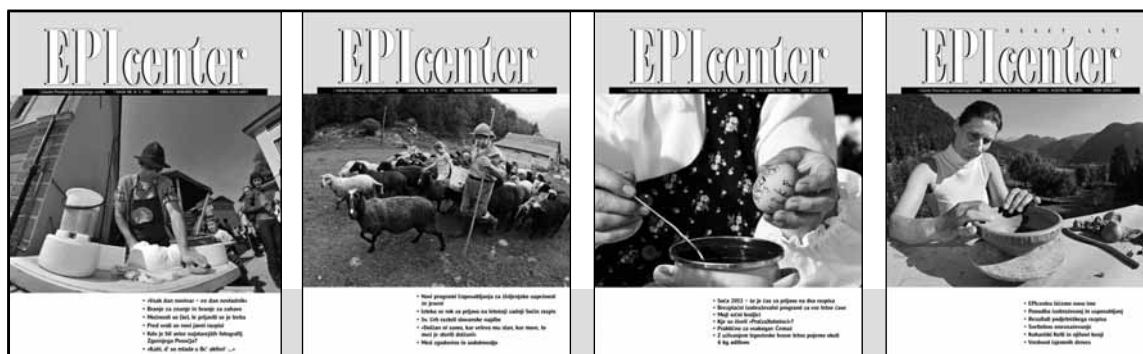
Glasovalec (ime in priimek): _____

Naslov: _____

Telefon: _____

E-pošta: _____

Kuponček pošljite na naslov: Uredništvo EPIcentra, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Zakaj ne bi **EPIcenter vašega oglasa** ponesel
v vsa posoška gospodinjstva?

Izkoristite možnost objave barvnih oglasov

Vse o oglaševanju v našem glasilu z naklado 7.400 izvodov najdete na spletni strani www.prc.si/epicenter, lahko pa se obrnete tudi na Matejo Skok (05/38-41-502, mateja.skok@prc.si).

Posoški razvojni center, Trg svobode 2, 5222 Kobarid

▶ POSTANITE NAROČNIK/-ICA e-EPIcentra

Vse, ki želite postati naročniki **e-EPIcentra**, vabimo, da nam na mateja.skok@prc.si sporočite svoj e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naše spletno glasilo.

Uredništvo

▶ IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE EPIcentra

Bralke in bralce obveščamo, da bo prva številka **EPIcentra** v letu 2012 predvidoma izšla v februarju. Vsi, ki boste v našem glasilu želeli objaviti kak prispevek, nas kontaktirajte na e-naslov epicenter@prc.si.

Besedila **naj ne bodo daljša od 2.000 znakov** (s presledki), saj le na tak način lahko zagotovimo objavo večjega števila vaših član-
kov, **poslane fotografije pa naj bodo v visoki resoluciji** (vsaj 1 Mb). Več informacij glede objav najdete tudi na naši spletni strani www.prc.si/epicenter/dodatno/objava-prispevka.

Uredništvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Operacijo delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013; 3. razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve 3. 2: Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

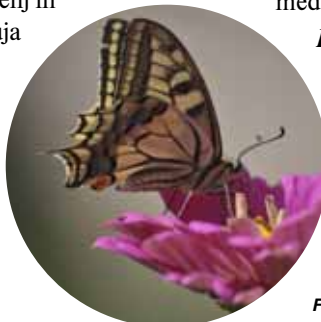
Potrebuješ pomoč pri učenju in opravljanju izpitov? Rabiš samo prostor, mir in nekoga, ki te vzpodbuja pri učenju? Iščeš službo in se sprašuješ, kaj delaš narobe, da si (še vedno) brezposeln? Se dolgočasiš? Nimaš kaj početi? Potrebuješ prijatelja?

POTEM JE ČAS ZA SPREMEMBO – ČAS ZA PUM.

Projektno Učenje za Mlajše odrasle (PUM) je javno veljaven brezplačen izobraževalni program, ki mladim pomaga pri nadaljevanju prekinjenega šolanja ali iskanju (prve) zaposlitve. Program ponuja možnosti za pridobivanje izkušenj in znanj pomembnih v vsakdanjem življenju, ponuja pa tudi priložnost za prijetno druženje in zabavo.

Ciljna skupina: mladi, stari med 15. in 25. letom

Ugodnosti: tisti mladi, ki so prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb na Zavodu RS za zaposlovanje, imajo ob podpisu pogodbe o vključitvi v program PUM tudi pravico do žepnine in vračila potnih stroškov.

Naslov: prostori Posoškega razvojnega centra (pri Brajdi), Ulica padlih borcev 1c, Tolmin

Urnik: skozi vso šolsko leto – pet delovnih dni v tednu med 8. in 15. uro

Dodatne informacije: telefon: 05/38-41-513 ali 051-626-446, e-pošta: pum@prc.si

Več na: <http://pum-tolmin.weebly.com/index.html>

Ne zabubi se. Razpri krila in poleti.

Nika Kikelj in Jana Skočir, mentorici PUM

Foto: Tatjana Šalej Faletič

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Operacijo Dvig ravni pismenosti delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013; 3. razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve 3.2: Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi, temelječi na znanju.

KNJIGE SO ZAME

- Knjige so zame;
- knjige so zate;
- knjige so za prijatelje, sosede, sorodnike, znanke;
- knjige so za vse ljubitelje lepe pisane slovenske besede;
- knjige so za tiste, ki bi radi več brali leposlovje, pa tudi za tiste, ki bi radi v prijetnem vzdušju razpravljali o raznovrstnih domačih in svetovnih umetnostnih besedilih;
- **KNJIGE PA SO TUDI ZA TISTE, KI ČRKE SICER POZNAJO, KLJUB TEMU PA NE ZNAJO BRATI.**

V okviru 20-urnega programa se boste lahko naučili bolj tekoče brati, opisovati, pripovedovati ... Spoznali boste tudi bogastvo umetnostnih besedil in obogatili svoj besedni zaklad. Predvsem pa boste dobili veselje do tiskane besede.

Začetek: februar 2012

Trajanje programa: 20 ur

V program se lahko vključijo mlajši in starejši odrasli (od 16 do 64 let), ki ne obiskujejo rednih šolskih oblik izobraževanja in bi radi izboljšali omenjena temeljna znanja in spretnosti.

Kraj: v Tolminu

Udeležba: brezplačna

Prijave zbiramo na telefon: 05/ 38-41-514 ali po e-pošti: nata-sa.ks@prc.si

Dodatne informacije: Posoški razvojni center, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin.

Kontaktna oseba: Nataša Klobučar Štrancar, učiteljica programa
Prijavite se čim prej, saj je število udeležencev omejeno na šest do osem.

Naj vam branje literature postane užitek, veselje in potreba.

Zamisel je prišla s terena

Še preden so decembra na Vladi RS potrdili predlog izvedbenega razvojnega programa Soča 2012, so se s slednjim seznanili tudi udeleženci Srečanja gospodarstvenikov Zgornjega Posočja. Tega jim je uvodoma predstavila mag. Almira Pirih, direktorica Posoškega razvojnega centra (PRC). Druženje je tokrat potekalo v kobarškem Domu Andreja Manfrede, v sodelovanju s tremi posoškimi občinami pa ga je organiziral PRC. Zamisel za organizacijo tovrstnega druženja je po besedah direktorice prišla s terena, natančneje iz gospodarskega kroga.

»Letos smo že tretjič po vrsti organizirali srečanje, na katerem povežemo akterje na celotnem območju Zgornjega Posočja in k sodelovanju privabimo tudi zunanje institucije,« pravi mag. Almira Pirih, direktorica Posoškega razvojnega centra (PRC). Zbranim je uvodoma predstavila predlog izvedbenega razvojnega programa Soča 2012, ki je bil decembra potrjen na Vladi RS. Program predvideva, da se bosta v naslednjem letu izvajala dva ukrepa – Ukrep II: Pospaševanje podjetniških vlaganj, razvoj gospodarstva in odpiranja novih delovnih mest ter Ukrep III: Usposabljanje in razvoj kadrov¹. Glede na to, da so razpoložljiva sredstva za 2012 in 2013 nižja kot v preteklih letih, bo v naslednjem letu objavljen nov razpis le še za Ukrep II, medtem ko se bodo na Ukrepu III že izvedeni razpisi le še nadaljevali. Med možnimi alternativami za Ukrep III Pirihova izpostavlja sodelovanje delodajalcev v **Regijski štipendijski shemi Goriške regije**, kjer polovico sredstev zagotavlja Evropska unija, 20 odstotkov občine, preostanek pa podjetja sama. Na področju izobraževanja in usposabljanja zaposlenih imajo podjetja možnost kandidiranja na javnem razpisu **Javnega sklada za razvoj kadrov in štipendije**. Poleg tega pa so tu še usposabljanja in izobraževanja, ki jih PRC izvaja v dogovoru s posameznimi podjetji za njihove zaposlene.

Stanje in težave podjetij v Zgornjem Posočju

Po oceni sodelujočih gospodarstvenikov je gospodarsko stanje na območju Zgornjega Posočja v primerjavi s celotno regijo in Slovenijo pozitivno. Prisotni so po zaključenih predstavitev imeli možnost razprave, kjer so izpostavili težave, s katerimi se soočajo. Med največkrat iz-

SREČANJE GOSPODARSTVENIKOV ZGORNJEGA POSOČJA – »Letos smo že tretjič po vrsti organizirali srečanje, na katerem povežemo akterje na celotnem območju Zgornjega Posočja in k sodelovanju privabimo tudi zunanje institucije,« pravi mag. Almira Pirih, direktorica PRC, ki je zbranim uvodoma predstavila predlog izvedbenega razvojnega programa Soča 2012. **Vlada RS je tega sprejela v prvi polovici decembra**. Sicer pa so gospodarstvenikom in drugim predstavnikom različnih za gospodarstvo pomembnih institucij ob tej priložnosti z zanimanjem prisluhnili tudi soorganizatorji srečanja župan tolminske občine Uroš Brežan, kobarška županja Darja Hauptman in bovški župan Danijel Krivec.

postavljenimi lahko najprej omenimo kadrovske problem oziroma strukturno neskladje med ponudbo in povpraševanjem po delavcih v gospodarstvu, ki je zadnja leta značilno za Posočje. Sploh za mlade je značilna

usmerjenost v družboslovne poklice, ki pa se ne skladajo s potrebami gospodarstva na tem območju. Na tej točki je namestnica ravnatelja Gimnazije Tolmin mag. Branka Hrast Debeljak predstavila načrte razširitve

gimnazije ter novega oddelka tehnične smeri.

Direktorica Območne službe Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje Nova Gorica Lučila Hvala pravi, da so z namenom večje učinkovitosti

Utrinki

NOV PROMOCIJSKI FILM DOLINA SOČE – POT MIRU

Zgornje Posočje – Dolina Soče slovi po svoji pristnosti in naravnih lepota, ki jih občudujejo obiskovalci iz celega sveta. Vse bolj pa se teh vrednot zavedamo tudi domačini, zato je Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju« izdala šest minutni promocijski film Dolina Soče – Pot miru, ki je bil sofinanciran s sredstvi Švicarskega prispevka. Namen promocijskega filma Dolina Soče – Pot miru je predstavitev nabora možnosti za aktivno preživljanje prostega časa, ki jih dolina ponuja. Športne dejavnosti, pohodništvo, rekreacija, dožive-

tja, oddih, gastronomski užitki, naravne lepote, kulturne in etnološke posebnosti, muzeji, zasebne zbirke in seveda Pot miru, kot ambasadorka vsega tega in simbol dediščine soške fronte.

Povezovalna nit filmčka so otroci, pastirčki, ki simbolizirajo pristnost, igričnost in bogato izročilo, ki se prenaša iz roda v rod. Film spremlja glasba, priredba pesmi *Po polju pa rož'ce cvetejo* v izvedbi skupine Fake Orchestra. Staro ljudsko pesem, ki govori o odhodu fantov v vojsko, interpretirajo na zanimiv in ritmičen način, kar na nek način simbolizira tudi poslanstvo fundacije pri ohranjanju

in vzdrževanju dediščine soške fronte. Film je narejen tudi v angleškem, italijanskem in nemškem jeziku z namenom, da bi dosegel kar najširšo ciljno publiko. Dolina Soče je izziv in ponuja široko paleto doživljajskih možnosti, ki jih nudi le malo katera destinacija v Sloveniji in v svetu. Od nas domačinov pa je odvisno ali si jih bomo upali in pustili doživeti.

Če si filmčka še nise ogledali, je čas, da to storite. Ogledate si ga lahko tudi na svetovnem spletu: <http://www.youtube.com/watch?v=bFTPxIIAvME>.

Tadej Koren, Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju«

reorganizirali način dela na zavodu ter okrepili sodelovanje s posameznimi podjetji. Tudi težavam vzpostavitve najosnovnejše infrastrukture, ki bi zagotavljala nemoteno poslovanje podjetij, se ni dalo izogniti. Župani so v odgovor potrdili, da si prizadevajo za vzpostavitev ustreznih cestnih povezav in širokopasovne dostopnosti.

Vloga PRC-ja v povezavi z gospodarstvom

Med alternativami za ukrep izobraževanja in usposabljanja zaposlenih razvojnega programa Soča, ki se v prihodnje ne bo več izvajal, je direktorica PRC-ja navedla nekaj drugih programov, ki jih v javnem zavodu že izvajajo. Tak primer je program *Moje delovno mesto*, ki ga PRC izvaja v sodelovanju z družbo **Metalflex d.o.o.** Vendar bo v prihodnje treba sodelovanje med PRC-jem in posoškiimi podjetji še okrepiti. Tega mnenja je tudi direktor gospodarske družbe Metalflex iz Poljubinja **Andrej Ivančič**: »V prihodnje si želim, da bi sodelovanje okrepili na področju vseživljenjskega učenja v obliki že obstoječih programov ter tečajev tujih jezikov. Poleg tega se mi zdi smiselno tudi, da bi PRC ponudil manjšim podjetnikom izobraževanje s področja vodenja, managementa, financ, računovodstva ... saj menim, da jim tovrstna znanja primanjkujejo in tako ne morejo nastopati profesionalno na trgu bodisi v sodelovanju z nami bodisi pri prodoru na druge, tuje trge.«

MEDSEBOJNO POVEZOVANJE, IZMENJAVA MNENJ IN IZKUŠENJ – Letošnje srečanje je bilo tudi potrditev, da se podjetja na Tolminskem premalo poznajo med seboj, »je po srečanju povedal **Edvard Šturm**, direktor prodaje v podjetju **Smarteht d.o.o.**, in dodal, da so se »pokazale možnosti sodelovanja na nivoju proizvodnje in koriščenja storitev in oprem.

Edvard Šturm, direktor prodaje v podjetju **Smarteht d.o.o.**, k temu dodaja, da bi PRC lahko »sodeloval tudi pri mreženju in posredovanju kontaktov potencialnih partnerjev, prek drugih razvojnih agencij, s katerimi ta že sodeluje.«

Z njim se po svoje strinja tudi **Ivo Sossi**, direktor podjetja **Ad Meliora d.o.o.**, ki pravi, da lahko »PRC s svojim vplivom še bolj pomaga posoškim podjetjem pri vključevanju v gospodarska omrežja, tudi čezmejnja, da bi v sinergiji z drugimi učinkovito nastopali na svetovnih tržiščih.« Razmi-

šlja tudi v smeri, da bi lahko razvili sodelovanje, »ko bi podjetja, v okviru svojih kompetenc, lahko s pomočjo PRC-ja posredovala ideje poslovnih pristopov, procesov in sploh dobrih praks drugim podjetjem, ki za nekaj takega čutijo potrebo.«

Smisel tovrstnih srečanj

Glavni namen, ki ga je z letošnjim srečanjem v Kobaridu želel doseči PRC, je bilo medsebojno povezovanje med gospodarstveniki s tega območja ter izmenjava mnenj in izkušenj. »Takšna srečanja so ena od oblik izme-

njave informacij, vizij, problemov, vezanih na razvoj podjetij ter občin. Letošnje srečanje je bilo tudi potrditev, da se podjetja na Tolminskem premalo poznajo med seboj. Pokazale so se možnosti sodelovanja na nivoju proizvodnje in koriščenja storitev in opreme, poleg tega je to tudi priložnost za PRC, da posoška podjetja in njihove programe malo bolje spozna,« je po srečanju povedal Šturm. Tudi Ivančič je bil s storjenim prvim korakom zadovoljen: »Vsekakor je bil krog povabljenih ozek in vsi podjetniki, ki si želijo sodelovati z večjimi podjetji, tako niso prišli v stik z nami. Sem pa bil z dogodkom zadovoljen predvsem z vidika networkinga. Vendar je to le začetek povezovanja in dobro bi bilo, da bi se aktivnosti v tej smeri nadaljevale.« Sossi ob tem opominja še na to, da »taka srečanja niso koristna samo v kriznih časih; koristna in potrebna so tudi v obdobjih pozitivne konjunktуре«.

Žogica je tako ponovno v rokah PRC-ja ter treh občin, česar se Pirihova tudi zaveda: »Pozitivne izkušnje nam dajejo spodbudo in zavezo, da bomo podobna srečanja organizirali še naprej in na ta način utrjevali našo povezovalno vlogo na območju, kjer delujemo.«

Mateja Skok

Foto: Marko Leban

Opomba:

¹ **Ukrep I: Vzpostavljane razvojne infrastrukture** se že od leta 2009 dalje ne izvaja več.

Utrinki

PRISOTNI SO ŽE V MILIJONU DELOVNIH VOZIL

Postaja – V podjetju **Rut d.o.o.** so v začetku novembra izdelali milijonti stator. Gre za izdelek, ki se vgrajuje v zaganjalnike delovnih vozil, **Rut d.o.o.** pa ga dobavlja podjetju **Iskra Avtoelektrika** iz Šempetra pri Gorici. Končni kupci so priznani proizvajalci delovnih vozil, kot so **Deutz**, **Renault trucks**, **MAN**, **Ford** in drugi. **Angel Drole**, ki v podjetju vodi ta proizvodni program, je na priložnostni slovesnosti razložil, da je bilo treba »za izdelavo milijona statorjev preložiti 2.021 ton materiala, če bi jih zložili v vrsto, pa bi bila ta dolga 112 kilometrov.« Direktor **Vladimir Lukman** je povedal, da pri njih izdelujejo še tračna in žična navitja za motorski program. »Na isti dan, kot smo izdelali milijonti stator, smo dosegli tudi prodajno realizacijo v vrednosti šest milijonov evrov, s čimer smo presegli celotno realizacijo iz leta 2010. Letos sicer načrtujemo 16-odstotno povečanje prodaje glede na lansko leto,« je pojasnil Lukman. Poudaril je še, da so za oba omenjena rezultata zaslužni vsi zaposleni v podjetju **Rut d.o.o.**

V TORTO OB MILIJONTEM IZDELANEM STATORJU je slovesno zarezal vodja programa **Angel Drole**. Foto: arhiv **Rut d.o.o.**

V 90-članskem kolektivu pa ne izpostavljajo samo sedanjega uspešnega dela in smelih načrtov za prihodnost. Že v začetku prihodnjega leta bodo

namreč zaključili gradbeni projekt, v katerem bodo sedanji poslovni prostori dobili prizidek. V njem bodo uredili razdelilnico hrane in pisarne za strokovni kader.

Š. K.

KOMEMORATIVNA SLOVESNOST NA LOČAH

Tolmin – Veleposlaništvo Slovaške republike je na vojaškem pokopališču 1. svetovne vojne na Ločah pri Tolminu organiziralo komemorativno slovesnost ob spomeniku slovaškim vojakom, ki so padli na soški fronti v letih 1915–1917. Slovesnosti so se udeležili številni visoki gostje, med drugimi podpredsednik Državnega zbora RS mag. **Vasja Klavara**, poslanec Državnega zbora RS **Tone Anderlič**, veleposlanik Češke republike **Petr Voznica**, predstavnik Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve RS, Ministrstva za obrambo RS, načelnik Uprave enote Tolmin **Zdravko Likar** in župan Občine Tolmin **Uroš Brežan**. O nesmiselnosti vojne, trpljenju vojakov in civilistov, žrtvah in miru so spregovorili: veleposlanica Slo-

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Operacijo Dvig ravni pismenosti delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013; 3. razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve 3.2: Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi, temleči na znanju.

Odmevi preteklosti na potepih sedanosti

Že od nekdaj me fascinirajo stare fotografije, večerni pogovori s starejšimi, ki pripovedujejo zgodbe iz preteklosti in knjige, v katerih so opisani dogodki, ki so krojili usode ljudi in vplivali na njihov način življenja. S svojo iznajdljivostjo, delavnostjo, trdnostjo in trpežnostjo so kljubovali različno zahtevnim izzivom časa, zaradi česar so njihove zgodbe polne tako veselih kot tragičnih trenutkov. Te zgodbe nam kažejo narodovo pot, po kateri so generacije oblikovale našo identiteto. Pot, iz katere naj bi se novi rodovi učili, da ne bi ponavljali istih napak.

V februarju 2012 bomo na **Posoškem razvojnem centru** (PRC) ponovno začeli z izvajanjem programa *Usposabljanje za življenjsko uspešnost – Izzivi podeželja (UŽU – IP)*, ki smo ga, zaradi tematike poimenovali kar *Odmevi preteklosti na potepih sedanosti*. Tokrat bomo z udeleženci zbirali stare fotografije, razglednice in drugo slikovno gradivo, vezano na Zgornje Posočje. Z njimi bomo obudili zgodbe minulega časa in prostora. S tem se naše delo še ne bo zaključilo. Na podlagi izbranih fotografij se bomo nato podali na teren in skušali poiskati lokacije, kjer so bili ti stari posnetki na-

rejeni. Posamezne motive bomo ponovno fotografirali in zabeležili današnje stanje, hkrati pa v objektiv ponovno ujeli trenutek za naše za-

namce.

Pri delu nam bodo pomagali tudi različni strokovnjaki, saj bomo le tako v okviru zbranega fotografskega

gradiva lažje prepoznali in ovrednotili pomembnost posameznih dogodkov, objektov, običajev, navad itd. Pri delu bomo izpopolnili tudi svoje fotografsko znanje, saj nam bo med sprehodom skozi zgodovino fotografije, na pomoč priskočil poklicni fotograf.

Tukaj zdaj in tukaj prej

V nadaljevanju bomo uporabili kreativno žilico ter na izbrano tematiko (na primer: prevozna sredstva, tehniška dediščina, kmečka opravila, vojaštvo itd.) združili fotografije iz preteklosti in sedanosti na način, da bosta na isti lokaciji prikazana oba

OSEBNA IZKAZNICA PROGRAMA:

Izobraževalni program: Usposabljanje za življenjsko uspešnost – Izzivi podeželja **Skrajšano ime:** UŽU – IP

Naslov: Odmevi preteklosti na potepih sedanosti

V program se lahko vključijo odrasli, ki bi radi pridobili temeljna znanja in spretnosti iz področij, opisanih v tem prispevku.

Trajanje: 120 ur, **Začetek:** februar 2012

Udeležba: brezplačna

Kraj izvajanja: Tolmin

Dodatne informacije in prijava: Patricija Rejec, telefon: 05/ 38-41-506 ali e-pošta: patricija.rejec@prc.si.

Natančen program bo objavljen na www.prc.si v januarju 2012.

Utrinki

NA VOJAŠKEM POKOPALIŠČU 1. SVETOVNE VOJNE NA LOČAH PRI TOLMINU je veleposlanstvo Slovaške republike ob spomeniku slovaškim vojakom, ki so padli na soški fronti v letih 1915–1917, organiziralo komemorativno slovesnost.

vaške republike dr. **Marianna Oravcova**, direktorica Tolminskega muzeja mag. **Damjana Fortunat Čer-**

nilogar in sekretar na Ministrstvu za kulturo RS **Silvester Gabršček**.
Besedilo in foto: **Mojca Rutar**

POT MIRU IN DEDIŠČINA SOŠKE FRONTE

Zgornje Posočje – Za Pot miru in delo Ustanove »Fundacije Poti miru v Posočju« so se v zadnjem času zanimali mnogi. V sodelovanju z mag. **Vilmo Brodnikom** iz Zavoda za šolstvo Republike Slovenije smo pred časom organizirali strokovno ekskurzijo za profesorje zgodovine. Povabilu na celodnevno spoznavanje zgodovinskih dogodkov in znamenitosti Zgornjega Posočja se je odzvalo 42 profesorjev iz cele Slovenije. S pomočjo lokalnih poznavalcev (**Željka Cimpriča**, mag. **Damjane Fortunat Černilogar**, **Fedja Klavore**, dr. **Marka Klavore**, **Karle Kofol**, **Mihaela Košmrlja** in **Anke Lipušček Miklavčič**) ter mag. **Marka Štepca** iz Muzeja novejšje zgodovine smo obiskali vhod v rudniški jašek Štoln in avstro-ogrsko pokopališče v Logu pod Mangartom, utrdbo Kluže, Ko-

bariški muzej, sirarski muzej Od planine do Planike, Informacijski center Poti miru in zgodovinsko knjižnico fundacije, muzej na prostem Kolo-vrat in Tolminski muzej. Profesorji so bili navdušeni nad zgodovinsko ponudbo naših krajev, ki jo bodo vključili v šolske ekskurzije za učence in dijake, ter nad organizacijo, prijaznostjo in strokovnostjo sodelujočih. Pripravili smo tudi delavnico z naslovom *Kako lahko dediščino vključimo v turistično ponudbo in kaj pomeni za razvoj turizma v Dolini Soče?*, ki je bila namenjena predvsem turističnim ponudnikom in delavcem. O tem sta spregovorila prof. dr. **Janez Bogataj**, etnolog in umetnostni zgodovinar, ter **Marko Slapnik**, direktor Zavoda za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega. Po mnenju profesorja Bogataja je v Zgornjem Posočju najbolj zanimiva dediščina pastirske kulture, soške

TOLMINO/TOLMIN – Novembra 1918 so tudi Zgornjemu Posočju zagospodovali Italijani¹. Slovensko prebivalstvo se je moralo v Kraljevini Italiji postopno navajati na ukinjanje številnih narodnostnih pravic: slovenskih šol, društev, tiska, političnih organizacij, služb v javnih uradih itd. s strani fašističnega režima. Italijanski kralj je 28. marca 1923 izdal odlok o spremembi slovenskih in hrvaških krajevnih imen v italijansko obliko. Tako je tega leta tudi Tolmin, kot drugi kraji, dobil italijansko različico poimenovanja – Tolmino. Dve leti kasneje so se začeli vrstiti vedno novi sklepi, dekreti, odloki itd., ki so onemogočali oziroma prepovedovali uporabo slovenskega jezika in so svoj vrhunec dosegli v dobrih dveh letih. Fašistična vlada je 25. oktobra 1925 tako s kraljevim dekretom potrdila sklep o prepovedi uporabe slovenskega jezika na vsem ozemlju Julijske krajine. Slovenščina je bila odpravljena iz javnih uradov, z napisov na javnih mestih itd.

Fotografija je sestavljena iz razglednice Tolmino – Albergo Regina iz 30. let 20. stoletja (original hrani Tolminski muzej) in fotografije Tolmina danes. **Foto: Tatjana Šalej Faletič**

Utrinki

fronte in narave. Marko Slapnik nam je predstavil dobre in zanimive izkušnje o vključevanju dediščine Logarske doline v turizem in medsebojnega sodelovanja. Organizatorji smo pričakovali večji odziv, kljub temu pa smo bili udeleženci zadovoljni z novo pridobljenim in okrepljenim znanjem ter izkušnjami. Celodnevno druženje smo turistični ponudniki in delavci zaključili z ugotovitvijo, da so taka in podobna izobraževanja in srečanja zelo dobrodošla in potrebna za nadaljnji razvoj naše doline.

Na dan 93. obletnice konca prve svetovne vojne smo se predstavniki fundacije, ministrstev in uprave sestali s predsednikom države dr. **Danilom Türk**om, ki je januarja 2011 v Rimu skupaj z italijanskim predsednikom sprejel častno pokroviteljstvo nad projektom *Pot miru od Alp do Jadrana*. Predsedniku smo predstavili do sedaj izvedene in prihodnje dejavnosti, sodelovali smo tudi na novinarski konferenci. Cilj *Poti miru od Alp do Jadrana* je, po zgledu *Poti miru* v Zgornjem Posočju in v sodelovanju z vsemi vključenimi občinami, povezati de-

diščino soške fronte v naravi ter druge znamenitosti in lepote še na Goriškem, slovensko-italijanskem Krasu do Jadranskega morja, Devinu. Letos smo v sodelovanju z vsemi čezmejnimi partnerji določili in na zemljevidu označili traso ter ta projekt prijavili na razpis med Slovenijo in Italijo, rezultate katerega pričakujemo spomladi 2012. Del turističnih aktivnosti (informacijske table, prospekt celega območja in lokalne zgibanke) smo že začeli izvajati, saj smo bili prek Lokalne turistične organizacije (LTO) Sotočje uspešni na razpisu Ministrstva RS za gospodarstvo za turistično promocijo *Smaragdne poti*, kjer je fundacija koordinator produkta *Pot miru*. S pomočjo vseh sodelujočih želimo s študijsko-raziskovalnimi, turistično-kulturnimi in vzgojno-izobraževalnimi dejavnostmi na primeren način obeležiti stoto obletnico začetka prve svetovne vojne. S predsednikom smo se dogovorili, da se naslednjič srečamo spomladi 2012 nekje na Krasu in Goriškem.

Maša Klavora, Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju«

DAN KOBARIŠKEGA MUZEJA – Po nagovoru županje **Darje Hauptman** in slavnostnem govoru mag. **Vasje Klavora** (na fotografiji v pogovoru z načelnikom generalštaba mag. **Alojzom Štajnerjem** in poveljnikom sanitete Slovenske vojske **Jožetom Grozdom**) je sledilo odprtje razstave *Poljska bolnišnica 3/15*, kjer so bile prikazane fotografije iz albuma neznanega zdravnika in kurgarja. **Foto: Željko Cimprich**

DAN KOBARIŠKEGA MUZEJA

Kobarid – Kobarški muzej letos slavi 21. obletnico obstoja in udejstvovanja pri ohranjanju dediščine soške fronte. Slovesnosti ob letošnjem dnevu Kobarškega muzeja so se poleg domačinov, ljubiteljev muzeja in zunanjih sodelavcev udeležili tudi podpredsednik Državnega zbora mag. **Vasja**

trenutka (glej fotografijo). Vsako posamezno fotografijo bomo opremili z ustrežno obrazložitvijo oziroma zgodbo in se tako spomnili na pretekle dogodke. Takšne »predelane« fotografije bomo ob zaključku programa širši javnosti predstavili tudi na razstavi.

Patricija Rejec, Posoški razvojni center

Viri:

- **KACIN WOHNZ, Milica** in **Marta VERGINELLA**. (2008). *Primorski upor fašizmu 1920–1941*. Ljubljana: Društvo Slovenska matica in Sklad Dorče Sardoč, Onlus. Str. 355, 357.
- **KONTE, B.** (urednica). (1996). *Kronika človeštva*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 876, 877, 879, 886.

¹ Po tem, ko je 29. oktobra 1918 Avstro-Ogrska monarhija razpadla, se je večina slovenskega naroda najprej za mesec dni združila v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki pa mednarodno ni bila priznana. Obstajala je do 1. decembra, nakar se je združila s Kraljevino Srbijo v tako imenovano Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Njene državne meje so uzakonili z mirovnimi pogodbami na Pariški mirovni konferenci, v letih od 1919 do 1920. Z Republiko Avstrijo je bila meja določena v Saint Germainu (10. septembra 1919) in s Koroškim plebiscitom (10. oktobra 1920). Meja s Kraljevino Madžarsko 4. junija 1920 v Trianonu (Versaillesu). Meja s Kraljevino Italijo pa je zapečatila Rapalska pogodba, podpisana 12. 11. 1920 v Rapallu. S to pogodbo je bila tako tretjina slovenskega etničnega ozemlja, kot tudi Istra in del Dalmacije dodeljena Italiji. S pariško mirovno konferenco je bil slovenski narod tako razdeljen med štiri države z različnimi političnimi sistemi, vsi pa so bili Slovincem v nacionalnem smislu nenaklonjeni.

Klavora, namestnik veleposlanika Republike Madžarske **Mate Laszlo** in madžarski vojaški ataše na Dunaju **Hajnik Laszlo**, načelnik generalštaba Slovenske vojske general **Alojz Štajner**, županja občine Kobarid **Darja Hauptman**, bovški župan **Danijel Krivec** in poveljnik sanitetne službe Slovenske vojske **Jože Grozd**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Posoški razvojni center

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Operacijo Dvig ravni pismenosti delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013; 3. razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve 3.2: Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi, temleči na znanju.

Moj korak

Usposabljanje za življenjsko uspešnost – Moj korak je program, namenjen osebam s posebnimi potrebami, ki ga drugo leto zapored v okviru projekta Dvig ravni pismenosti izvaja Posoški razvojni center.

Pri izvedbi 120-urnega programa *Usposabljanje za življenjsko uspešnost – Moj korak* (UŽU – MK) tudi letos sodelujemo s tolminskim **Varstveno delovnim centrom** (VDC). Udeleženci naših rednih tedenskih srečanj se in svoje dejavnosti z veseljem predstavljajo tudi širši javnosti, zato tokrat objavljamo izpis iz dnevnika srečanj, ki ga redno beleži ena izmed udeleženk **Sandra Živec**, sicer uporabnica VDC Tolmin.

Marina Istenič, učiteljica UŽU – MK,
Posoški razvojni center

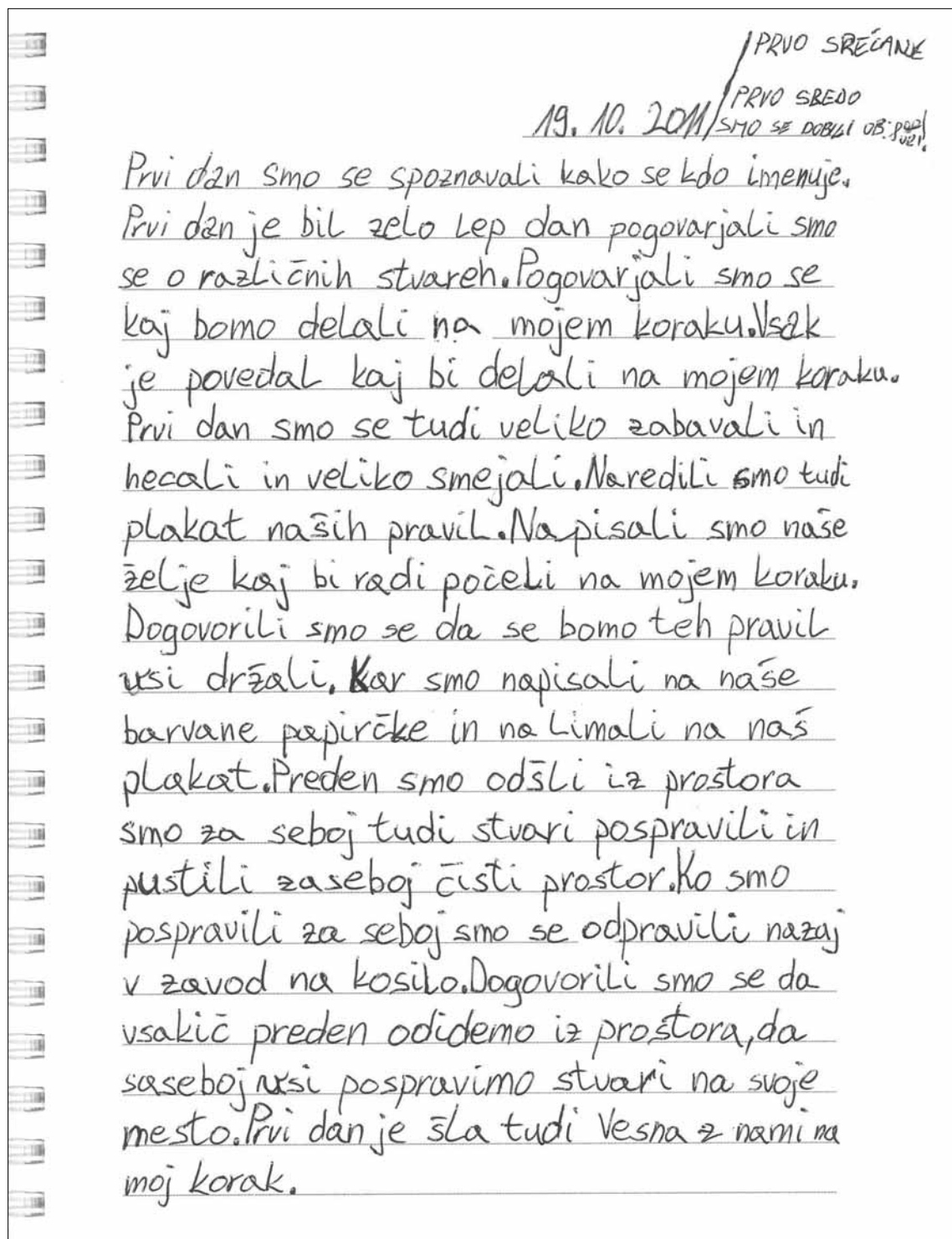
Na fotografiji: **SANDRA ŽIVEC**, udeleženka projekta in avtorica dnevnika zapisa. Foto: **Tatjana Šalej Faletić**

Utrinki

V pozdravnem nagovoru je direktor muzeja **Jože Šerbec** prisotne spomnil, da so še ob koncu preteklega leta pričakovali upad dejavnosti, vendar jih je že prva polovica leta prepričala o nasprotnem, saj se je intenzivnost dela v tekočem letu znatno povečala.

Po nagovoru županje Hauptmanove in slavnostnem govoru mag. Klavore je sledilo odprtje razstave Poljska bolnišnica 3/15, kjer so bile prikazane fotografije iz albuma neznane ga zdravnika in kirurga. Gre za prikaz 29 mesečnega delovanja bolnišnice, ki jo je poveljstvo XV. armadnega korpusa namestilo v prostorih tovarne lesnih izdelkov pod železniško progo v Klavžah. Razstavljene fotografije so zbranim prikazale slikovito zgodbo o organiziranosti in delovanju sanitetne službe avstro-ogrske vojske ter pogled na dogajanje, na kraje in prebivalce v zaledju soške fronte. Po ogledu fotografij in predmetov je sledil še sproščen razgovor z avtorjem razstave **Željkom Cimpričem** in drugimi poznavalci vojnih sanitetnih služb.

Pač

Znanje je moč

Nedolgo nazaj se je v Tolminu zaključila zagotovo ena zanimivejših in hkrati odlično sprejetih brezplačnih delavnic, kjer so se udeleženci naučili tehnik hitrega branja (»Power reading«). Gre za večšine, ki vplivajo na izboljšanje zbranosti, boljšo koncentracijo, razumevanje besedil in pomnjenje. Poleg tega se s tehniko »Power reading« hitrost branja v povprečju petkratno poveča, kar znaša okoli 100 prebranih strani v pol ure.

»Čeprav smo bili na Skladu dela Posočje pri pripravi razpisa sprva nekoliko v dvomih, ali bo število prijav zadostilo za izvedbo, smo bili že po dveh dneh, ko je bila delavnica v celoti zasedena, toliko bolj prijetno presenečeni,« pravi organizatorka pred. mag. **Damijana Kravanja**, strokovna sodelavka na skladu. Na delavnico, ki so jo financirale vse tri posoške občine, se je namreč prijavilo 19 udeležencev iz vseh treh občin ter različnih organizacij. Ti so pod mentorstvom **Sonje Peklenik** iz podjetja Kratos d.o.o. urili hitrost in razumevanje na leposlovnih knjigah, čeprav je uporaba tovrstnih tehnik namenjena branju strokovnih besedil.

Pozitivna dodana vrednost h gospodarstvu

Poleg številnih brezplačnih delavnic Sklad dela Posočje skozi vse leto organizira tudi plačljiva strokovna predavanja in seminarje za širšo ciljno skupino kot tudi za vnaprej znane naročnike.

»V začetku leta 2010 smo izvedli krajšo raziskavo o potrebah izobraževanja in usposabljanja v posoških družbah. Glede na odzive tako podjetij kot tudi samostojnih podjetnikov ter na višino pridobljenih občinskih proračunskih sredstev, je sklad razpisal in organiziral več brezplačnih tečajev računalništva ter specifična izobraževanja za potrebe v proizvodnih procesih,« se spominja organizatorka. Dodaja še, da so bili udeleženci v izobraževanje vključeni s ciljem dviga računalniške pismenosti, povečanja učinkovitosti na delovnem mestu in s tem tudi ohranitve delovnih mest ter zaposlitev v Posočju. Lani se je v tovrstna izobraževanja vključilo 74 udeležencev.

Prenos informacij med gospodar-

UDELEŽENCI DELAVNICE »POWER READING« – Nedolgo nazaj se je na pobudo in v organizaciji Sklada dela Posočje ter ob finančni pomoči vseh treh posoških občin v Tolminu zaključila zagotovo ena zanimivejših in hkrati odlično sprejetih brezplačnih delavnic, kjer so se udeleženci naučili tehnik hitrega branja (»Power reading«). Gre za večšine, ki vplivajo na izboljšanje zbranosti, boljšo koncentracijo, razumevanje besedil in pomnjenje.

ORGANIZATORKA PRED. MAG. DAMIJANA KRAVANJA pravi, da jim »vsak telefonski klic ali elektronska pošta, ki prispe iz gospodarstva, predstavlja nov izziv, da v Zgornje Posočje povabimo kakovostne in priznane predavatelje, ki so udeležencem v pomoč pri pridobivanju strokovnih znanj in veščin. Moč znanja posledično vpliva na večjo konkurenčnost posoških podjetij v zahtevnem poslovnem svetu.«

skimi družbami in skladom je danes postal vsakdanja praksa. »V letu 2011 smo skupno razpisali 14 predavanj in seminarjev, v katere se je vključilo 140 zaposlenih iz različnih organizacij iz vseh treh občin. Iz števila prija-

vljenih na naša izobraževanja in analize zadovoljstva v anketah ugotavljamo, da smo na pravi poti in da ima naš prispevek h gospodarstvu pozitivno dodano vrednost,« je z rezultati zadovoljna organizatorka.

Razširjen spekter ponudbe brezplačnih izobraževanj

Sklad dela Posočja je v letošnjem letu spekter ponudbe brezplačnih izobraževanj razširil. Ker so posoška podjetja v veliki meri usmerjena tudi v turizem, je razpisal in organiziral več brezplačnih delavnic s ciljem učinkovitejšega pristopa pri trženju turistične ponudbe in promocije organizacijskih produktov ter boljše komunikacije v tujem jeziku. Tako so letos razpisali in izvedli tri osemurne delavnice iz področja trženja, 40-urni začetni tečaj nemškega jezika, 24-urni intenzivni tečaj excel 2007 ter, kot že rečeno, 24-urna delavnica hitrega branja po metodi »Power reading«. Ob tem organizatorka opazuje, »da zanimanje za tovrstna izobraževanja narašča, saj se je v brezplačne delavnice v letu 2011 vključilo kar 88 udeležencev iz vseh treh občin v Zgornjem Posočju«.

Sicer pa ustanovitev Sklada dela Posočje sega že v leto 1999. Štirim posoškim družbam (**AET Tolmin d.d.**, **Autoprevoz Tolmin d.d.**, **Bača Podbrdo** in **Soško gozdno gospodarstvo d.d. Tolmin**) ustanoviteljicam, so se leta 2002 pridružili še: **Občina Bovec**, **Občina Kobarid**, **Občina Tolmin** in **Posoški razvojni center**. Slednji je leta 2003 prevzel njegovo vodenje. Sklad, ki ga že vrsto let vodi managerka mag. **Almira Pirih**, je skozi leta svojega delovanja izvajal delavnice na podlagi posameznih ukrepov *Aktivne politike zaposlovanja*, ki jih je sprejela **Vlada RS**. Vzporedno s temi programi so tekla izobraževanja in usposabljanja za zaposlene na območju Zgornjega Posočja, ki se financirajo iz občinskih proračunskih sredstev. Kot zanimivost pa še podatek, da je bilo od leta 2002 dalje v projekte Sklada dela Posočje vključenih 861 udeležencev. Besedilo in foto: **Tatjana Šalej Faletič**

Nove pogodbe o štipendiranju sklenilo 77 dijakov in študentov

Šolski center Tolmin je 2. decembra gostil kar dva vzporedna informativno obarvana dogodka, vezana na izobraževanje šolajoče se mladine. Ta dan je namreč *Gimnazija Tolmin* za svoje dijake pripravila *Info bombo*, *Posoški razvojni center* (PRC) pa je v okviru *Informativnega dogodka za dijake, študente in delodajalce* gostil svoje štipendiste in njihove starše ter delodajalce.

Šolski center Tolmin je 2. decembra gostil kar dva vzporedna informativno obarvana dogodka, vezana na izobraževanje šolajoče se mladine. Ta dan je namreč *Gimnazija Tolmin* za svoje dijake pripravila *Info bombo*, *Posoški razvojni center* (PRC) pa je v okviru *Informativnega dogodka za dijake, študente in delodajalce* gostil svoje štipendiste in njihove starše ter delodajalce.

Okoli 250 dijakov, njihovih staršev, študentov, delodajalcev in predstavnikov drugih institucij je uvodoma prisluhnilo pozdravnemu nagovoru direktorice PRC-ja mag. **Almire Pirih**, ki je zbranim predstavila *Regijsko štipendijsko shemo* (RŠS), ter nagovoru župana Občine Tolmin **Uroša Brežana** – tokrat v vlogi predstavnika občin soštipenditoric. Sledile so krajše predstavitve delodajalcev: treh posoških podjetij (*Iskra Bovec d.o.o.*, *TKK Srpenica d.o.o.*, *ITW Metalfex d.o.o.*) in *Zdravstvenega doma Tolmin*. Njihovi zastopniki so zbranim predstavili možnosti sodelovanja in zaposlovanja različnih kadrov. Po zaključku prvega dela so si udeleženci informativnega dogodka v večnamenskem prostoru ogledali še stojnice posameznih delodajalcev in pri njih dobili odgovore na morebitna dodatna vprašanja.

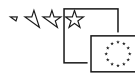
V nadaljevanju so se lahko udeleženci vključili v interaktivno delavnico, izpeljano po metodi »Iz prakse v prakso«, pod mentorstvom **Boruta Nikolaša** iz tolminske agencije Maya team. Ta je tako štipendiste kot njihove starše razdelil v več skupin, ki so se med seboj pomerile v poznavanju osnovnih timskih veščin: komunikaciji, organizaciji, motivaciji in zaupanju znotraj tima. S pomočjo timskega dela, vezanega na pripravo paste z golažem in okusnih brezalkoholnih koktajlov, so udeleženci na zabaven in praktičen način spoznali, kako lahko pridobljena znanja in izkušnje pozitivno povežejo z uspešnim poslovnim okoljem. »Zavedanje, da skupaj lahko dosežemo mnogo več kot posameznik, je ključnega pomena pri timskega delu. Zato smo bili presenečeni in hkrati veseli ob spoznanju, da so novi štipendisti pokazali dobro mero poznavanja timskih vrednot,« ugotavlja Nikolaš in optimistično predvideva, »da se podjetjem v prihodnje ni treba pretirano

INFORMATIVNI DOGODEK ZA DIJAKE, ŠTUDENTE IN DELODAJALCE – Vzoredno s potekom interaktivne delavnice so novi štipendisti podpisali pogodbe o štipendiranju, ki so sklenjene med njimi, PRC-jem, delodajalci in nekaterimi občinami v regiji. Foto: MATEJA SKOK

Posoški razvojni center

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 1. razvojna prioriteta: »Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti« in v okviru prednostne usmeritve »Štipendijske sheme«.

bati glede pomanjkanja znanja pri tovrstnih veščinah njihovih bodočih kadrov.« Vzoredno s potekom interaktivne delavnice so novi štipendisti podpisovali pogodbe o štipendiranju, ki so sklenjene med njimi, PRC-jem, delodajalci in nekaterimi občinami v regiji.

»V letošnjem šolskem letu je bilo s strani 25 delodajalcev razpisanih 140 štipendij. Na razpis je prispelo okrog 150 vlog dijakov in študentov. Delodajalci so se po končanem izboru odločili za štipendiranje 38-ih dija-

kov, 31-ih študentov dodiplomskega in osmim študentom podiplomskega študija.« je pojasnila vodja projekta RŠS **Marjetka Čopi** iz PRC-ja. Skupno je PRC, v vlogi nosilca RŠS Goriške regije, tako tokrat podelil 77 štipendij. »V primerjavi s prejšnjim šolskim letom, ko je bilo od 172 razpisanih štipendij podeljenih le 54 štipendij, je razlika velika,« je še dodala vodja projekta, ki ni skrivala zadovoljstva niti nad izvedenim informativnim dogodkom. Kljub dolgi čakalni vrsti za podpis pogodb so bili ob zaključku vidno zadovoljni tudi dijaki, študentje in njihovi starši, posledično pa so bili nad takšnim načinom promocije prijetno presenečeni tudi predstavniki delodajalcev.

Tatjana Šalej Faletič

Občina Bovec

Na Kaninu bo pestro

Kot je na novinarski konferenci v Logu pod Mangartom ob koncu novembra napovedal direktor ATC Kanin **Simon Klaut**, so naprave na Kaninu pognali ob prvem zadostnem snegu. Letošnja novost na najvišje ležečem slovenskem smučišču je sezonska študentska karta za 180 evrov, iz preteklega leta pa se nadaljuje akcija, v okviru katere lahko štirje študentje skupaj prejmejo dnevne karte po 17 evrov. Ob tem je Klaut dodal, da so letos na pobudo bovškega župana **Danijela Krivca** predšolskim in šolskim otrokom iz celotne Slovenije ponudili enotno sezonsko karto po ceni 50 evrov. Ob vsem tem niso pozabili na ostale. Kot smo iz-

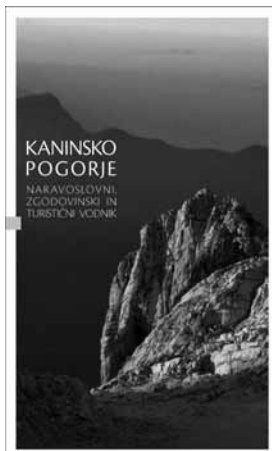
vedeli, lahko letos ob nakupu petih kart prejmete šesto zastonj.

Poseben poudarek v letošnji sezoni je namenjen tudi sodelovanju s ponudniki prenočitvenih kapacitet v Bovcu, s katerimi se na ATC-ju dogovarjajo za paketno ponudbo počitnic, imenovanih BOOM počitnice. Na ta način si prizadevajo v Bovec privabiti več stacionarnih gostov. Ob tem je bovški župan na novinarski konferenci poudaril, da želijo s tem prilagoditi cene za tista obdobja, ko ne pričakujejo večjega obiska. »V prejšnjih letih je bilo to onemogočeno zato, ker se praktično do zadnjega trenutka ni vedelo, ali bo smučišče obratovalo ali ne in se o tem ni dalo pogajati. Tudi letos smo s tem mogo-

NA KONFERENCI ZA NOVINARJE: direktor ATC Kanin Simon Klaut (levo) in bovški župan Danijel Krivec. Foto: Mateja Skok

KANINSKO POGORJE – NARAVOSLOVNI, ZGODOVINSKI IN TURISTIČNI VODNIK

Kaninsko pogorje dr. **Jurija Kunaverja** in sodelavcev je novost na področju vodnikov po slovenskem gorskem svetu. Prinaša nam številne doslej neznane podatke, informacije in opise naravoslovnih ter zgodovinskih značilnosti pogorja. Vodnik je že sam po sebi zanimivo branje, zato ga iskreno priporočamo tudi kot darilo. **Cena vodnika: 15 EUR (brez poštne)**

Posebna ponudba ob naročilu vodnika!

Vse, ki boste vodnik naročili po pošti, vabimo, da nas pokličete in se zmenite za nepozabno doživetje: voden izlet v kaninski jami Srnica ali Mala Boka po ceni 30 EUR/osebo (min. 2 osebi). Več informacij na:

www.tdbovec.si, GSM: 031-312-733, e-pošta: metka_1117@hotmail.com.

če malo pozni, vendar za prihodnje leto pripravljamo predlog, da se pripravi cenik smučarskih kart za naslednjo zimsko sezono najkasneje do 1. junija. To je predpogoj, da se lahko začne s paketiranjem, pripravo primerne ponudbe ter trženjem že čez poletno sezono,« je bil kritičen župan Danijel Krivec. Korak dlje so na ATC-ju storili s povezovanjem s petimi smučišči: Arnoldstainom, Nassfeldom (slovensko Mokrine), Kranjsko Goro, Sella Neveo in Trbižem. »Projekt treh dežel, katerega namen je

skupno trženje in prodaja teh smučišč na oddaljenih trgih. Pri tem računamo tudi na evropska sredstva na razpisu Alpine Space. Dokumentacijo za prijavo na razpis že pripravljamo, saj ta omogoča pridobitev sredstev za promocijo integriranih turističnih produktov,« opozarja Klaut.

Sledil je kratek povzetek pretekle sezone, v okviru katere so v zimskem času s slovenske strani skupno prepeljali nekaj več kot 48.000 obiskovalcev, poleti pa več kot 17.000 obiskovalcev. »Z lansko sezono smo

Utrinki

TRADICIONALNI PRAZNIK SIRA

Humin (Gemono, Italija) – V Huminu se je sredi novembra v organizaciji tamkajšnjega Turističnega društva (TD) Pro Glemone odvil že 12. tradicionalni praznik sira pod imenom Humin, sir ... in okolica. Na njem je tudi letos s promocijsko predstavitev sodelovala Turistična zveza Gornjega Posočja (TZGP), ki je skupaj z Ustanovo »Fundacija Poti miru v Posočju«, Triglavskim narodnim parkom in obema posoškima lokalnima turističnima organizacijama poskrbela za pestro izbiro promocijskega materiala. Sicer pa se je Zgornje Posočje obiskovalcem predstavilo tudi s pristnimi domačimi žganji in pletenimi ter polstenimi izdelki iz volne avtohtone bovške ovce.

Praznik sira se sicer odvija v starem

mestnem jedru, kjer se številne stojnice ponudnikov sira, lokalnih pridelkov in izdelkov domače obrti nizajo druga za drugo. Prireditve se je uradno začela v soboto dopoldne s simboličnim razrezom kola sira, ki ga je izvedla »botra prireditve«, tako imenovana grajska dama v srednjeveškem kostumu, skupaj s predstavniki oblasti, občine, pokrajine in gorske skupnosti.

Tipično furlansko je bil slogan letošnjega praznika sira, saj je bil krovni poudarek na promociji lokalnih proizvodov. Na tržnici sirov in kmečki tržnici so obiskovalci lahko pokušali in kupovali značilne lokalne pridelke (poleg številnih vrst sirov tudi med, kostanj, domačo zelenjavo in sadje, kruh, pecivo, namaze, suhomesnate izdelke, olje, vino). Tudi sirov srečlov je bil v znamenju mlečnih proi-

NAROČILO VODNIKA KANINSKO POGORJE:

Ime in priimek:

Naslov:

Telefonska številka:

Datum: Podpis:

Osebnostni podatki služijo zgolj za pošiljanje vodnika in preverjanje naročil ter bodo varovani skladno z zakonom.

Kupon z naročilom lahko pošljete na naslov:

Turistično društvo Bovec (Metka Belingar),

Trg golobarskih žrtev 8, p.p. 48, 5230 Bovec.

Metka Belingar, TD Bovec

PREDSTAVLJAMO OBČINSKO SVETNICO

Ime in priimek: BREDA VENCELJ

Kraj bivanja: Bovec

Stranka: Demokratična stranka upokojencev Slovenije (DESUS)

Je to vaš prvi mandat v občinskem svetu? To je moj prvi mandat.

Za kandidaturo sem se odločila, ker ... menim, da bi lahko pomagala starejšim občanom in upokojencem. V naši občini imamo starejšo populacijo ljudi, zaradi česar je tudi veliko socialnih problemov. Ti potrebujejo veliko pomoči, treba jih je obiskovati. Poleg tega pa je naša občina tudi zelo razgibana in zato rabimo veliko prostovoljcev, da bi lahko tem ljudem pomagali. Zavzemam se tudi za gradnjo doma ostarelih, saj bi ljudje radi svojo jesen življenja preživeli med domačimi ljudmi in v svoji sredini.

Glavni cilj, ki ga želite doseči v tem mandatu? Glavni cilj ter tudi moja želja je, da bi nam uspelo zgraditi dom za ostarele. Druga stvar, ki jo je prav tako treba ure-

BREDA VENCELJ. Foto: Milan Štulc

diti, pa je zdravstvo, saj smo precej oddaljeni od zdravstvene pomoči. Ta problem je še posebno opazen poleti, prek vikendov in praznikov in najbolj prizadene ljudi, ki nimajo prevoza.

Kaj vas v življenju veseli? Vedno sem se rada ukvarjala s športom. Rada kolesarim, planinarim, igram pikado ter se podam v hribe. Upam, da mi bo zdravje še dolgo služilo, da bom z mojimi aktivnostmi nadaljevala tudi v prihodnje.

Pripravila: **Mateja Skok**

sta se Marija ali peklenšček pomerila, kdo pride prej čez Prestreljenik.

Letos sicer novosti, povezanih z novimi investicijami, ne bo. »Predvsem smo tokrat večji napor vložili v investicijsko vzdrževanje krožno-kabinske žičnice in Skripi,« je pojasnil Klaut. Poleg že omenjene dodatne ponudbe se na Kaninu obetajo tri skakalnice ter večje število »railov« za vse tiste, ki se jim bo zahotelo dodatnega adrenalina. Ob tem že ustaljena ponudba ostaja – tudi letos bodo organizirane brezplačne otroške delavnice ter otroški kotiček. Smučarji bodo lahko svoje smučarsko znanje izpopolnili v Smučarski šoli Kanin, ki jo organizira podjetje **Soča rafting d.o.o.** Kot nam je povedal direktor **Goran Kavs**, gostom v okviru smučarske šole ponujajo individualno poučevanje ter smučarske tečaje. »Zahtevnejšim smučarjem nudimo tudi vodništvo izven urejenih prog ter v spomladanskem času Bovški superspust, ki zajema smučanje, kolesarjenje, trekking in rafting,« dodaja Kavs. V sklopu smučarske šole nudijo še izposojajo smučarske opreme ter dvakrat tedensko test najnovejše kolekcije Elanovih smučí.

Zaradi dotrajanosti naprav bodo v prihodnje nujne investicije v infrastrukturo. »Najprej se bomo morali lotiti rekonstrukcije trosedežnice Skripi – del smo izvedli že letos, v prihodnjem letu pa bo na vrsti tudi rekonstrukcija Grabna. Tudi pri krožno-kabinski žičnici že imamo pripravljeno projektno dokumentacijo za novo

ZAHVALA

Starša šestletnega **Matevža Kausa**, ki je že od rojstva nepokreten in ne absorbira hrane, se vsem, ki ste prek Rdečega križa Tolmin donirali sredstva za pomoč najinemu sinu, iskreno zahvaljujeva.

Darjo in Darinka Kavs

žičnico, načrtujemo še zamenjavo štirisedežne gondole z osemsedežno – tako bi povečali frekvenco ter zmanjšali vpliv vetra. Seveda je treba prenoviti tudi restavracijo, vendar ima prednost obnova smučarskih naprav,« je načrte v prihodnje povzel Klaut. Župan Krivec je ob tem poudaril, da glede teh investicij še niso bile sprejete nobene končne odločitve. To naj bi pomenilo, »da so v igri še druge možnosti, vendar je ta najdlje razdelana. Preden pa se bo šlo v kakršno koli investicijo, bo morala biti finančna konstrukcija zelo dobro razdelana.« Za konec je župan še poudaril, da je vesel izboljšane sodelovanja tako s hotelirji kot tudi z drugimi lokalnimi ponudniki, kar je zelo pomembno za zaokroženo turistično ponudbo na Bovškem.

Mateja Skok

Podnebni vrh mladih

Konec oktobra se je v turističnem kraju Sörenberg, ki leži na območju Unescove biosferne regije Entlebuch v Švici, zbralo okoli 30 mladih iz petih alpskih držav. Skupaj so obeležili

zadovoljni, sploh glede na to, da smo Kanin na trgu zimske ponudbe pozicionirali na nov način. Pri tem smo ciljali na uživače, ki so željni dodatnega dogajanja na samem smučišču, čemur ustreza tudi nov slogan – *Kanin dogaja*,« je dodal Klaut. Na odmevnih prireditvah, kot so bile »Get

high party«, »Freeride battle«, Emaus ter druge (skupaj jih je bilo kar 30), se je namreč nabrala pisana množica obiskovalcev, zato bodo s tem načinom privabljanja gostov nadaljevali tudi v prihodnje. Izbrali so tudi novo maskoto – hudička. Ta izhaja iz bovške pripovedke, ki govori o tem, da

Utrinki

zvodov planin, sirarn in mlekarne.

Organizator je poskrbel za različne spremljajoče dogodke: prikaz izdelave sira, razstavo domačih živali in kmečkih orodij, razstavo ptic ujed, razstavo traktorjev, fotografsko razstavo na temo Krave, sir in furlanske mlekarne, literarni natečaj ter koncerte hornistov, pevskih zborov in pihalnega orkestra alpincev.

Obiskovalcev je bilo – zahvaljujoč tudi krasnemu sončnemu vremenu – ogromno. Prišli so iz širše Furlanije (Videm, Trst, Palmanova, Latisana, Pordenone, Tolmeč, Trbiž, Sauris) in tudi Veneta (Treviso, Benetke). Zanimanje za Zgornje Posočje je bilo veliko – predvsem za nedeljske izlete z ogledom lokalnih turističnih točk in restavracije, nekoliko manj pa za namestitve. Navdušeni so bili nad pestrostjo ponudbe, ki je bila razvidna

TRADICIONALNI PRAZNIK SIRA – Prireditev se je uradno začela s simboličnim razrezom kóla sira, ki ga je izvedla »botra prireditve«, tako imenovana grajska dama v srednjeveškem kostumu, skupaj s predstavniki oblasti, občine, pokrajine in gorske skupnosti.

iz številnih promocijskih materialov (zloženek, zemljevidov, knjižic itd.). Prav tako so padale pohvale na izjemno lepoto posoške pokrajine, ohranjenost okolja in narave ter skrb za urejenost znamenitosti.

Besedilo in foto: **Mojca Rutar**, TZGP

»W'CA NE JEZI SE«

Bovec – Sekcija Mladih, ki deluje v okviru Turističnega društva (TD) Bovec, si prizadeva tudi za sodelovanje z manj mladimi, saj želi ustvarjati medgeneracijska sodelovanja. Zato smo člani ponovno pripravili ustvarjalno delavnico za odrasle in v goste drugič zapored povabili ustvarjalko iz Maribora **Martino Jeromel**. V prijetni družbi je nastalo kar nekaj obeskov z različnimi reliefi in barvami iz fimo mase, leto poprej pa smo izde-

li zaključek mednarodnega projekta »My climate mate«, pri čemer je šlo za izmenjavo mladih na področju varstva podnebja. Pobudo zanj in podporo pri izvajanju projekta sta zagotovila **Omrežje občin »Povezanost v Alpah«**¹ in program *Mladi v akciji*². Namen projekta je bilo ugotoviti, kaj menijo mladi o podnebnju in kako se želijo odzvati na podnebne spremembe. Mladi iz Avstrije, Francije, Italije, Slovenije in Švice so se v okviru projekta med seboj obiskovali in si pri tem izmenjevali zamisli.

Pustite nas ukrepati je bila ena od sklepnih ugotovitev udeležencev iz Slovenije, Italije in Švice. V Entlebuchu so mladi priskočili na pomoč pri pripravi na ponovno vzpostavitev mokrišča, saj sodijo izsušena mokrišča v globalnem merilu k največjim povzročiteljem CO₂. V Franciji so udeleženci skupaj z avstrijskimi gosti ustvarjali likovne izdelke v slogu krajinske umetnosti (»land art«) ter na ta način v sliki opozorili na varstvo narave in podnebja. Rezultati izmenjave so vidni in si zaslužijo, da se z njimi seznani tudi javnost.

Februarja letos so v avstrijskem kraju Sibratsgfall položili temeljni kamen izmenjavi mladih. Skupine, ki so jih sestavljali predstavniki iz vsakokrat dveh držav, so določile prve izhodiščne točke in znotraj takega okvira je nato vsaka država sama organizirala namestitve projektne par-

GD Izobraževanje in kultura
Program „Mladi v akciji“

SLOVENSKI UDELEŽENCI PREDSTAVLJAJO NOV PROSPEKT, ki so ga izdelali v lastni režiji in je namenjen osveščanju obiskovalcev (od leve: Peter Mlekuž, Sara Krivec, Nika Cuder in Primož Jeras).

tnerjev. Tako so mladi Avstrijci skupaj s francoskimi kolegi v celoti organizirali namestitev partnerjev. Dva tedna v juliju so se medsebojno obiskovali. O tem, kakšen vpliv imajo podnebne spremembe na lokalni ravni, so se lahko sami prepričali v vasi, ki jo je prizadel zemeljski plaz, in na črnem ledeniku. Iz fotografij v slogu krajinske umetnosti, ki so jih naredili v Franciji, je nato nastal koledar. Sporočilo vseh teh dejavnosti je ne-

dvoumno: mladi želimo opozarjati na podnebne spremembe.

Maja je bila skupina mladih iz Švice na štiridnevem obisku v Sloveniji. Izmenjava je potekala na temo regionalnih gospodarskih ciklov, možnosti rabe obnovljivih oblik energije in trajnostnega turizma. Mladi Slovenci in Švicarji so za obiskovalce skupaj pripravili brošuro na temo čolnarjenja v Bovcu ter s tem želeli prikazati, da smaragdna Soča ni ne-

kaj samoumevnega in da je treba z njo ravnati skrbno. Projekt se je nadaljeval s povratnim obiskom – tokrat tudi z mladimi udeleženci iz Italije – septembra v Švici, kjer so bile na programu iste teme. Tu so udeleženci s proizvajalcem testenin **Fidirulla** iz Schüpfheima vzpostavili novo linijo za proizvodnjo testenin, ki so jih poimenovali »Klimarönl«³. Gre za ročno izdelane in zato tudi energijsko varčne testenine iz pirine moke lokalnega izvora. Poleg tega, da je proizvodnja prijazna do podnebja, vsak prodani zavitek teh testenin prispeva po pet centimov v podnebni sklad, ki omogoča izvajanje dveh podnebnih projektov v regiji Entlebuch. Ta izkušnja je bila nepozabna zlasti za udeležence iz Italije, saj je večina prvič lastnoročno umesila testenine – in to ne v deželi testenin, ki je njihova domovina, temveč v Švici.

Konec oktobra so se nato vsi udeleženci in koordinatorji v Sörenbergu udeležili zaključne prireditve. Skupina iz italijanskega Cimolaisa je navdušila s filmom o podnebnju, ki je nastal v lastni režiji, raznovrstne rezultate izmenjave so predstavili tudi predstavniki ostalih štirih držav. Ob zaključku pa se je udeležencem zastavljalo vprašanje, kako naprej. Mladi namreč želijo spoznanja, ki so jih pridobili v okviru projekta, v vlogi glasnikov boja proti podnebnim spremembam posredovati tudi širši jav-

Utrinki

lali novoletne voščilnice.

Ob tem nismo pozabili na najmlajše. Zanje smo prvo soboto v decembru pripravili Miklavževo ustvarjalno delavnico. Nasploh lahko leto 2011 ocenimo kot plodno, saj je v maju najprej zaživela Etnološka tematska pot, jeseni pa je izpod rok mladih izšla še družabna igrice *W'ca* (ovca) *ne jezi se*, ki je hkrati tudi nov spominek na temo *W'ca* 'z *B'ca*. Igrico zaznamujejo štirje liki, ki so bili predstavljeni v okviru raziskovalne naloge Voda vir zdravja. V sklopu te je podmladek raziskoval tri kolesarske ture; prva vodi v deželo Bavšare, druga v deželo Špermangelca in tretja v deželo Zlatoroga. Omenjenim trem likom pa se je v igrici pridružila še *W'ca*. Javnosti smo igrico premierno predstavili prav na Miklavževi delavnici oziroma sejmu, ki je potekal v okviru omenjenega dogodka. V sklopu tega smo tudi tokrat izdelali praznične izdelke in okraske za novoletno jelko, ki v prazničnem času

krasi središče Bovca. Skupaj z osnovnošolci iz OŠ Bovec ter otroki iz bovškega vrtca pa smo z novoletnimi okraski okrasili tudi park.

Nataša Bartol, mentorica turističnega krožka in vodja Sekcije Mladih TD Bovec

OTROK – POLICIST ZA EN DAN

Bovec – Policisti Policijske postaje (PP) Bovec so novembra v sodelovanju z OŠ Bovec izvedli preventivni projekt Otrok – policist za en dan. Pomočnik komandirja PP Bovec **Dušan Svetičič** in vodja policijskega okoliša **Matjaž Černuta** sta štirim učencem šestega razreda najprej predstavila vlogo policije v družbi pri zagotavljanju varnosti ljudi in njihovega premoženja. Seznanila sta jih tudi z organizirano varnostno problematiko na območju te policijske enote, samozaščitnim ravnanjem in nalogami, ki jih opravljajo policisti (dežurna policija, policija v patrulji, kriminalni-

PREVENTIVNI PROJEKT OTROK – POLICIST ZA EN DAN so policisti Policijske postaje Bovec izvedli v sodelovanju z OŠ Bovec. Foto: arhiv PU Nova Gorica

sti, vodstvo policijskih okolišev itd.). Na bovški policijski postaji so si osnovnošolci in njihova učiteljica v spremstvu vodje policijskega okoliša

iz te policijske enote lahko ogledali prostore dežurnega policista in druge prostore, policijsko opremo in službena vozila, ki jih uporabljajo pri vsakodnevem opravljanju nalog. Učencem so podarili tudi majico in kapo z napisom Otrok – policist. Vodja policijskega okoliša Černuta in policist **Tomaž Košir** iz PP Bovec sta učence pospremila še na teren, kjer so se поблиže spoznali z vsakdanjim delom policistov v prometu.

Učenci so precej zanimanja pokazali za različno tehnično policijsko opremo (službena vozila policije, laserski merilnik hitrosti Traffipatrol, alkotest znamke Draeger, sredstvo za prisilno ustavljanje motornih vozil – stinger) in opremo policistov posebne policijske enote.

Po besedah pomočnika komandirja PP Bovec **Dušana Svetičiča** želijo s tovrstnim preventivnim projektom otroke seznaniti z delom in poslanstvom policistov v družbi in obenem krepiti njihovo pozitivno podobo ter

PREDSTAVITEV ENTELEBUŠKIH TESTENIN KLIMARÖNLI (od leve): Paolo Morossi, Jelscha Dietrich, Nina Liechti, projektna vodja iz Švice, Bruno Hafner, lastnik podjetja Fidirulla Teigwaren, in Peter Mlekuž, udeleženec iz Bovca.

nosti. Zato so se strinjali, da se mora javnost seznaniti z njihovimi dejavnostmi, če želijo, da bodo te dosegle želene učinke. Tako je bila na delavnicah vključeno s spremnim pismom pripravljena lista za podnebje, ki jo bodo prejeli lokalni in regionalni organi oblasti. Za podnebno tematiko pa si bodo morali mladi prizadevati tudi v prihodnje.

V Bovcu bodo udeleženci organizirali razstavo o izmenjavah in varstvu podnebja, mladi iz Avstrije pa nameravajo skupaj z učenci iz regij Grosses Walsertal in Bregenzerwald prirediti podnebne dneve. Skupina iz Švice bo prebivalce Entlebucha osveščala o pomenu zemlje brez šote, ki se uporablja za lončnice, francoski udeleženci bodo javnost obveščali prek v ta namen postavljene spletne strani, v Italiji bodo sporočili projekta »My climate« javnosti posredovali s predvajanjem filma o podnebnju.

Povzetek sporočila za medije

Foto: Patrick Schneider

Vir:

MÜLLER, Andrea. (2001). Podnebni vrh mladit v Entlebuchu (sporočilo za medije). [Online]. Povezanost v Alpah. [Citirano: 25. 11. 2011, 16:42]. Dostopno na spletnem naslovu:

<http://www.povezanostvalpah.org/sl/infoservice/sporocila-za-medije>

Opombe:

¹ Omrežje občin »Povezanost v Alpah« je leta 1997 ustanovljeno združenje trenutno več kot 300 občin in regij v sedmih držav alpskega prostora. Izhajajoč iz načel **Alpske konvencije** si članice po svojih najboljših močeh in v sodelovanju s prebivalci prizadevajo za trajnostni razvoj alpskega življenjskega prostora. Vodilna zamisel pri tem se navezuje na »Izmenjava – reševanje – uresničevanje«. Več na: www.povezanostvalpah.org.

² Mladi v akciji je program EU, ki podpira mobilnost mladit, pobude mladit in Evropsko prostovoljno službo. Program podpira projekte participativne demokracije in projekte s sosednjimi partnerskimi državami. Finančna pomoč programa Mladi v akciji se lahko dodeli tudi ukrepom usposabljanja in povezovanja ter srečanju mladit s posamezniki, odgovornimi za mladinsko politiko. Program izvaja 33 nacionalnih agencij v 31 evropskih državah, ki med seboj sodelujejo na čezmejni ravni. Več na: www.mva.si.

S skupnimi močmi do novega oddelka vrtca v Soči

V prostorih šole v Soči so oktobra odprli nov oddelok vrtca, ki ga v letošnjem letu obiskuje devet otrok. Kot je povedal ravnatelj OŠ Bovec **Iztok Kenda**, so o odprtju novega oddelka vrtca v Soči začeli resneje razmišljati po sestanku s starši, predstavniki **Občine Bovec** ter **Krajevne skupnosti Soča - Trenta**. Otroci so morali do tedaj obiskovati vrtec v Bovcu, nato pa šolanje nadaljevati na **Podružnični šoli** (PŠ) **Soča**. »To je za otroke moteče, saj imajo v vrtcu že prijatelje, znance, skratka so socializirani v večji skupnosti. Nato morajo to skupnost zapustiti in se združiti v neko manjšo skupino. Na ta način so otroci prikrajšani za vse, kar jim je vrtec omogočal,« je pojasnil Kenda.

Na bovški šoli so željo staršev podprli in ob pomoči občine ter omenjene KS začeli s postop-

NOV ODDELEK VRTCA V PROSTORIH ŠOLE V SOČI – 27.500 evrov so za obnovo podstrešja šole, ki bo služilo za potrebe šole v naravi, donirali člani **Rotary kluba Ljubljana Emona**. Foto: Milan Štulec

kom odpiranja novega vrtčevskega oddelka. Ob tem je treba poudariti, da se je v ta proces vključil tudi **Javni zavod Triglavski narodni park** (JZ TNP), ki je k realizaciji zamisli znatno pripomogel s sofinanciranjem vzgojno-izobraževalne dejavnosti na PŠ in vrtcu v Soči. Po besedah ravnatelja s tem pripomorejo k ohranjanju življenjskih funkcij tega dela bovške občine. Šola je v tem primeru kot nekakšna vez oziroma pomoč med prebivalci na eni strani ter občino in parkom na drugi strani. Finančni prispevek v višini 27.500 evrov so za obnovo podstrešja šole, ki bo služilo za potrebe šole v naravi, donirali člani **Rotary kluba Ljubljana Emona**.

Ob koncu se nam nehotе zastavlja vprašanje, koliko časa bo vpletenim – glede na majhno nataliteto ter posledično majhno število vpisa otrok – uspelo obdržati vrtec v Soči. Kenda odgovarja, da na »nataliteto ne moremo vplivati. Pogoji za normalen razvoj doline so delovna mesta. Z njimi so zagotovljeni osnovni življenjski pogoji, ki se dopol-

Utrinki

povečati zaupanje v delo policistov. Ob zaključku zanimivega srečanja so mladi udeleženci in njihova spremljevalka izrazili željo, da bi se tovrstna srečanja v okviru preventivnega projekta nadaljevala tudi v prihodnje.

Dean Božnik, tiskovni predstavnik Policijske uprave Nova Gorica

PONOVA POTRDIITEV ŠOLE LOGIKE NA GIMNAZIJI TOLMIN

Ljubljana – Sredi novembra je na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani potekalo 26. državno tekmovanje iz logike za srednješolce in študente. Tolminski gimnazijci so se nanj pripravljali že od septembra, ko so na gimnaziji izvedli šolo logike za gimnazijce in osnovnošolce iz Posočja, ki sta jo vodili mentorica mag.

Branka Hrast Debeljak in članica olimpijske tekmovalne komisije **Gabrijela Hladnik**. Da so dobro spoznali ne le osnove, pač pa tudi zahtevnejše prijeme matematične logi-

26. DRŽAVNO TEKMOVANJE IZ LOGIKE – Še lepši kot pogled na listo tekmovalcev je bil pogled na uradne rezultate državnega tekmovanja. Kar šestim dijakom Gimnazije Tolmin je namreč uspelo osvojiti priznanje. Foto: arhiv Gimnazije Tolmin

ke, so dokazali že na izbirnem tekmovanju. Tu se je kar osmim dijakom uspelo uvrstiti na državno tekmovanje, tako da je bila tolminsko moštvo na državnem tekmovanju med najštevilčnejšimi.

Še lepši kot pogled na listo tekmovalcev je bil pogled na uradne rezul-

tate državnega tekmovanja. Kar šestim dijakom Gimnazije Tolmin je namreč uspelo osvojiti priznanje. V kategoriji prvih letnikov sta zlato priznanje osvojili **Julija Herman** in **Ines Sovdat**. V isti kategoriji sta **Lucija Jan** in **Veronika Sovdat** osvojili srebrno priznanje; mentorica dijakinjam

prvih letnikov je bila mag. **Branka Hrast Debeljak**. Srebrno priznanje sta osvojili tudi **Špela Čopi** v kategoriji drugih letnikov in **Lucija Jug** v kategoriji tretjih letnikov; njun mentor je bil **Erik Vrčon**.

Uspeh tolminskih dijakov je zaokrožila nekdanja dijakinja Gimnazije Tolmin in nagrajenka lanske letošnje lingvistične olimpijade **Mateja Hrast**, ki je zmagala v najzahtevnejši tekmovalni skupini študentov.

mag. **Branka Hrast Debeljak**, v. d. ravnatelj, Gimnazija Tolmin

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK

Zgornje Posočje – Po jutru se dan pozna. Ta slovenski pregovor je bil eno od vodil akcije, ki je svojo uresničitev doživela sredi novembra v vseh slovenskih vrtcih in šolah. Tistega jutra so slovenska živilska podjetja, čebelarji, kmetje in kmetijska podjetja brezplačno prispevali

njujejo tudi z institucijami, kot so šola, pošta, trgovina ... Za delovna mesta se je zato treba potruditi na vseh ravneh, pa tudi če gre za eno samo. Koliko časa bo vrtec deloval, ni odvisno le od institucij. Odvisno je od volje ljudi, ki tu živijo in želijo živeti. Njihova trdna želja, da ostanejo na tej zemlji, je garancija za dolgo delovanje vrta in ostalih dejavnosti v Soči in Trenti.»

Mateja Skok

Fotografija je ženskega spola

Skupni razstaveni projekt *Galerije Rika Debenjaka Kanal, Občine Bovec* in *Občine Kanal* pod strokovnim vodstvom kustosinje Monike Ivančič Fajfar in s podporo *Ministrstva RS za kulturo* teče že sedmo leto. Skupinska tematska razstava z naslovom *Fotografija je ženskega spola* je bila novembra na ogled v Galeriji Rika Debenjaka, decembra pa se je preselila v Kulturni dom Bovec, kjer bo na ogled do konca januarja 2012.

Gre za nadaljevanje razstavnega ciklusa *Umetnost je ženskega spola*, katerega namen je predstaviti slovenske ustvarjalke, ki za svoje izražanje uporabljajo klasične likovne medije. Pretekle razstave so bile posvečene sliki, skulpturi in grafiki. Na zadnji skupni fotografski razstavi pa se predstavlja šest avtoric, ki v ustvarjalnem procesu tako ali drugače uporabijo fotografski medij. **Ana Sluga** poišče fotografije iz starih družinskih albumov, jih s pomočjo računalnika

pretvori v optične vzorce in jih uporabi kot predloge za slikane portrete. **Urška Boljkovac** vključuje fotografije, ki so nastale kot dokumentacija gledaliških in plesnih predstav, v avtorske instalacije. **Urška Nina Cigler** fotografira slikovite detaje v vsakdanjem okolju – tokrat jih je našla v starem mestnem jedru Kanala. Na slikarstvo se naveže **Špela Volčič**, ki si likovni motiv cvetličnega tihožitja izposodi v baroku in ga interpretira na sodoben način. Oseben in izviren pristop k dokumentarni fotografiji pokažeta **Tanja Verlak** in **Vanja Bučan**.

Dela predstavljenih avtoric so raznolika in v skupni postavitvi pripovedujejo novo zgodbo. Odpirajo se vprašanja, kot je vprašanje odnosa fotografije do slikarstva, fotografije kot dokumenta resnice, prostora in časa ter fotografije kot pričevalke identitete. Razstava pa predvsem postavi fotografijo kot nenadomestljivo sredstvo za izražanje avtorskih zamisli.

Monika Ivančič Fajfar, samostojna kustosinja

Obujali so spomin na žrtve Soške fronte

Prva svetovna vojna se je v zgodovino za vedno zapisala kot eden najokrutnejših časov človeštva. Med vojno je bilo mobiliziranih 70 milijonov ljudi, odvijala se je na ozemljih 14 držav, v vojni je padlo deset milijonov ljudi, osem milijonov je bilo pogrešanih in 21 milijonov ranjenih. Najokrutnejše grozote so se dogajale

FOTOGRAFIJA JE ŽENSKEGA SPOLA je skupinska tematska razstava avtoric (od leve proti desni): Urške Nine Cigler, Vanje Bučan, Monike Ivančič Fajfar, Urške Boljkovac, Ane Sluga in Špele Volčič. Foto: Iztok Fajfar

prav ob Soči oziroma na gorskih vrhovih, katerih osvojitev je seveda pomenila strateško premoč, zato so največjo krutost vojne okusili tisti vojaki, ki so se, čeprav še sami niso vedeli zakaj, borili v Zgornjem Posočju.

Prvi boji ob Soči so se začeli že 23. maja 1915 zvečer. Italijani so imeli dve armadi. Druga armada je bila postavljena od Kanina do Ločnika in je bila sestavljena iz 122 bataljonov pehote, 33 eskadronov konjenice in 147 topniških baterij. Avstro-ogrsko vojska je imela v tistem času tam le 45 bataljonov, pet eskadrilj konjenice in le 35 topniških baterij, saj so ostale čete komaj prihajale na

bojišče. Kljub temu se je brez boja umaknila na črto Rombon-Bovec-Tolmin-Sabotin-Gorica-Devin. Tam je pričakala Italijane in čakala na okrepiteve. Italijani so prodirali skrajno počasi in previdno.

Četrty dan vojne so na grebenu Mrzli vrh-Sleme Italijani napadli, a so jih avstro-ogrski vojaki odbili. Žrtev je bilo na obeh straneh mnogo. Kljub temu so 31. maja Italijani napadli Mrzli vrh. V treh dneh bojev je na tem grebenu padlo okoli 1.600 Italijanov in 400 avstro-ogrskih vojakov. Zaradi poraza so se Italijani 4. junija znesli nad civilnim prebivalstvom pri Idrijskem, ko so z desetkanjem ubili šest kmetov. Istočasno so

Utrinki

18.000 kg kruha, 2.600 kg masla, 52.000 l mleka, 3.100 kg medu in 34.000 kg jabolk.

Namen projekta je bil izobraževati, obveščati in osveščati šolajočo mladino in vzporedno v določenem obsegu tudi širšo javnost o pomenu zajtrka v okviru prehranjevalnih navad, pomenu in prednostih lokalno pridelanih živil slovenskega izvora, pomenu kmetijske dejavnosti za okolje in pomenu čebelarstva za kmetijsko pridelavo. Za tako obsežno akcijo gre zahvala pobudnikom Ministrstvu RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvu RS za šolstvo in šport, Ministrstvu RS za zdravje ter organizacijam kmetov, čebelarjev in živilske industrije. Projekt je bil podprt tudi s strani Inštituta za varovanje zdravja RS, Kmetijske svetovalne službe ter Zavoda RS za šolstvo. Pomembno je bilo tudi splošno ozave-

ščenje mladine o pomenu zdravega načina življenja, vključno z vlogo gibanja in izvajanja športnih aktivnosti.

Na Tolminskem smo projekt Tradicionalni slovenski zajtrk realizirali s pomočjo sadjarjev **Danila Božiča**, **Mirka Gorenjščka**, **Alfreda Cenciča** in **Marka Grudna**, kmetovalcev **Marjete Valas**, **Evgena Feltrina**, **Petra Lebana**, **Davida Klinkona**, **Bojana Kavčiča**, **Vlada Kobala**, **Branke Sovdat** in **Marjane Volarič**. Ti so prispevali jabolka in mleko, za ostala živila so poskrbeli člani Čebelarstva društva Tolmin in slovenska živilska podjetja. Nepogrešljiva je bila tudi pomoč učiteljev in vzgojiteljev, ki so ponekod celo nadgradili predvidene dejavnosti in s tem pripomogli, da si bodo otroci ta dan in njegovo izročilo prav gotovo zapomnili. V okviru projekta je bil razpisan tudi likovni in literarni natečaj, ki

je ob pomoči vrtec in šol lepo uspel in otrokom dodatno približal pomen uživanja zajtrka in živil domače pridelave.

Prepričani smo, da projekt pušča dolgotrajne sledi – da bo čim več ljudi zajtrkovalo slovensko lokalno pridelano hrano in da se bo v vrtcih in šolah več govorilo o pomenu kmetijstva in čebelarstva, pravilne in zdrave prehrane, gibanja ter ohranjanja čistega okolja.

Kmetijska svetovalna služba Tolmin

JAVNA RAZGRNITEV OSNUTKA GOZDNOGOSPODARSKEGA IN LOVSKE UPRAVLJAVSKEGA NAČRTA

Tolmin – Med 10. in 23. novembrom je v prostorih Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), Območna

enota (OE) Tolmin, potekala javna razgrnitev osnutka gozdnogospodarskega in lovsko upravljaljskega načrta območja Tolmin (2011–2020). Gre za enotni strateški načrt za gospodarjenje z gozdovi in populacijami divjadi, ki ga je izdelal ZGS, OE Tolmin. Pokriva območje upravnih enot (UE) Ajdovščina, Idrija, Nova Gorica in Tolmin. Triglavsko lovsko upravljaljsko območje (LUO) pa zajema še območje UE Jesenice in Radovljica, Zahodno visokokraško LUO pa še UE Vrhnika, Logatec in Postojna.

Sočasno potekajo postopki sprejemanja tudi za druge načrte gozdnogospodarskih območij in LUO po Sloveniji. To je že peti gozdnogospodarski načrt v Sloveniji in tretji načrt LUO, ki se sicer izdeluje vsake deset let. Novost, ki jo je lani prinesla sprememba Zakona o gozdo-

se približevali tudi Krnu – na grebenu Vršič-Krn so najprej zasedli Vršič in greben do Lopatnika, zasedli pa so tudi pomembno koto 2102, ki so jo avstro-ogrski vojaki potem še dvakrat neuspešno skušali pridobiti nazaj. Dan kasneje so italijanski »bersaljeri« zasedli Skutnik, 16. junija pa so Italijani sočasno napadli Krn z dveh smeri: po grebenu Lopatnik-Krnčica in po grebenu Pleča-Kožljak. S pomočjo topniškega ognja so zavzeli Krn in zajeli 330 avstro-ogrskih vojakov. Načrt, da bi zavzeli še sosednjo Batognico, se je izjalovil zavoljo zamujene priložnosti, za kar so se lahko zahvalili prav svoji znani obotljivosti.

Italijansko zavzetje Krna je Avstrijcem povzročilo nemalo težav. S te visoke gore so imeli Italijani pregled nad široko okolico. Pri tem pa niso zavzeli nobenih drugih pomembnejših položajev. Prav tu pa so utrpeli zelo hude izgube, saj je padlo skoraj 11.000 moških. Temu je botrovalo pomanjkanje topništva na italijanski strani in njegova nepravilna uporaba. Italijanski general **Cadorna** se je zato odločil z večjo ofenzivo počakati, dokler niso pripeljali dvajset težkih topov. Soška fronta se je začela leta 1915 in je trajala do leta 1917. Premirje med Avstro-Ogrsko in Italijo je bilo podpisano 3. novembra 1918, veljati pa je začelo dva dni kasneje. Nasploh pa se je prva svetovna vojna, ki se je začela leta 1914 in je trajala štiri leta, končala s kapitulacijo Nemčije 11. novembra 1918.

LETOŠNJI, 14. POHOD SPOMINA NA KRN 1918–2011 je prvič organizirala primorska stran. Foto: Milan Štulc

Na te krute dogodke v Krnskem pogorju se danes spomnimo z vsakoletnim pohodom spomina na padle in umrle v prvi svetovni vojni. Slovesnost pri Krnskem jezeru se že tradicionalno odvija na enajstemu novembru najbližjo soboto. Letošnji, 14. pohod spomina na Krn 1918–2011 je prvič organizirala primorska stran. Ob pomoči **Občine Bovec** je namreč tokrat za organizacijo poskrbelo **Društvo 13-13**. Pri tem jim je bila v veliko pomoč **Slovenska vojska**, ki je poskrbela za odlično urejeno prizorišče, helikopterski prevoz potrebnih rekvizitov in številčno prisotnost ob dogodku. V krasnem vremenu in ob odlični organizaciji spominske slovesnosti se je pohoda udeležilo več kot

500 udeležencev. Sama proslava se je začela ob 13. uri pri Krnskem jezeru, in sicer s pozdravnim nagovorom vodje organizacijskega odbora **Danijela Krivca**, sicer bovškega župana in poslanca v Državnem zboru RS. Ker se ministrica za obrambo **Ljubica Jelušič** spominske slovesnosti ni mogla udeležiti, je za slavnostni nagovor pooblastila državnega sekretarja na Ministrstvu za obrambo mag. **Borisa Balanta**. Ta je v nagovoru zbrane spomnil na Soško fronto, ki je postala eno najbolj krvavih bojišč. Dejal je, da je »Krnsko pogorje zato kraj bolečine ob spominu na krutost vojne in na preminule vojake, hkrati pa je tudi opomin in poziv nam vsem, da si moramo vedno pri-

zadevati za mir. Ohranjanje spomina na dogodke iz prve svetovne vojne pa nam hkrati tudi daje priložnost, da razvijamo prijateljske odnose z narodi, ki so bili soudeleženi v bitkah na Soški fronti. S temi narodi smo danes del velike evropske družine.« Ob tem pa ni pozabil omeniti druge svetovne vojne, ki je Posočju prav tako pustila neizbrisen pečat. V kulturnem programu, ki je sledil, so ob Krnskem jezeru nastopili pripadniki **Orkestra Slovenske vojske** in **Moški pevski zbor Golobar** iz Bovca. Po poletu jadralnega padalca, ki se je spustil s Krna in varno pristal ob jezeru, je program potekal po tradicionalnem ključu. Ob tej priložnosti so udeleženci k Madžarskemu križu na Dupli planini položili še spominske vence in prižgali spominski ogenj. Tudi tokrat pa je **Filatelistično društvo Nova Gorica** s pomočjo **Pošte Slovenija** izdalo spominsko znamko in dopisnico. Poleg tega je bila odprta enodnevna pošta Krnsko jezero, dostopen pa je bil tudi jubilejni žig. Zvečer so se udeleženci ob baklah in ognju zbrali še na obrežju Krnskega jezera in tako še enkrat počastili spomin na padle in umrle v prvi svetovni vojni. Večer v Domu pri Krnskem jezeru se je ob zvokih harmonike, prijetnem kramljanju in druženju, poimenovanem Planinski večer – zanj so bila zaslužna planinska društva, ki so se tvorno vključila v pozivanje svojih članov k udeležbi –, zavlekel v noč.

Milan Štulc, odgovoren za odnose z javnostmi na Občini Bovec

Utrinki

vih, je ta, da so to skupni načrti, kar naj bi zagotavljalo večjo usklajenost med rastlinskim in živalskim svetom in poenostavilo postopek sprejemanja za zainteresirano javnost. Načrti upoštevajo tudi nove usmeritve leta 2007 sprejetega Nacionalnega gozdnega programa RS.

Na javni razgrnitvi in javni obravnavi, ki je bila v novembru organizirana v prostorih ZGS, OE Tolmin, je bila postavljena različna problematika. Širša javnost, ki se tako ali drugače ukvarja s turiz-

mom in kolesarstvom v naravnem okolju, se je že v fazi javne razgrnitve negativno odzvala na izdelano conacijo gozdnega prostora z vidika rekreacije in turizma v gozdnem prostoru. Vzrok je bil predvsem v nerazumevanju pomena te karte. Doslej je bila namreč po zakonu prepovedana vožnja zu-

naj gozdnih cest v celoti, torej tudi z gorskimi kolesi po gozdnih vlakah. Conacija gozdnega prostora je bila izdelana skladno s spremembo 40. člena Zakona o gozdovih iz leta

2007, po kateri se v območnem načrtu prikažejo tudi območja, kjer sta izjemoma dopustni ježa in vožnja s kolesi po gozdnih vlakah. Karta torej prinaša bistveno sprostitev, saj bo na kar 65 odstotkih območja možna vožnja s kolesi po gozdnih vlakah, vendar ob predhodni označitvi in s sporazumno določitvijo rabe takih vlak s strani lastnikov, ZGS in lokalne skupnosti. Na gozdarske vsebine se je razvila razprava šele v drugem delu, vendar nanje ni bilo pripomb, nekatere vsebine pa so bile celo

pohvaljene.

Tudi na obravnavi lovskega dela načrta ni bilo konkretnih pripomb na vsebine načrta. Zelo burna razprava pa se je razvila pri obravnavi Zahodno visokokraškega lovsko upravljalvskega območja med predstavniki kmetijcev in lovcev glede omejevanja izjemne številčnosti divjega prašiča na tem območju in glede težav pri izvajanju odstrela te lovne vrste. Udeležba je bila zelo dobra, saj se je bilo na obravnavi gozdarskega dela 27 udeležencev, lovskega dela pa 26 udeležencev. Stališča do pripomb bo v nadaljnjem postopku zavzel svet območne enote, predlog načrta bo določil svet zavoda, sprejela pa ga bo Vlada RS predvidoma v prvi polovici prihodnjega leta.

Edo Kozorog, vodja odseka za načrtovanje, ZGS, OE Tolmin

PREGLEDNA KARTA TRIGLAVSKEGA IN ZAHODNO VISOKOKRAŠKEGA LOVSKEGA UPRAVLJALVSKEGA OBMOČJA, ki pokriva gozdnogospodarsko območje Tolmin. Slika: arhiv ZGS, OE Tolmin

Občina Kobarid

Strpnost pri obnovi vodovoda in kanalizacije bo nujna

Konec oktobra je **Cestno podjetje** (CPG) **Nova Gorica** v Kobaridu začelo z obnovo vodovoda in kanalizacije Pri Malnih in na Volaričevi ulici. Obnova je bila nujna zaradi iztrošenosti in zato ni več ustrezala predpisanim standardom. Kot pojasnjuje svetovalec za okolje in prostor Občine Kobarid **Marko Lavrenčič**, je bila »ob izgradnji ceste leta 1976 položena le tri do pet centimetrov debela plast bitumenskega prodca oziroma grobega zaščitnega sloja asfalta, medtem ko zaključnega sloja, ki ima obrambno funkcijo, takrat niso položili.« Posledice neustrezne infrastrukture so tako nosili vsi prebivalci in poslovni subjekti v Kobaridu. Lavrenčič ob tem dodaja, da »zaradi nenehnih težav pri vodooskrbi, meteorni kanalizaciji ter dotrajani asfaltni površini brez obrabnozaporenega sloja asfalta večina prebivalcev že več let pričakuje investicijo Pri Malnih. Vendar pa

bo zaradi težavnosti gradnje tako po vsebini kot po času trajanja skoraj gotovo prihajalo do napetosti med prebivalci ter izvajalcem oziroma investitorjem.« Da bi bilo takšnih situacij čim manj, predlaga, da »bi bilo dobro, če bi na tedenskih operativnih sestankih sodeloval tudi predstavnik naselja.«

Občina Kobarid je v preteklosti že investirala v obnovo komunalne infrastrukture v Kobaridu in na Idrskem, vendar pa je za dokončanje tovrstne ureditve celotnega območja s priključkom na čistilno napravo obvezna še investicija v dva odseka. Z izvedbo investicijskega projekta bodo tako vsi objekti na območju stanovanjskega naselja Pri Malnih in na Volaričevi ulici pridobili možnost priključitve na javni kanalizacijski sistem, ki bo speljan na obstoječo kobariško čistilno napravo, ter na javni vodovodni sistem, ki bo zagotavljal ustrezno oskrbo s sanitarno in pitno vodo. Obnova pa ne bo imela pozitivnih učinkov le za prebivalce

Kobarida, pač pa tudi za reko Sočo, saj bo s tem omogočeno njeno varovanje ter zaščita podtalnice.

Celoten enovito zastavljen projekt obsega obnovo 846 m kanalizacijskega omrežja (271 m fekalne kanalizacije in 575 m meteorne kanalizacije), obnovo 1.398 m vodovodnega omrežja, izvedbo 90 hišnih priključkov na kanalizacijsko omrežje ter izvedbo 90 hišnih priključkov na vodovodno omrežje. Ocenjeno vrednost projekta, ki presega milijon evrov, bo Občina Kobarid zagotovila deloma iz evropskih in deloma iz lastnih sredstev, nekaj denarja pa namerava pridobiti tudi na osnovi *Zakona o financiranju občin*.

Zaključek del s pridobitvijo uporabnega dovoljenja in predajo objekta upravitelju je predviden v sredini septembra prihodnje leto.

Mateja Skok

Vaški objekt Drežniške Ravne

Večnamenski objekt v Drežniških Ravnah je bil v potresih leta 1998 in

2004 močnejše poškodovan. Zaradi težav z urejanjem denacionalizacijskih postopkov in lastniških razmerij se je popotresna obnova oziroma nadomestna gradnja objekta začela relativno pozno. Pritličje objekta se je v preteklosti uporabljalo kot zbiralnica mleka, skladiščni prostor za različne potrebe vasi, v nadstropju pa je bil urejen večnamenski prostor. Po pregledu so odgovorni ugotovili, da bi bila sanacija obstoječega objekta zaradi poškodovanosti nemogoča, zato se je **Občina Kobarid** v okviru popotresne obnove odločila, da v neposredni bližini starega objekta zgradi nadomestno stavbo. Za nakup parcele ter oblikovanje programske zasnove novega objekta, ki je izhajala iz realno prikazanih potreb domačinov, pa so poskrbeli krajanji sami.

V vaškem objektu se bodo lahko odslej izvajale različne dejavnosti. V manjšem prostoru v pritličju (v tako imenovani pisarni) bodo lahko sestankovala različna združenja, skupine in organizacije (društva, agrarne

PREDSTAVLJAMO OBČINSKE SVETNIKE

Ime in priimek: PAVEL TONKLI

Kraj bivanja: Breginj

Stranka: Nisem član nobene stranke, kandidiral sem na listi Socialni demokrati (SD) + Demokratična stranka upokojenцев Slovenije (DeSUS).

Je to vaš prvi mandat v občinskem svetu? Občinski svetnik sem že bil v času nastajanja novih občin v Zgornjem Posočju.

Za kandidaturo sem se odločil, ker ... sem prepričan, da lahko s svojimi večletnimi izkušnjami pri delu v občinskem svetu in na nivoju krajevne skupnosti in društvenih organizacij prispevam h kar se da uravnoteženemu in hitrejšemu razvoju občanom prijazne **Občine Kobarid**.

Glavni cilj, ki ga želite doseči v tem mandatu? Vsekakor je moj cilj v tem mandatu podpreti take projekte, ki so naravnani v razvoj celotne občine. Tega cilja brez mladih moči nikakor ni možno doseči,

PAVEL TONKLI. Foto: iz domačega albuma

zato je treba ustvariti pogoje za preprečevanje njihovega odseljevanja. Zato pa rabimo vse več posluha in prizadevanj za nova delovna mesta v turizmu, gostinstvu, kmetijstvu ..., saj bomo lahko s tem zagotovili socialno varnost vsem tukaj živčim.

Kaj vas v življenju veseli? Najprej se je treba znati veseliti življenja, potem pa lahko to veselje deliš s svojimi najbližjimi. Mislim, da mi to kar dobro uspeva, za kar so v prvi meri

zaslužni moji starši. Vesel sem tudi, kadar lahko osrečim prijatelje in znance ter pomagam pomoči potrebnim. Veseli pa me tudi to, da lahko živim z naravo in v naravi.

Ime in priimek: BRANKO VELIŠČEK

Kraj bivanja: Kobarid

Stranka: Socialni demokrati (SD)

Je to vaš prvi mandat v občinskem svetu? Ne, drugi zaporedni mandat. Pred tem pa sem bil predsednik nadzornega odbora.

Za kandidaturo sem se odločil, ker ... se kot sociolog zavedam, da je človek tudi družbeno bitje in smotorej ljudje na nek način dolžni prispevati k uresničevanju skupnih interesov v lokalni skupnosti. Silno sem razočaran nad pojavom, da veliko ljudi (tudi intelektualcev) skrbijo izključno za lastne interese in potrebe, v zvezi z javnimi zadevami na lokalnem nivoju pa za šankom ali na štiri oči vedo povedati veliko, poznajo vse rešitve, ko pa je treba konkre-

BRANKO VELIŠČEK. Foto: T. Š. F.

tno poprijeti za delo, potem ...

Glavni cilj, ki ga želite doseči v tem mandatu? Pravzaprav nimam svojega lastnega konkretnega cilja za ta mandat. Menim, da nas ljudje v občinski svet niso izvolili zato, da bi dosegali naše lastne cilje, pač pa zato, da bi v občinskem svetu SKUPAJ določili cilje, ki so za našo občino prednostni, in potem skušali definirati najbolj učinkovit način njihove uresničitve. Mogoče je prav to moj cilj – prispe-

skupnosti, pašne skupnosti, krajevna skupnost, mladina, starši, veroučne skupine...). V večjem večnamenskem prostoru ter na urejenem platuju pod objektom se bodo po novem odvijale družabne, športne in kulturne prireditve. Urejeni bodo tudi društveni prostori *Etnološkega društva tura – jezero*, ki skrbi za ohranjanje kulturne dediščine tradicionalnih mask in pustnih običajev. Svoje mesto bodo dobili tudi člani Društva rejcev drobnice in predstavitve avtohtonih pasem domačih živali, ki skrbijo za ohranjanje kulturne krajine, vzrejo avtohtonih pasem in s tem povezane ekološke pestrosti. Nov objekt pa bo omogočal tudi organizacijo športnega in kulturnega udejstvovanja domačinov v večjem večnamenskem prostoru v okviru dejavnosti različnih ciljnih skupin v zimskem času (namizni tenis, aerobika, pevske vaje ...). V zgradbi se bo odslej lahko odvijala osrednja pustna prireditev Rawnsk pust, uredili pa bomo še stalno razstavo o tradicionalnih pustnih običajih, fotografsko razstavo *Drežniške Ravne pred in po potresu* in e-točko na podeželju za domače ter tuje obiskovalce. Vaški objekt pa bo lahko služil za predstavitev raznih tematskih poti območja z namenom popestritve turistične ponudbe in poskušne lokalno-tipičnih izdelkov in pri-

vati k vzpostavitvi sistema dela, v katerem ne bo vsak posameznik (skupina) zagovarjal le svojih ciljev oziroma ciljev ozkega okolja, iz katerega izhaja, in jih skušal z glasovanjem vnesti v proračun, ampak bomo sposobni različne poglede soočiti, jih brez prejediciranja strokovno analizirati in izluščiti najpomembnejše, ki bodo uresničeni z javnimi sredstvi v dobrobit čim širšega kroga občanov.

Kaj vas v življenju veseli? Če znaš življenje ceniti in uživati v drobnih vsakodnevnih radostih, če si pozitivno naravnan, potem ti ni težko najti stvari, ki te veselijo. Sam uživam v delu, v sodelovanju z ljudmi, s katerimi me vežejo skupni projekti, veseli me šport in druženje, veseli me, ko vidim, da sem v sodelovanju z drugimi storil kaj dobrega za kogarkoli. Veseli me tudi, če vidim v ljudeh pozitiven naboj in energijo ... Skratka, veseli me življenje samo po sebi.

Pripravila: **Mateja Skok**

NOVI VAŠKI OBJEKT – Večnamenski objekt v Drežniških Ravnah je bil v potresih leta 1998 in 2004 močnejše poškodovan. Po pregledu so odgovorni ugotovili, da bi bila sanacija obstoječega objekta nemogoča, zato se je **Občina Kobarid** v okviru popotresne obnove odločila, da v neposredni bližini starega objekta zgradi nadomestno stavbo. **Foto: Davorin Koren**

delkov v smislu dodatne turistične ponudbe. Seveda pa ne gre pozabiti še na novo možnost za organiziranje izobraževanj, delavnic, tečajev, ki jih domačinom ponujajo različne organizacije podpornega okolja s področja razvoja podeželja. V večjem, ta hip še neurejenem prostoru pritičja trenutno potekajo dogovori za ureditev prostorov v smislu podpore trženju mesa in mesnih izdelkov območja.

Ureditev večnamenskega objekta pomeni višjo kakovost življenja domačinov v ohranjenem naravnem okolju, z bogatim družabnim, kulturnim in športnim življenjem. Izboljševanje dohodkovnih možnosti temelji na ohranjeni naravni in kulturni dediščini, tradiciji in znanju ljudi ter razviti živinoreji in trajnostno naravnem turizmu.

Davorin Koren, Krajevna skupnost Drežniške Ravne

Delovni obisk županje v KS Borjana - Podbela

V drugi polovici novembra se je županja Občine Kobarid **Darja Hauptman** mudila na svojem drugem delovnem obisku v **Krajevni skupnosti (KS) Borjana - Podbela**. V poznih popoldanskih urah je najprej obiskala Borjano, kjer si je ogledala novo zgrajeno avtobusno postajališče in se seznanila, kako v KS rešujejo problematiko urejanja vaških poti, podpornih zidov ... Prebivalci vasi se namreč do nekaterih hiš še vedno ne morejo pripeljati z osebnim vozilom. Županja se je neposredno na terenu seznanila s takšnimi primeri in si med drugim ogledala tudi dve možni različici rešitve problema ter se zavzela, da bi se naposled ta vrsto let

nerešena zadeva vendarle uredila. Sicer pa v Borjani težave povzročajo tudi napol porušene stavbe, ki jih je zaznamovalo več potresov (od leta 1976 dalje). Nesanirane in posledično vrsto let propadajoče stavbe že ogrožajo varnost mimoidočih.

Vaščani Podbele so županji predstavili problematiko skupnega hleva, ogledala si je tudi infrastrukturo turističnega društva (TD). Kasneje se je udeležila skupnega sestanka **Sveta KS in Upravnega odbora Turističnega društva Nadiža Podbela**. Na seji sta bila prisotna tudi predstavnika Lokalne turistične organizacije Sotočje – direktor **Janko Humar** in **Tatjana Humar**. Ker Podbela vsako leto obiščejo številni turisti, so bili predstavljeni statistični podatki o nočitvah in parkirninah. Govora je bilo o možnih dejavnostih, ki bi se še lahko izvajale v smeri turističnega razvoja. Gre predvsem za večanje števila nočitvenih kapacitet v zasebnih sobah in apartmajih, večjo ponudbo domačih izdelkov, vrtnin v času turistične sezone, možnost koriščenja evropskih sredstev in vzpodbud itd. Že več let se v Podbeli pojavlja problem umirjanja prometa skozi vas, za kar so bili dani določeni predlogi. Eden najrealnejših in kmalu uresničljivih je denimo postavitev merilnikov hitrosti, kar je pripravljen sofinancirati tudi **Kamp Nadiža**.

Županja je bila seznanjena z vsemi dejavnostmi, ki so se odvijale v KS, in z načrti za leto 2012 ter za naprej. Mednje sodijo: urejanje vaških poti, podpornih zidov, urejanje vodotokov, hudournikov, nabrežin, čistilne naprave, kanalizacije, vodovoda, reševanje namembnosti skupnega hleva, boljše urejanje in vzdrževanje kole-

sarskih in pešpoti ter vrsta drugih za tukaj živeče krajanke pomembnih zadev. Predstavljene so bile tudi iniciative posameznikov, ki bi želeli dopolniti svoje dejavnosti. Vsem pobudam je pozorno prisluhnila in obljubila svojo podporo ter pomoč občine pri realizaciji načrtanih programov in projektov.

Krajanje so bili seznanjeni tudi z aktivnostmi, ki jih vodi oziroma pri katerih sodeluje **Občina Kobarid**. Eden večjih projektov, ki ga je omenila županja Hauptmanova, je rekonstrukcija priključka na državni cesti Borjana-Podbela v Borjani, sicer pa so tu predvidene še dejavnosti v zvezi s staro šolo v Borjani, kanalizacijo, borjanskim vodovodom, urejanjem dokumentacije za parkirni prostor ob Napoleonovem mostu v Podbeli itd.

Po mnenju krajanov so takšni obiski zelo pomembni, saj veliko pripomorejo k dobri izmenjavi informacij in neposrednem seznanjanju s problematiko in potrebami terena.

Danica Hrast, podžupanja Občine Kobarid in predstavnica KS Borjana - Podbela

Raziskava o dnevnem centru za starejše

Čeprav vemo, da se vsak človek, še posebno starejši, najbolje počuti v svojem domačem okolju, pa je treba za kakovostno starost omogočiti različne oblike bivanja. Seveda ima vsaka taka oblika določene prednosti in pomanjkljivosti. Večkrat se pojavi vprašanje, kako pomagati starejšemu človeku, ko potrebuje pomoč ali postane osamljen. Ena takih oblik pomoči je dnevni center za starejše. Da bi raziskala potrebe po tovrstni možnosti, je **Občina Kobarid** opravila raziskavo. Organizatorica socialne mreže **Danijela Volarič** je v ta namen v svoji diplomski nalogi želela ugotoviti, v kolikšni meri so starejši prebivalci občine Kobarid (od 65 let dalje) sploh seznanjeni s tako obliko oskrbe in ali kažejo zanimanje za vključitev v dnevni center.

V anketi je sodelovalo 178 starejših. Iz izsledkov raziskave lahko povzamemo, da bi se prek 78 odstotkov anketirancev odločilo, da bi raje izbrali obliko dnevnega varstva kot obliko celodnevne oskrbe. Kot razlog navajajo predvsem vsakodnevno vračanje na dom. Najbolj zaželeni storitve obiskovalcev dnevnega centra bi bile: zdravstvena nega, prehrana in dejavno preživljanje prostega časa, najvišji sprejemljiv znesek obiska

dnevnega centra pa bi bil do 250 evrov mesečno. Da bi obisk dnevnega centra omogočal daljše bivanje v domačem okolju, meni večina starejših, z zamislijo o dnevnem centru v občini pa se strinja 65,17 odstotkov starejših. Nekaj starejših se o obisku dnevnega centra ni moglo opredeliti – mednje sodijo predvsem taki, ki živijo v razširjenih družinah ali v bližini svojcev, na katere se lahko obrnejo v primeru potrebe po pomoči.

Raziskava je zajemala tudi mnenje svojcev. Več kot polovica bi svoje starše želela vključiti v dnevni center, če sami ne bi mogli skrbeti zanje. Pod pogojem, da bi dnevni center prilagodili delavnemu urniku svojcev, pa bi jih bili pripravljeni v dnevni center tudi voziti. Za ostale starejše, ki živijo sami in nimajo prevoza, bi bilo prevoz treba organizirati. Svojem se zdi najbolj pomembno, da bi bili v času njihove odsotnosti njihovi starši v varnem okolju in da ne bi bili osamljeni.

Na podlagi teh rezultatov lahko sklepamo, da je raziskava potrdila potrebo po ustanavljanju dnevnega centra v Kobaridu v bližnji prihodnosti. »*Mislím, da je pri razvoju dnevnih centrov treba vztrajati, kajti na tak način se bo pomagalo starejšim, da bodo kljub delni odvisnosti nadaljevali svoje življenje v okolju, ki so ga vajeni in jim veliko pomeni,*« meni Danijela Volarič. Zato tudi Občina Kobarid podpira in se skupaj z drugimi ustanovami trudi, da bi v Kobaridu zamisel o dnevnem centru za starejše uresničili in jim s tem omogočili kakovostno preživljanje časa.

Nataša Hvala Ivančič, odgovorna za odnose z javnostmi, Občina Kobarid

Živimo zdravo

Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica je skupaj z lokalno koordinatorko, kobariško županjo **Darjo Hauptman**, in različnimi strokovnjaki – zdravniki, medicinskimi sestrami, fizioterapevti, agronomom in kuharjem – za prebivalce Krajevnega skupnosti Livek izvedel projekt *Živimo zdravo*. Mednarodno uveljavljeni program se iz pomurske regije, kjer so ga začeli izvajati že pred desetimi leti, širi na vse ostale.

Srečanja so potekala od septembra do novembra, in sicer po dve uri ob sredah zvečer v prostorih nekdanje osnovne šole na Livku. Udeleženci sedmih srečanj so pridobili različna uporabna znanja: o zdravju, dejavnostih tveganja, osnovah zdrave prehrane s prikazom priprave in pokušino ter o kroničnih nenalezljivih boleznih in zgodnjem odkrivanju rakastih obolenj, pomenu samopregledovanja dojk, o obvladovanju stresa in škodljivih razvadah. Na vsakem srečanju so si lahko izmerili tudi krvni tlak in frekvenco srca. Dvakrat so imeli možnost izmeriti indeks telesne mase, delež maščobe in vode v telesu, krvni sladkor in holesterol. V ta sklop sodi tudi ocenjevanje telesne zmogljivosti s testom hoje na razdalji dveh kilometrov. Na vseh srečanjih so udeleženci prejeli zdravstveno-vzgojna gradiva, sveže domače jabolko in vodo.

In kaj je bilo glavno vodilo ljudem, da so se pridružili projektu Zdravo življenje? Sem zagotovo

ŽIVIMO ZDRAVO

Življenje je pomembno za vse nas
Imejmo se radi
Vedno in povsod
Iskrenost, pogum in ljubezen
Mora ostati naš zaveznik
Odločimo se in uspeli bomo

Zdrava naj bo hrana, zdrav naš razum
Dobro je držati vse v glavi
Rajši vse pozabimo
A nekaj nam bo že ostalo
Vidiš ti, vidimo vsi
Opozorimo se in se pogovorimo

In tako se naš program zaključuje
Mislimo, da smo bili vsi zadovoljni
Enako želimo vsem ostalim
Jabolka so nas čakala ob vsakem prihodu
Moramo se zares zahvaliti
Očarani smo

Sedaj pa vsi prijet'li ostanimo
Enkrat, samo enkrat živimo

Radost in veselje naj bo z nami
Adijo slaba pamet
Dvignimo kozarce
In se poveselimo

Udeleženka programa

sodijo: druženje, prijetne izkušnje, pridobivanje novih znanj in vedenj ter nenazadnje upanje, da zmorejo skupaj narediti nekaj več za svoje zdravje. Z velikim navdušenjem in prepričanjem udeležencev programa, lokalnih koordinatorjev, županov in stroke lahko trdimo, da ima projekt vse možnosti za uspešno nadaljevanje tudi v prihodnje. Poskrbimo torej za zdravo, kakovostno in dolgo ži-

vljenje nas samih ter naših najdražjih in živimo zdravo.

Kristina Brovc Jelusič, Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica

Od Livka do Nadiže vse do ljubezni

Kulturno društvo (KD) PoBeRe je ob denarni podpori **Občine Kobarid** v mesecu Martina domačim in tujim obiskovalcem ponudilo tudi nekaj kapljic poezije, pravljic in glasbe v toku kulture, ki se v zadnjem letu pogosto in blagodejno zliva na naša obrežja. Prva dva dogodka sta se odvila v **Ustanovi »Fundacija Poti miru v Posočju«**, medtem ko je tretji izzvenel v prostorih **Doma Andreja Manfreda**.

Z beneške strani je tako v Kobarid najprej »prišlo« *Livško jezero*, epska pesnitev **Antona Klotiča - Sabladoskega** in hkrati naš literarni recital. Prijazna dobrodošlica gostitelja **Zdravka Likarja** in zanimiv ter radoživ uvod **Katje Roš**, predsednice Krajevnega skupnosti Livek, sta dala zagon nadaljnjemu literarnemu prepletanju. Vanj so se ujeli verzi iz stare pesnitve v interpretaciji mlade, nadarjene igralka Beneškega gledališča **Cecilie Blasutig**, razmišljanja **Alda Clodiga** o preteklosti in sedanjosti življenja Benečanov ter njihovih vezeh s kobariškim prostorom in Aldova poezija, polna liričnih občutij, prelita skozi glas **Margherite Trusgnach**. Sočasno smo lahko sledili tudi projekciji **Daria Simaza**, ki je zajela niz podob iz pesnitve. V soju sveč in ob nežni beli cvetlici, ki je krasila mizo, so že tako čarobne besede izzvenele še bolj čarobno.

Da je voda lahko več kot voda, smo slišali in videli tudi slab teden kasneje. Izvirni, vrelci in vodnjaki postanejo Življenje. Živa, tekoča voda se prelevi v milost duhovnega preporoda. Je kot čustvo – kdaj blago in spevno obliva ljudi, spet drugič se umika boječe in tiho, prinaša samoto ali pa je srdita in podira mostove ter ruši odnose. Lahko spreminja tok in usodo ljudi. *Ta Nadiža naša* ji pravi **Jurij Šimac** iz Breginja, **Dragojila Milek** pa

Utrinki

MIHOVA SPOŠTLJIVA STAROST

Borjana – Septembra lani, ko smo skupaj z mnogimi sorodniki, prijatelji in predstavniki družbenega življenja slavili 100. letnico rojstva **Miha Uršiča** iz Borjane, po domače Jakovga, smo mu voščili zdravja in se razšli z željo, da se ob letu osorej ponovno srečamo. Leto se je hitro zavrtilo naokoli in spet smo obiskali Miha na njegovem domu v Borjani. Tokrat smo mu prišli voščiti že za njegov 101. rojstni dan. Skupaj z njim in z njegovimi domačimi ter prijatelji smo se njegovega visokega jubileja 101. leta veselili **Rado Taljat** in **Gabrijel Kavčič**, predstavnika Avtoprevoza Tolmin, Mihevega nekdanjega delodajalca, predsednica Krajevnega skupnosti Borjana-Podbela **Irena Breškon**, v imenu Občine Kobarid pa podžupanja **Danica Hrast**. Miha je vedno zelo vesel tudi obiska zele- ne bratovščine – predstavnikov Lovski organizacije, kateri je zvest še danes.

Še vedno živi v skrbni domači oskrbi. Sin **Stojan**

MIHA URŠIČ na svoj 101. rojstni dan. Foto: **Gabrijel Kavčič**

in njegova žena **Darinka** ter njuni trije otroci **Anja**, **Dejan** in **Tadej** mu stalno stojijo ob strani, zato Miha rad pove, kako je zadovoljen, da je lahko doma. Zaveda se, da človek v njegovih letih po-

GLASBENO-LITERARNI RECITAL LJUBEZENSKE POEZIJE – V intimnem vzdušju so si s svojo ljubezensko liriko sledile male skupine literatov. Foto: arhiv društva PoBeRe

SEJEM STARIN IN DOMAČE OBRTI – Folklorna skupina B'C (na sliki) je poleg Buških čeč in Vokalne skupine Snežet s svojim programom prispevala k obujanju ljudskih običajev. Foto: Mihael Uršič

jo je naslovlila kar *Reka*. Obe pesnitvi je v brani besedi nanizala **Mila Uršič**.

Ob tem pa smo izvedeli tudi to, da človek vedno odkrije le tisto, kar je iskal. Kaj je odkrila Jubica z Matajurja na Čelah, smo izvedeli od beneške pravljicarke **Ade Tomasetig**. Sicer je bil osrednji dogodek tega večera vezan na video projekcijo filma o Nadiži. »Bila je čudovita jesen, v vsem razkošju barv. Lepi dnevi za potepanje s kamero,« je o času pred štirimi leti, ko je nastajal omenjeni film, povedal ljubiteljski snemalec **Darko Rutar** iz Tolmina, ki je naravo, kot pravi sam, vedno občudoval. »Naj si bo le kakšen grič, skalo na njem ali pa gozd z vso njegovo mogočnostjo in skrivnostnostjo. Steze, pokrite s preprogo listja, visoka drevesa, ki so zakrivala nebo. In čudovite barve v

vseh letnih časih.« S tokom reke in ob prijetni glasbi smo tako pluli mimo nadiških vasi, se dvigali na pobočja Matajurja, Stola in okoliških vrhov, si ogledovali posebnosti in zanimivosti Čedadu ter se vračali nazaj skozi lepe, a tu in tam tudi prazne vasi, mimo razpadajočih kamnitih hiš, ob katerih pa še vedno rastejo rože, ki vzbujajo upanje, da se bo tja nekoč ponovno vrnil tudi človek.

Ljubezen nas je nato sredi novembra pripeljala na Ladin večer – glasbeno-literarni recital ljubezenske poezije KD PoBeRe z gosti iz Benečije, Tolmina, Trsta in Vidma, ki ga je začinila glasba harmonikarja **Aleksandra Ipavca - Ipa**. V intimnem vzdušju zamolkle, a tople svetlobe, so si za okroglo mizico, ob vznožju katere so se v košari ponujali oranžni sadeži iz sadovnjaka našega tržaške-

ga gosta **Marka Kravosa**, v krožni liniji sledile male skupine literatov s svojo ljubezensko liriko. Poleg že omenjenih avtorjev Clodiga, Kravosa in Trusgnachove smo svoja dela prebirali še **Luisa Battistig**, **Marina Cernetig**, **Roberto Dedenaro**, **Lucia Gazzino**, **Vojko Rutar**, **Claudia Salamant**, **Andreina Trusgnach**, **Marjeta Manfreda Vakar** in **Ksenija Zmagaj**. Ljubezenska lirika je tako ob izmenjavah počasi prehajala v nežno in temperamentno žlahtno glasbeno improvizacijo.

Marjeta Manfreda Vakar, KD PoBeRe

Sejem starin in domače obrti

Turistična zveza Gornjega Posočja (TZGP) je v sodelovanju z *Občino Kobarid* oktobra organizirala tretji zaporedni sejem starin in domače obrti. Z njim so želeli organizatorji

domačim in tujim gostom predstaviti ohranjanje domačih obrti, ki so del naše dediščine, in lokalno ponudbo, po kateri je s strani obiskovalcev vedno večje povpraševanje. Na sejmu so se tako predstavili rokodelci, obrtniki in starinarji s svojim delom in izdelki. Obiskovalci so lahko videli in kupili ročno izdelane košare, izdelke iz filca, lesa, lokalne proizvode (sir, med, marmelade ...) in različne starine.

Prireditev so popestrili *Buške čeče*, *Folklorna skupina B'C* ter *Vokalna skupina Snežet*, ki so v svojih pesmih in plesih obudili ljudske običaje naših »*nonotov*« in »*non*«. Celodnevna prireditev je bila zelo dobro obiskana, poleg domačinov in nedeljskih obiskovalcev je bilo tudi veliko turistov iz drugih držav.

Jasmina Urbančič, TZGP

Utrinki

trebuje več skrbi, več pozornosti, več nege in to polnih 24 ur na dan. In vse to mu nudijo njegovi in za vse to jim je neizmerno hvaležen, še posebno snahi Darinki. Domači ga sproti seznanjajo tudi z aktualnimi razmerami doma in po svetu. Darinka pove, da se še vedno zanima za vse, posebej pa za politiko in lov. Tako je na primer spremljal dogajanja na bližnjem vzhodu, domače razmere in dogajanja v sosednji Italiji. Domači pravijo, da preprosto želi biti z vsem na tekočem.

Kljub prijetnem domačem okolju pa ga včasih zgrabi otožnost, saj mu je decembra lani umrla žena **Hedvika**. Zato večkrat potoži, da jo zelo pogreša in se zato v spominih zelo rad vrača v njuna skupaj preživeta leta.

Sicer pa pravi, da mu prav domače okolje kljub zdravstvenim težavam daje dodatnih moči, da doživlja tako spoštljivo starost.

Danica Hrast, podžupanja Občine Kobarid

DAN SPOMINA NA NARODNEGA HEROJA

Kobarid – Združenje borcev (ZB) za vrednote narodnoosvobodilnega boja (NOB) Bovec, Kobarid, Tolmin je ob 90-letnici rojstva in 20. obletnici smrti v Ustanovi »Fudacija Poti miru v Posočju« pripravilo spominsko slovesnost v čast primorskemu narodnemu heroju **Ivanu Likarju - Sočanu**, rojenemu v Logu pod Mangartom. Slovesnosti so se udeležili šte-

vilni domačini, ugledni gostje in predstavniki severnoprimorskih združenj borcev za vrednote NOB z društvenimi prapori in prapori partizanskih enot. Prisotne sta nagovorila sin partizanskega junaka **Zdravko Likar**, sicer načelnik Upravne enote Tolmin, in županja občine Kobarid **Darja Hauptman**. Slavnostni govornik, predsednik medobčinskega združenja ZB za vrednote NOB **Rok Uršič** je opravičil odsotnost **Janeza Stanovnika** in v sklopu govora prebral njegovo sporočilo. Poudaril je zgodovinski pomen NOB, neizmerno domoljubje in hrabrost primorskih borcev v vojni za svobodno domovino. Iz govora so izzvenele Stanovnikove besede, da se preživeli borci NOB počasi umikajo, vendar morajo spomin nanje in vrednote, ki so jih

priporili, ostati neokrnjeni in večni.

Sočanov sin Zdravko, tudi avtor knjige *Narodni heroj Ivan Likar - Sočan* v primorskih partizanskih enotah, je predstavil težko življenjsko pot svojega očeta, v kateri se po besedah dr. **Branka Marušiča** zrcali značilna primorska preteklost 20. stoletja. Poudaril je, da je knjiga posvečena tudi tisočem Primorcem, ki so se borili za dostojanstvo primorskega ljudstva in slovenskega naroda.

Po zaključku prvega dela spominske slovesnosti so vnučinja **Ana Likar**, sin Zdravko Likar in Rok Uršič v prvem nadstropju kobarškega muzeja – v sobi pomembnih kobarških osebnosti – odkrili doprsni kip Ivana Likarja - Sočana.

PaČ

Občina Tolmin

Novoletni sprejem župana

Kot velevala tradicija, je tolminski župan **Uroš Brežan** tudi letos v decembru pripravil novoletni sprejem. Povabilu sta se poleg članov občinskega sveta, odborov in komisij, predstavnikov javnih zavodov, krajevnih skupnosti, gospodarstvenikov in drugih predstavnikov javnega življenja v občini Tolmin odzvala tudi podpredsednik Državnega zbora mag. **Vasja Klavara** in načelnik Upravne enote Tolmin **Zdravko Likar**.

Župan se je v svoji poslanici ob zaključku leta spomnil vidnejših projektov, ki so zaznamovali leto 2010. K večjim evropskim projektom je prišel izgradnja čistilne naprave v Modreju in ureditev komunalne infrastrukture v Zatočminu, spomnil se je uradnega odprtja galerije Pod Ključem, za katerega je poudaril, da sicer ne sodi med občinske projekte, vendar je ta pridobitev s strani države bistveno izboljšala kakovost življenja

NOVOLETNI SPREJEM ŽUPANA – Kot velevala tradicija, je tolminski župan **Uroš Brežan** tudi letos v decembru pripravil novoletni sprejem. V svoji poslanici ob zaključku leta se je spomnil vidnejših projektov, ki so zaznamovali leto 2010, z optimizmom je spregovoril tudi o načrtih v prihodnje. Ob tem še informacija, da bomo odločitve in mnenja, ki jih je občinski svet sprejel oziroma podal v decembru, in katerih se je v svojem nagovoru dotaknil tudi župan, podrobneje predstavili v naslednji številki **EPicentra**.

tukajšnjih prebivalcev. Kot pravi, je **Občina Tolmin** v letošnjem letu zaznamovalo tudi dobro sodelovanje s čedalje večjim številom tujih občin.

Obudil je spomin na praznovanje 30-letnice pobratenja z občino Vicchio in dobro sodelovanje s furlanskim Čedadom, koroškim Beljakom in ti-

rolskim Innichenom, nove možnosti pa se, kot pravi, odpirajo v sodelovanjem z vojvodinskim Zrenjaninom. Z optimizmom je spregovoril tudi o načrtih v prihodnje.

Program je na domačih tleh premierno dopolnila zasedba **Vocal Bača** (nekdanji Nonet Bača) – pod taktirko umetniške vodje **Marte Volf Trojer** se je povabljenim predstavila z domoljubnimi in popevkarsko obarvanimi priredbami za vokalne skupine.

Besedilo in foto: **Tatjana Šalej Faletič**

Kdor bo pravilno ločeval odpadke, bo prihranil najmanj 200 evrov

Konec novembra je bil na seji **Občinskega sveta Občine Tolmin** sprejet nov Odllok o ravnanju s komunalnimi odpadki v Občini Tolmin, ki obravnava način in pogoje opravljanja obvezne občinske gospodarske javne službe ravnanja z odpadki. **Občina**

PREDSTAVLJAMO OBČINSKE SVETNIKE

Ime in priimek: FRANC LIČER
Kraj bivanja: Gorenja Trebuša
Stranka: Socialni demokrati (SD)
Je to vaš prvi mandat v občinskem svetu? Da.

Za kandidaturo sem se odločil, ker ... sem prepričan, da lahko s svojim delom, znanjem, izkušnjami, pobudami in odločitvami pomembno prispevam k hitrejšemu in boljšemu razvoju. Izhajam iz dejstva, da je naloga, ki so mi jo volivke in volivci zaupale v občinskem svetu, delo in prispevek za skupno dobro vseh krajev naše občine. Želim, da bi bilo delo v občinskem svetu včasih bolj ustvarjalno, tako da bi bile razprave usmerjene v področja, ki zadevajo občino in ne v stvari za katere velikokrat nimamo ne pristojnosti ne moči, da bi o njih odločali.

Glavni cilj, ki ga želite doseči v tem mandatu? Prepričan sem, da je osnovna naloga in cilj naše lokalne skupnosti zavzemanje za

FRANC LIČER. Foto: iz domačega albuma

ustvarjanje boljših pogojev za razvoj gospodarstva, turizma, kmetijstva in celotne infrastrukture na Tolminskem. Pomemben cilj je tudi odgovorno in pravočasno izpolnjevanje vseh obveznosti na področju šolstva, zdravstva, skrbi za starejše občane in ostalih družbenih zadev, ki nam jih je s številnimi zakoni in predpisi zaupala naša država. Zato je moj glavni cilj izboljšanje pogojev za razvoj in zagon gospodarstva s poudarkom na širitvi okolju sprejemljive podjetniške dejavnosti. Prebivalci Tolmin-

ske, podeželje in bogata naravna ter kulturna dediščina so naše priložnosti za hitrejši razvoj kmetijstva in turizma. Posebej se bom zavzemal in trudil za hitrejši razvoj in boljši status vseh krajevnih skupnosti v občini.

Kaj vas v življenju veseli? V življenju me veseli veliko stvari, vendar za vse prevečkrat zmanjkuje časa. Najbolj me veseli, ko lahko v domači Gorenji Trebuši uživam v lepoti narave in kraja. V prostem času se z veseljem ukvarjam z ekološkim kmetovanjem in tako prispevam košček čarobne slike v mozaik pristnega Tolminskega podeželja. Že od nekdaj me veselijo vse dejavnosti povezane z naravo in njenim varovanjem, zato sem tudi izbral poklic gozdarja. Veseli me tudi potovanje in raziskovanje Slovenije pa tudi bolj oddaljenih dežel.

Ime in priimek: CIRIL TESTEN

Kraj bivanja: Tolmin

Stranka: Nova Slovenija – krščanska ljudska stranka (NSi)

CIRIL TESTEN. Foto: iz domačega albuma

Je to vaš prvi mandat v občinskem svetu? V občinskem svetu sem bil tudi v mandatu 1998–2002.

Za kandidaturo sem se odločila, ker ... menim, da lahko kot predstavnik stranke in glede na dolgoletne izkušnje v politiki nekaj prispevam za boljše in bolj prijetno življenjsko okolje. Čutim tudi potrebo po tem, da nekdo zastopa interese kristjanov, ki so po mojem mnenju do politike še vedno zelo zadržani. Poleg tega številni, tudi nekristjani, ugotavljajo, da je v Sloveniji poleg gospodarske tudi

Tolmin takšno službo zagotavlja s pomočjo javnega podjetja **Komunala Tolmin d.o.o.**, ki skrbi za:

- zbiranje, odvoz in odlaganje mešanih odpadkov – tu gre za komunalne odpadke, ki jih ni mogoče razdeliti niti med biološke niti med ločeno zbrane, kosovne ali nevarne odpadke iz gospodinjstev;
- zbiranje in odvoz ločeno zbranih odpadkov z ekoloških otokov (na primer: papir, steklo, plastika in embalaža ter tekstil), kosovnih in nevarnih odpadkov;
- zbiranje, odvoz in kompostiranje bioloških odpadkov;
- obdelavo odpadkov;
- oddajanje mešanih in ločeno zbranih odpadkov v nadaljnjo predelavo;
- sortiranje in tehtanje odpadkov;
- odstranjevanje odpadkov, vključno z nadzorovanjem teh postopkov;
- nadzor odlagališča po zaprtju in ekološko obveščanje ter osveščanje občanov.

Novi odlok nam, kot povzročiteljem odpadkov (v nadaljevanju uporabnikom), **nalaga, da smo odpadke dolžni odlagati v namenske zaboynike**. Število slednjih določi komunala, in sicer v skladu s tehnologijo zbiranja in odvažanja odpadkov, do-

stopnostjo in strukturo ter vrsto odpadkov. Po besedah višje svetovalke za področje komunalnega gospodarstva na Občini Tolmin **Milene Leban »zaboynike za gospodinjstva v breme javne službe nabavi in namesti Komunala Tolmin, ki tudi kasneje skrbi za njihovo vzdrževanje in obnavljanje ter jih vodi v evidenci osnovnih sredstev«**. Nekoliko drugače je za pravne osebe, samostojne podjetnike posameznike ali posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost. Zaboyniki za odpadke so njihova last, saj jih morajo sami nabaviti, namestiti, vzdrževati in obnavljati.

Novi Odlok o ravnanju s komunalnimi odpadki v Občini Tolmin tako med drugim podrobno definira pravilno ločevanje odpadkov in odlaganje v namenske zaboynike, v njem so navedena tudi prepovedana dejanja in ob morebitnem neupoštevanju določil še ustrezne sankcije. Višja svetovalka v sporočilu za javnost navaja, da se »ustreznost vsebine odpadkov v zaboyniku preverja tako, da se na odjemnem mestu pred izpraznitvijo naredi pregled odpadkov. V primeru da komunala pri preverjanju vsebine ugotovi njeno neustreznost, zaboynika ni dolžna izprazniti, ampak povzročitelja odpadkov na prime-

ren način pisno opozori (na primer z opozorilom na zaboyniku), zakaj zaboynik ni izprazenjen. Če povzročitelj tudi po prejemu opozorila ne upošteva navodil za odlaganje, mu lahko komunala ne glede na druge določbe tega odloka zaračuna dodatne stroške sortiranja odpadkov, skladno s cenikom. Komunala mora nespoštovanje navodil za odlaganje prijaviti medobčinski inšpekciji. Globa za nepravilno odlaganje odpadkov je določena na podlagi Zakona o prekrških in znaša za fizične osebe 200 evrov, za ostale pravne subjekte pa 1.400 evrov.«

Odlok prinaša novosti tudi za di-jake in študente, ki imajo stalno prebivališče v občini Tolmin, začasno pa izven. Tem se ob predložitvi potrdila o šolanju in začasnem prebivališču v tekočem šolskem letu oprostijo plačilo stroškov ravnanja z odpadki za omenjeno obdobje. Dijaki in študentje bodo tako oproščeni plačila že naslednji mesec po tem, ko bodo predložili zahtevani potrdili. »Preostali čas v letu se obračun izvaja na način, določen za gospodinjstva,« je še zapisala Lebanova in dodala, da lahko zainteresirani upravičenci zahtevani potrdili predložijo Komunali Tolmin osebno ali po pošti skupaj s prošnjo za oprostitev.

Stroški, nastali pri ravnanju z odpadki, se določijo skladno z veljavnimi predpisi, osnova zanje pa sta program in stroškovne kalkulacije komunale, ki ju sprejema občinski svet. Obračun tovrstnih storitev, ki smo jih dolžni plačevati vsi uporabniki, je v odloku posebej urejen za:

- gospodinjstva – pri tem se upošteva, da ena oseba povzroči 245 litrov oziroma 24 kilogramov odpadkov na mesec,
- uporabnike počitniških objektov ter občasno naseljenih objektov,
- lastnike kmetijskih gospodarstev – če količina odpadkov presega količino odpadkov, določeno za gospodinjstva,
- apartmaje in turistične sobe z zmogljivostjo do in več kot 14 ležišč,
- poslovne dejavnosti, ki se opravljajo na površini do in več kot 100 m².

»Ker so cene na področju komunalnih javnih služb z uredbo vlade trenutno zamrznjene, se vzporedno s sprejemanjem odloka te ohranijo; stroški storitev ravnanja z odpadki se tako do sprejema novih cen obračunavajo na dosedANJI način,« poudarja Milena Leban.

Pri tem je dobro, če smo seznanjeni še z eno novostjo, vezano na ravnanje z biološkimi odpadki. Tovrstna storitev bo namreč odslej zahte-

zelo velika kriza občečloveških in krščanskih vrednot.

Glavni cilj, ki ga želite doseči v tem mandatu? V tem mandatu želim prispevati k temu, da bi tudi po zaslugi občine odprli čim več novih delovnih mest in za mlade ustvarili pogoje, da bi ti lahko oblikovali svojo eksistenco na Tolminskem. Poleg zaposlitev oziroma dela imam ob tem v mislih tudi stanovanja, vrte in druge pogoje, ki so za življenje mladih pomembni. Poleg tega je po mojem mnenju treba urediti čim več parkirišč tako v Tolminu kot tudi v nekaterih drugih krajih v občini, in sicer z namenom, da bi ulice in trgi lahko bili lepši. Prvenstveno se zavzemam za ureditev starega mestnega trga v Tolminu, seveda poleg ureditve še drugih vaških trgov. Upam, da smo tokrat na pravi poti.

Kaj vas v življenju veseli? Kar se mojih hobijev tiče, lahko povem, da sem več kot 30 let aktivno deloval predvsem v upravi košarkarskega kluba. Blizu so mi tudi druge športne panoge, tako da se kot gledalec pogosto pojavljam na tekmah v Tolmi-

nu in tudi drugje. Z ženo skušava izkoristiti tudi čim več priložnosti za potovanja in izlete. Pogosto obiskujem tudi knjižnico in razne druge kulturne prireditve. Glede na to, da izhajam iz kmečkega okolja, sta moja velika ljubezen še vrt in majhen sadovnjak, kjer se z brati pogosto družimo in povezujemo prijetno s koristnim.

Ime in priimek: NADA URŠIČ

Kraj bivanja: Kozaršče

Stranka: Socialni demokrati (SD)

Je to vaš prvi mandat v občinskem svetu? To je moj drugi mandat v občinskem svetu, saj sem bila članica že v letih od 1998 do 2002. Takrat sem prevzela funkcijo predsednice nadzornega odbora, tako da mi je delo in dogajanje v občinskem svetu že kar domače.

Za kandidaturo sem se odločila, ker ... sem si skozi delo v občinskem svetu in nadzornem odboru nabrala kar nekaj izkušenj. Sicer moram priznati, da sem pred odločitvijo kar

NADA URŠIČ. Foto: Tatjana Šalej Faletič

malce tehtala in razmišljala, ali naj še enkrat kandidiram. Na koncu sem se za kandidaturo odločila, ker sem vedela, da lahko s svojim znanjem in čutom za sočloveka naredim marsikaj pozitivnega za naše občane in da lahko s svojimi pripombami izboljšam odloke, ki krojijo življenje vseh nas. Predvsem pa zato, ker na stvari gledam skozi ženske oči, ki jih v občinskih svetih tako primanjkuje.

Glavni cilj, ki ga želite doseči v tem mandatu? Moja prioriteta v tem mandatu je vezana v glavnem na po-

deželje, saj stalno poslušam in berem, da je vse naravnano v enakomeren razvoj mest in podeželja, čeprav vemo, da temu ni tako. Podeželje se vedno bolj prazni – ukinjajo se trgovine, prevozi ..., mladi gredo za službami drugam in tako se vrtimo v začaranem krogu. Občina mora hitreje postaviti prioritete in jih tudi reševati. Vemo, da je turizem ena od večjih, če ne celo največja prioriteta naše občine, vendar se mi zdi, da stopicamo na mestu, namesto da bi se pogumno lotili in realizirali ideje, ki počasi že dobivajo brado. Imam pa še eno posebno željo, in sicer, da bi v tem mandatu postavili čistilno napravo za vasi Čiginj in Kozaršče.

Kaj vas v življenju veseli?

Sem ljubiteljica narave in vsak prosti trenutek izkoristim za sprehode. Največkrat so moj cilj Mengore. Zelo uživam tudi v ekološkem vrtnarjenju. Moje največje veselje pa je mala vnukinja Nina.

Pripravila: **T. Š. F.**

vala dodatno plačilo. Tega bodo oproščena izključno tista gospodinjstva, ki biološke odpadke kompostirajo, vendar pa bodo morala Komunalni Tolmin pod kazensko in materialno odgovornostjo predložiti izjavo o kompostiranju in bodo zato oproščena dodatnega zaračunavanja.

Zbiranje odpadkov se izvaja na zbiralni in prinašalni način. Lebanova v izjavi za javnost navaja, da je • zbiralni način tisti, v okviru katerega uporabniki odlagajo odpadke v tipizirane zabojnike v neposredni bližini nastanka odpadka – ta se praviloma uporablja za mešane in biološke odpadke iz gospodinjstev. »Ti se zbirajo ločeno v namenskih zabojnikih, ki so postavljeni na zbirnem ali odjemnem mestu. Gospodinjstva imajo možnost biološke odpadke tudi kompostirati v kompostnikih ali kompostnih posodah.« • Pri prinašalnem načinu pa gre za zbirno oziroma odjemno mesto, namenjeno več uporabnikom (velja tudi v primeru naselij ali delov naselij, kjer zbiralni sistem ni možen in ni ekonomsko upravičen). »Ta se praviloma uporablja za kosovne odpadke iz gospodinjstev, katerih zbiranje se izvaja najmanj dvakrat letno, in nevarne odpadke, katerih zbiranje se izvaja s posebno prilagojeno in opremljeno mobilno postajo najmanj dvakrat letno na območju občine. Prinašalni način se uporablja tudi za zbiranje odpadnih nagrobnih sveč, katere je treba odlagati v namenske zabojnike na pokopališčih, ter za ločeno zbrane odpadke na ekoloških otokih. Lokacije ekoloških otokov določita komunalna in pristojna krajevna skupnost s

GLOBA ZA NEPRAVILNO ODLAGANJE ODPADKOV je določena na podlagi Zakona o prekrških in znaša za fizične osebe 200 evrov, za ostale pravne subjekte pa 1.400 evrov. Foto: Tatjana Šalej Faletić

soglasjem pristojnega oddelka občinske uprave po predhodno pridobljenem mnenju Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.«

Stroški ureditve ekoloških otokov, nabave in postavitve namenskih zabojnikov se financirajo iz sredstev proračuna, za njihovo vzdrževanje in čistočo pa je zadolžena komunalna, ki vodi tudi kataster ekoloških otokov. Te ločeno zbrane odpadke je možno oddajati tudi v zbirnem centru.

Za konec naj povemo, da sistem ločenega zbiranja odpadkov na celotnem območju občine še ni vpeljan, zato se ravnanje z odpadki prilagaja dejanskemu stanju. Odlok, ki je bil v decembru objavljen v Uradnem listu (številka 99/2011), javnosti pa je v celoti dostopen na spletni strani Občine Tolmin, pa narekuje, da se mora sistem uvesti najkasneje v štirih letih.

Povzetek iz izjave za javnost: T. Š. F.

Vir:
LEBAN Milena. (2011). Obvestilo za javnost. [Online]. Občina Tolmin. Tolmin: Občina Tolmin. [8. december 2011; 13:40]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.tolmin.si/doteka/dbbf603ff0e99629dda5d75b6f75f966>

Tradicionalni slovenski zajtrk v vrtcu Tolmin

Sredi novembra je v Vrtcu Ilke Devetak Bignami, tako kot po mnogih vrtcih in šolah v Sloveniji, na pobudo Čebelarke zveze Slovenije potekal Tradicionalni slovenski zajtrk. Dobrodolna akcija čebelarjev En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v slovenskih vrtcih je prerasla v projekt Tradicionalni slovenski zajtrk, ki so ga podprla tri ministrstva: Ministrstvo RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo RS za šolstvo in šport in Ministrstvo RS za zdravje.

Tako smo tudi v tolminskem vrtcu ta dan otrokom ponudili mleko in belokavo, kruh, med ter jabolka. Naše

kuharice so poleg medu in masla pripravile še pet različnih namazov: medeni namaz s cimetom, skuto, rožiči, kakavom in čokolado ter z orehi. Vsa živila so nam dostavili in donirali lokalni pridelovalci – mleko **Bojan Kavčič** in **David Klinkon**; jabolka **Marko Gruden** in **Mirko Gorenšček**; med **Stojan Dobravec**, **Izidor Leban**, **Gregor Podgornik**, **Jože Rutar** in **Robert Rušič**; maslo Planika Kobarid in kruh Mlinotest Ajdovščina.

Posebno čast sta nam s prihodom na jutranji zajtrk izkazala tolminski župan **Uroš Brežan** in svetovalec za družbene dejavnosti **Rafael Šuligoj**. Pri zajtrku se nam je pridružila večina donatorjev in tudi **Nataša Leban** iz Kmetijske svetovalne službe, ki je sodelovala pri organizaciji tradicionalnega zajtrka. Manjkala ni niti **Špela Mrak** z Alpskega vala, ki se je v živo javila iz vrtca in vsem poslušalcem posredovala informacije o pomembnosti zajtrka za zdravo življenje, poudarila pa je pomen slovensko pridelane hrane.

Ob vseh dobrotah na mizi, ki smo jih z veseljem poskusili, smo tudi poklepetali in ugotavljali, kako premalo izkoriščamo to, kar nam ponuja narava. Veliko imamo predelovalcev in pridelovalcev v domačem kraju, vendar vse premalo posegamo po tej hrani. Mogoče so za to krivi tudi predpisi v zvezi z javnimi naročili. O tem bi kazalo razmisliti!

Pomembno je omeniti tudi, da so otroci v okviru tega projekta spoznavali pridelovanje in pripravljali zdravo hrano iz našega okolja. Otroci iz starejšega oddelka vrtca Volče so obiskali tudi kmetijo pri Majnkču v Vol-

Utrinki

DOBILI NOVO PRIKOLICO ZA PREVOZ ŠTIRINOŽNIH KOSMATINCEV

Jeseni so se člani Enot reševalnih psov (ERP) Tolmin veselili nove pridobitve, prikolice za prevoz psov, ki jim bo olajšala prevoze na akcije, vaje in treninge po Sloveniji in v tujini. Njihovi dolgoletni želji so v letošnjem letu, ki je evropsko leto prostovoljstva, prijazno prisluhnili organizatorji Gore Rocka, ki so se odločili, da del zbranih sredstev na prireditvi namenijo za nakup prikolice.

V ERP Tolmin so prostovoljci, kinologi, ljudje s čutom za pomoč sočloveku in ljubitelji živali. V okviru Kinološkega društva Tolmin in Komisije za reševalne pse pri Kinološki zvezi

Slovenije urijo svoje pse za pomoč ponesrečencem v naravnih nesrečah (reševanje iz ruševin ob potresih, izpod snežnih plazov), izurjeni so tudi za iskanje pogrešanih v naravi.

Enoto trenutno sestavlja 12 vodnikov s psi, ki so na različnih stopnjah šolanja. Poleg novogoriške enote so edini na Severnem Primorskem, ki šolajo svoje pse na vseh treh področjih reševanja. Glavna naloga vodnikov reševalnih psov je torej iskanje ponesrečencev in nudenje prve medicinske pomoči. Za pridobitev naziva vodnika reševalnega psa je treba veliko napora in večletno delo s psom. Najprej mora vsak vodnik začetnik opraviti seminarje in izpite iz prve pomoči ponesrečencu in psu,

izpit iz vrhne tehnike, orientacije, radijskih zvez, poznavanja nevarnosti v gorah in v ruševinah, šele nato opravlja izpite skupaj s psom. Temu sledi sodelovanje na iskalnih akcijah. Šolanje psa do naziva »pes reševalec« tako traja kar tri do štiri leta.

Reševalec nikoli ne ve, kdaj ga bodo poklicali na resnično reševalno akcijo. In ker morajo biti psi navajeni delati tudi v manj ugodnih vremenskih razmerah, imajo trening vsak teden ne glede na vreme. Udeležujejo se tudi skupnih vaj, izpitov in preizkušenj, na katerih se srečujejo vodniki reševalnih psov iz cele Slovenije, sodelujejo v iskalnih akcijah na območju Posočja in idrijsko-cerkljanskega, udeležujejo se vaj in re-

ševalnih akcij gorske reševalne službe. V primeru zahtevnejših in obsežnejših akcij se člani regijske enote in mobilne enote reševalnih psov odzovejo tudi na klice iz drugih predelov Slovenije.

Prav tako se radi odzovejo na vabila na različne prireditve, na katerih lahko prikažejo svoje delo širši javnosti (dan kobariške varnosti, poletni tabori planincev v Drežniških Ravnah, prikaz uporabnikom varstveno delovnih centrov, vrtcev ipd.).

Leto 2010 je bilo za ERP Tolmin eno najuspešnejših. Med najbolj prepoznavnimi dosežki na državnem nivoju je bila že druga zaporedna zmaga na Talanovem memorialu reševalnih trojk, licenca za reševanje po vsem

čah, kjer so opazovali izdelavo skute in masla. Ta dan nam bo ostal v lepem spominu.

Katja Podobnik, VVZ Ilke Devetak
Bignami Tolmin

Asfaltacija vasi Žabče

V *Krajevni skupnosti* (KS) Tolmin smo konec novembra zaključili naš največji projekt v letu 2011 – asfaltacijo vasi Žabče. Gre za preplastitev skoraj 3.200 m² vaških cest, med katerimi je bil daljši odsek doslej še neasfaltirane poti, drugi deli pa so bili asfaltne prevleke deležni pred tremi desetletji, vendar le z grobo asfaltno prevleko, ki jo je že krepko načel zob časa. Zahtevna pripravljala dela so opravili vaščani sami, material zanje pa smo zagotovili v KS. Večji del sredstev za projekt je zagotovila **Občina Tolmin** iz proračunske postavke za financiranje projektov KS, del sredstev pa smo zagotovili v KS. Izvedbo del je koordiniral naš član **Danijel Tomažinič** iz Žabč. Skupaj s tolminsko občino smo financirali še dva dodatna drogova za javno razsvetljavo in postavitev električnega kabla. Asfalt je dobavilo in položilo **Cestno podjetje Nova Gorica**.

Andrej Vidmar, predsednik KS Tolmin

Zaobjem Soče

Na pobudo **Nadje Velušček** in **Anje Medved**, avtoric filma o Soči in ljudeh ob njej z naslovom *Trenutek reke*, je **Zavod Republike Slovenije za varstvo narave** marca lani *Ministrstvu RS za okolje in prostor* predlagal razglasitev dneva reke Soče. Na osnovi javne obravnave predloga,

ASFALTACIJA VASI ŽABČE – Gre za preplastitev skoraj 3.200 m² vaških cest, med katerimi je bil daljši odsek doslej še neasfaltirane poti, drugi deli pa so bili asfaltne prevleke deležni pred tremi desetletji, vendar le z grobo asfaltno prevleko, ki jo je že krepko načel zob časa. **Foto: arhiv KS Tolmin**

ki je bila v Tolminu januarja, so županja in župani posoških občin 22. marca v Novi Gorici z okoljskim ministrom podpisali pismo o nameri praznovanja dneva reke Soče. **Uroš Brežan**, župan Občine Tolmin, se je junija odločil, da bo prvo praznovanje še letos.

Sredi oktobra se je na Mostu na Soči začelo štiridnevno praznovanje, in sicer z likovno-slovstveno-glasbenim dogodkom ob zaključku natečaja za otroke in mladino, dan kasneje pa se je nadaljevalo v Tolminu s podobnim dogodkom za odrasle. V četrtek popoldne smo se soočili vsi, ki se srečujemo na Soči (Reka je tudi naša). Z osrednjo slovesnostjo Za čisto vodo v prihodnosti se je praznovanje nadaljevalo v petek dopoldne. Praznovanje pa smo zaključili popoldne s pohodom k Sotočju, kjer je bilo v ospredju doživljanje Soče in

Tolminke ob poslušanju rek in umeetniških del (haiku, glasba, branje drugih pesmi in leposlovja) z naslovom *Bodi malo nor – obišči Sočo!*

Tvorno so sodelovale najrazličnejše javne institucije: vse šole v tolminski občini (od osnovnih do tiste s prilagojenim učnim načrtom, gimnazije in glasbene šole), Varstveno delovni center Tolmin, občinska uprava in seveda občani. Praznovanja so se udeležili tudi gostje iz posoških občin. Tolminska območna izpostava **Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti** je v sodelovanju z **Občino Tolmin** junija letos objavila razpis za oddajo slovstvenih prispevkov o reki Soči in življenju, povezanem z njo danes in v prihodnosti, pod geslom Sotočje. Tudi na osnovnih šolah so otroci pisali pesmi in leposlovne prispevke z isto vsebino. Izbrali smo prek štirideset del in

jih prebrali ali razstavili na posameznih dogodkih. Razstava likovnih in slovstvenih del z Mosta na Soči bo na ogled v vseh šolah tolminske občine. Članice in člani **Kulturnega društva slikarjev amaterjev Tolmin** in **Društva briških likovnih ustvarjalcev** (DBLU) **Dablu** so na dan sobote ustvarjali akvarele ob Soči in Tolminki pod vodstvom mentorjev **Jane Dolenc** in **Franca Goloba**. Tudi na šolah so otroci slikali akvarele. Izmed več kot 60 likovnih del smo jih za razstavi izbrali prek 40.

Kakovost izbranih pesmi in leposlovnih prispevkov ter likovnih del je vrhunška, posamezni prispevki pa so zelo ganljivi. Predvsem smo lahko veseli ozaveščenosti ljudi o pomenu reke Soče, njenih pritokov in vode nasploh. V **Knjižnici Cirila Kosmača Tolmin** so na izvir in zanimiv način za teden dni razstavili tudi knjižne izdaje o Soči in stare razglednice Posočja. Dela smo lahko vzeli v roke in si jih pobliže ogledali. Razglednice so se samodejno vrstile na zaslonu z veliko ločljivostjo, kar je bilo boljše kot razstava izvirnikov. **Slovensko narodno gledališče Nova Gorica** se je praznovanju dneva reke Soče pridružilo z odprtjem razstave del, ki so jih ustvarili na delavnici ob Soči in Tolminki. Dela so prispevale članice in člani DBLU Dablu. Rojstni dan **Simona Gregorčiča** pa so v gledališču proslavili s predstavo o pesnikovem življenju **Nede R. Bric** z naslovom *Kdor sam do večera potuje skozi svet*.

mag. **Daniel Rojšek**, svetnik na novogoriški območni enoti Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave

Utrinki

svetu pri mednarodni organizaciji IRO, ki jo je s psom Lonom pridobil **Sebastjan Leban**, tudi član mobilne enote reševalnih psov na državnem nivoju, udeležba na svetovnem prvenstvu reševalnih psov na Češkem ... Svojega predstavnika so imeli tudi na tridnevni vaji v Italiji, kamor je slovenska vlada poslala 27 pripadnikov moštva MUSAR (Medium Urban Search and Rescue). Vodja enote Sebastjan Leban, ki je v letu 2010 prejel srebrni znak Kinološke zveze Slovenije, je v letu 2011 postal tudi dobitnik zahvale Občine Tolmin. Ta zahvala je priznanje tako Sebastjanu osebno kot tudi delu celotne enote.

Člani ERP Tolmin v svoje delo vlagajo

Z NAKUPOM NOVE PRIKOLICE ZA PREVOZ PSOV je pot na treninge, vaje in akcije doma in v tujini za člane Enote reševalnih psov Tolmin ter njihove štirinožne kosmatince odslej varnejša, zato so vsi skupaj donatorjem neizmerno hvaležni. **Foto: arhiv ERP Tolmin**

jo ogromno svojega prostega časa in finančnih sredstev. Biti vodnik reševalnega psa pomeni temu prilagoditi način življenja, saj treningi in na državnem nivoju organizirane vaje zahtevajo veliko odrekanih, pomeni delati in misliti v korist skupnosti in s tem prevzemati odgovornosti za stvari, ki jih v okolju lahko spremenimo. In pomeni tudi to, da ne odvrnemo pogleda stran, ko je nekdo v stiski.

Skupaj z njimi si želimo, da bi bilo čim manj pravih reševalnih akcij, ker to pomeni manj ljudi v stiski, vsekakor pa so vedno pripravljeni pomagati po svojih najboljših močeh.

Maja Kenda in **Sonja Rutar**, za ERP Tolmin

0 prehojeni 40-letni poti

Kadar spregovorijo o bogati preteklosti raziskovanj podzemlja, tolminski jamarji nikoli ne pozabijo omeniti svojih vzornikov in začetnikov jamarstva v Zgornjem Posočju. Na razstavi o 40-letnem obdobju Jamarske sekcije Planinskega društva (PD) Tolmin, ki so jo prizadevni jamarji ob svojem jubileju pripravili v *Knjižnici Cirila Kosmača*, so predstavili podatke iz leta 1924, ko je skupina rodoljubov z *Zorkom Jelinčičem* na čelu ustanovila ilegalni *Planinski klub Krpelj*.

Prav krpļevci so na podlagi speleoloških raziskav pripravili bogat jamski kataster. Vendar so si pogumni jamarji, ki so bili v začetku prepuščeni predvsem lastni iznajdlivosti in spretnostim, zaslužili svoje častno mesto na posebnem panoju. Kot je ob odprtju razstave poudaril predsednik jamarske sekcije **Zdenko Rejec**, je osnovni namen jamarstva odkrivanje, raziskovanje, dokumentiranje in varovanje jam. Sicer pa se je med ustanovitelje jamarske sekcije v Tolminu zapisala četverica, ki je leta 1971 po daljšem mrtvilu na področju jamarstva postavila temelje današnji uspešni prostovoljni organizaciji. **Brane Bratuž, Slavko Breška, Alfonso Fischione in Zoran Lesjak** so prve izkušnje pridobivali v letu 1968 na jamarskem raziskovalnem taboru v Pološki jami (takrat med petimi najglobljimi jamami na svetu). Njihovi začetki so bili skromni – z doma narejeno opremo in merilnimi instrumenti (del zapuščine iz osebne zbirke je bil na ogled tudi na razstavi). Kljub temu so zaslužni za prve zapisnike in načrte raziskanih jam. Dokumentacijo so kasneje nadgradili še zapisniki o bioloških, hidroloških, meteoroloških, geoloških, seizmoloških ter drugih raziskavah in do danes prispevali k registraciji 141 jam. Vsaka je po svoje zanimiva, drugačna, zahtevna, razburljiva, lahko tudi nevarna. V zadnjih letih so se pogumnim fantom v večjem številu pridružila tudi dekleta, ki se enakovredno kosajo z njimi na vseh področjih.

Raziskovanje globljih jam in brezen

Bistven napredek predstavlja leto 1978, ko je tolminskim jamarjem uvajanje vrhne tehnike plezanja po enojni vrvi – uporaba je bila ponazorjena tudi na razstavi – omogočilo

MED USTANOVITELJE JAMARSKSE SEKCİJE V TOLMINU SE JE ZAPISALA ČETVERICA, ki je leta 1971 po daljšem mrtvilu na področju jamarstva postavila temelje današnji uspešni prostovoljni organizaciji. Foto: **Miljko Lesjak**

raziskovanje globljih jam in brezen na Tolminskem Migovcu in Kaninu. Čeprav je sekcija po svoji strokovni plati povsem samostojna, kot edina v Sloveniji še vedno deluje pod okriljem Planinskega društva (PD) Tolmin. Od začetka je tudi včlanjena v Jamarsko zvezo Slovenije, zato je njen predsednik **Vido Kregar** ob odprtju razstave zbranim namenil nekaj uvodnih besed.

Golobja jama v bližini slapa Boka pri Bovcu je bila center pozornosti tolminskih jamarjev od začetka delovanja sekcije. Po odkritju nadaljevanja v letu 1974 sta dva člana jama poimenovala Mala Boka, ne da bi vedela, da bo jama predmet raziskovanj in iskanja povezav celih 30 let. Po tem ko so se leta 1989 prebili skozi ožino Bučalnik, so zahtevne raziskave, primerne le za najboljše jamarje iz Slovenije in tujine, potekale globoko v osrčje Kanina. Sledilo je prelomno leto 2005. Iz brezna BC4 na Kaninskih podih, ki so ga odkrili

in raziskovali poljski jamarji, se je italijanskim in tolminskim jamarjem uspelo prebiti skozi celotno ožino do Male Boke. Dolžina vseh izmerjenih delov sistema Mala Boka-BC4 znaša tako 8.168 metrov, z višinsko razliko 1.319 in 1.297 metrov razlike med spodnjim in zgornjim vhodom, kar ga uvršča na drugo mesto na svetu po višinski razliki med vhodom. Celotno dokumentacijo o tem, kako zelo so bili tolminski jamarji vpeti v zgodbo Male boke, je **Dejan Ristić**, eden najbolj »zasvojenih« z raziskovanjem, zbral v zborniku Zapiski o Mali Boki, Kronologija jamarskih dogodkov 1968–2007.

Rdečo nit raziskovanja »nekorišnega« sveta, kot včasih tudi poimenujejo podzemlje, v 40-letnem obdobju tolminskih jamarjev pomeni tudi odkrivanje skrivnostnih brezen in jam v Tolminskem Migovcu, kjer so se jim leta 1994 pridružili še študenti iz Imperial College Caving Club-a iz Velike Britanije. Ta naveza traja še

danes. Do danes so raziskali in registrirali 25 jam in brezen ter tri visokogorske sisteme: Migovec, Vrtnarija in Primadona. Za razstavo so pripravili tudi zelo nazoren grafični prikaz o razvejanosti vseh treh sistemov, ki bi s povezavo, po njihovih izračunih manjka med posameznimi rovi le še 120 metrov neznanega sveta, dosegli najdaljši jamski sistem v Sloveniji, dolg skupaj okrog 25.000 metrov.

Zavidljivi rezultati, ki preraščajo lokalne okvire

Jamarska sekcija je iz skromnih začetkov peščice zanesenjakov danes prerasla v močan klub, ki združuje približno 50 članov, od katerih je 21 operativcev. Mnogi so dosegli zavidljive rezultate, ki preraščajo lokalne okvire. **Andrej Fratnik** je že leta 1968 kot prvi Slovenec na slovenskem ozemlju preseegal magično mejo 1.000 metrov globine, leta 1992 je **Dejan Ristić** sam preplezal brezno Čehi 2 do globine 1.200 metrov. V sekciji imajo dve predavateljici in dva inštruktorja, ki skrbijo za izobraževanje podmladka. V letošnjem letu so si pridobili tudi koncesijo za izobraževanje. Pomembna je tudi njihova vloga pri jamarskih reševalcih. Iz fotografske dokumentacije na razstavi smo lahko razbrali sodelovanje članov v odpravah v Angliji, Franciji in Italiji.

Za prepoznavnost v zadnjih letih so tolminski jamarji dobro poskrbeli sami, in sicer z vodenjem v jame v okolici Tolmina, raznimi predavanji in predstavitevami svojih dosežkov. S pridom so izkoristili tudi priložnost, ki jim jo je ponudilo praznovanje 40. obletnice, kar potrjuje udeležba vseh generacij jamarjev in ljubiteljev jamarstva na prireditvi v knjižnici.

Cvetka Jug, PD Tolmin

Poslednji samotar?

Že v petdesetih letih prejšnjega stoletja je Miha Leban obiskal hrvaški novinar in o njem napisal članek za revijo Globus. Kaj je pisal, ne vem natančno. Vem le, da je članek o njem dobil naslov Poslednji samotar.

Vendar, da ne bo pomote. **Miha Leban** ni bil nikakršen samotar, ampak povsem družaben človek, ki je večino svojega življenja preživel v zaselku Ozidje – skupku štirih hiš, ki je del vasi Čadrg. Miha je bil od ostalih ljudi drugačen le toliko, da si je pustil rasti brado. Takrat je bila to prava redkost, zato je s tem pri večini zbujal dobršno mero pozornosti.

Izostren vid in sluh

Rodil se je konec 19. stoletja kot nezakonski otrok, kar je bila v tistih časih huda pregreha, zaradi tega se mu ni obetalo nič dobrega v življenju. Mati se je kasneje poročila in krušni oče ga je vzel za svojega. Miha je postal član družine, ki se je hitro množila. Krušni oče je šele takrat kupil kozji hlev in zraven nekaj sveta, iz tega je začela nastajati nova kmetija. Na tej kmetiji je vsega primanjkovalo, le dela je bilo vedno dovolj in skrb za vsakdanje preživetje je bila stalno prisotna. Miha je bil zdrav fant, zato je bil kmalu dober za kozjega pastirja.

Pastirstvo je od njega zahtevalo zgodnje vstajanje in veliko hoje v naravi. Zraven tega sta se mu še dobro izostrila vid in sluh, da je že iz daljave opazil, kje se mu pasejo koze. Nekoč je tako opazil, da se na nasprotnem hribu vsako jutro pod divjo hruško pasejo živali. To je bilo na planini Črča. Kmetje so svojo živino že odgnali s planine. Ko je zjutraj odgnal koze na pašo, je skrivaj vzel še puško, ki je visela za vrati. Koze je hitro zapustil in se odpravil na lov. Ko je prišel na planino, je videl, da je pravilno sklepal. Pod hruško so bile srne. Zdaj se je bilo treba le prikrito približati na strelno razdaljo. Prisloneil je puško in z mušico po prednji nogi navzgor. Ko je bila mušica v višini prsi, je pritislil. Sledil je pok in srna je obležala. Preden je srno spravil v dolino in čez reko, se je zelo namučil. Tu je srno in puško nato skril pod veliko skalo. Ko je prignal koze domov, ga je oče pričakal z vso strogostjo. Opazil je namreč, da puške ni več za vrati. Ko pa je videl na fantu okrvavljeno obleko, se je hitro pomiril, saj je takoj vedel, da bo nekaj za v lonec. Po plen so odšli šele ponoči. Tako se je Miha že zgodaj zapisal lovu, kateremu je ostal zvest vse življenje.

Vojna mu je ukradla najlepša leta

Miha je rasel in kmalu z drvarstvom zaslužil prvi denar. V vaški šoli je pridobil tudi prvo izo-

MIHA LEBAN ni bil nikakršen samotar, ampak povsem družaben človek, ki je večino svojega življenja preživel v zaselku Ozidje – skupku štirih hiš, ki je del vasi Čadrg.

brazbo. Kot zdrav človek ni bil prikrajšan za služenje vojaškega roka. Med služenjem se je dobro naučil nemščine, branja in pisanja ter pridobil tudi čin. Po odsluženju vojaščini si je z drvarstvom zaslužil toliko denarja, da je lahko kupil del propadle kmetije in si ustvaril lasten dom.

Imel je tudi izbrano dekle, s katero si je želel ustvariti družino, vendar mu je to začasno preprečila prva svetovna vojna. Spet je moral obleči vojaško obleko. Ko se je začela vojna na Soči, je kot dober poznavalec terena vodil prispele enote na določena jim mesta. Najbolj si je zapomnil Bošnjško enoto, ki jo je peljal na Mrzli Vrh, kjer je takoj uspešno posredovala. Ta zadolžitev ni trajala dolgo. Preselili so ga na koroško fronto, kjer se je začelo večinoma dolgočasno vojaško življenje. Visoko med hribi so s stražo in občasnimi patruljami varovali možni prehod meje. Oborožen je bil s puško,

opremljeno s strelnim daljnogledom. Nekoč so jih poslali tudi na bovško bojišče. Že med pohodom jih je napadala italijanska artilerija. Sam se je skril za podrto drevo in jo odnesel brez ran. Enota je imela hude izgube. Kmalu so se vrnili na staro mesto. Tam je bilo tako mirno, da so se v bližini na italijanski strani pasle srne. Spet so ga zadržali prsti, vendar brez dovoljenja nadrejenih ni smel na lov. A je tudi dovoljenje dobil in skrivaj se je odpravil čez mejo. Ko je ustrelil srno, je s tem povzročil preplah pri Italijanih. Med glasnim vpitjem je izpod skale priteklo več Italijanov. Dolgo časa je miroval, da se je stvar poglobila, nato je neopažen odnesel srno. Meso srne je tudi nadrejenim dobro teknilo.

Nekoč ga je stražar obvestil, da z italijanske strani nekdo maha in vpije. Šel je pogledat, prišli so vojaki in gledali to čudo. »Ali kdo kaj razume?« je vprašal vojake. Nihče ni nič razumel. »Pojdi mi po puško,« je ukazal vojaku. Ko mu je prinesel puško, je mož na nasprotni strani še vedno vpil in mahal z rokami. Naravnal je daljnogled na razdaljo 500 metrov in ustrelil. Mož se je prevrnil in se ni več prikazal.

Po tem dogodku so jih kmalu odstranili z meje in poslali v vojašnico v Maribor. Tam niso imeli drugega dela kot nabiranje kopriv za vojaške obleke. To pohajkovanje po Mariboru in okolici ni trajalo dolgo. Začelo se je govoriti o ofenzivi in spet so odšli na isti del fronte. Dobili so okrepitev v moštvo in strelivu. Iz daljave se je slišalo grmenje topov in prišlo je povelje za napad. Na juriš so udarili čez mejno črto. Tam so jih čakali le prazni italijanski položaji. Ko so jih pregledali in ugotovili, da so jih Italijani zapustili pred kratkim, jim ni preostalo drugega kot oprtati si nahrbtnike in začel se je pohod v Italijo. Miha je stopil na čelo kolone. Sam se je najbolj zanesel na svoje oči in ušesa. Steza jih je kar sama vodila v notranjost. Na nekem kraju, kjer so se poti sešle, je bila postavljena zgradba. Ob njej je opazil vojake, ki so se nekam čudno vedli. Previdnost ni bila odveč. Iz primerne razdalje je zavpil: »Kdo je tam?« Ko je dobil odgovor, da so avstrijski vojaki, so se približali. Objekt je bil italijansko vojaško skladišče. V njem so dobili zaloge hrane in pijače. Nato so skupaj bolj veselo nadaljevali pot v Italijo. Že prvi dan so dosegli zastavljeni cilj. Tam so čakali kar dva dni, preden se je komanda premaknila in izdala nadalj-

PO KONCERTU V ČADRGU – Tudi starega lovca (skrajno levo) je navdušila pesem iz mladih grl.

nja navodila. Do reke Pijave so prišli brez oddanega strela. Tam je dočkal tudi konec vojne, ki mu je vzela še štiri leta. Domov se je vrnil brez ran ali poškodb.

Opustil misel na ženitev in družino

Doma ga je čakalo opustošenje in pomanjkanje. Ko pa mu je zaradi španske gripe umrla še bodoča neve-

sta, je opustil misel na ženitev in družino, saj je stopil že v štirideseta leta svojega življenja.

Prodal je svoje premoženje in se preselil v svoj stari dom. Dolgotrajno vojaško življenje in prebivanje po lesenih barakah ga je izučilo, da človek za svoje prebivanje potrebuje zelo malo. Kar sam je nad hišno drvarnico sestavil leseno sobico, ki je bila velika komaj kaj več kot štiri

kvadratne metre. V en kot je postavil litoželezno vojaško pečico in jo obzidal tako, da mu je služila za gretje, kuhanje in peko kruha. Ob drugi steni je imel posteljo, vmes pa majhno mizico, pod posteljo pa kovček z oblekami. To je bilo tudi vse, kar je premoglo njegovo stanovanje. Po vodi je hodil v bližnji potok. Tam se je tudi umival in pral, kolikor se mu je zdelo potrebno.

Z denarjem od lova na potovanja

Za preživetje je lovil in delal dni-no. V času italijanske vladavine v naših krajih je bil ulov lovčeva lastnina, zato je lahko uplenjeno divjad tudi prodal. Divjačina je bila cenjena, zato se je z lovom dalo tudi nekaj zaslužiti. Čeprav je bil lovec, ni bilo v njegovem stanovanju nobene lov-ske trofeje. Vse je podaril prijateljem, še rajši pa prodal. Na vratih je imel pribit srnjakov rog, ki mu je služil kot obešalnik.

Miha je bil že od mladih let spreten lovec. Posebno dobro je obvladal lov na gamse. Nikoli mu ni bilo težko vstati še v temi, da se je od doma odpravil z lučjo. Tudi plezanje po strmih pobočjih in skalah je bilo zanj pravi užitek. Zato je zalezal gamsa tudi v najmanj dostopnih predelih. Gamsi so se ob takem lovu kmalu razredčili, zato je bilo treba ponje tudi na bohinjsko stran. Nekoč je tam ravno iztrebljal uplenjenega gamsa, ko je zaslišal, da se mu nekdo približuje. Prijel je za puško in se skril za skalo. Prišel je bohinjski lovec in začuden obstal pred uplenjenim gamsom. Še bolj je bil presenečen, ko je za hrbtom zaslišal nepoznani glas: »Orožje dol!« Odložil je puško. »Poberi se od tu, če hočeš odnesti celo kožo in puško!« Lovec je

Utrinki

V GRANTU IN RUTU JE GASILSTVO STARO 100 LET

Grant in Rut – Vaščani dveh odročnih vasic v Baški grapi so se že zgodaj zavedali, kako pomembna je organizirana obramba pred nevarnostjo uničujočega ognja. Več let so si z državno pomočjo prizadevali nape-ljati vodovod, kar jim je uspelo v letih 1908–1911. Istega leta, ko je bil vodovod končan, je bilo ustanovljeno gasilsko društvo, kar pričajo leta 1995 v Trstu najdena Pravila prostovoljnega gasilskega društva Rut-Grant. Kljub vojnami in italijanski prepovedi delovanja je društvo skrbno ohranjalo opremo, tako da je leta 1955 lahko za nekaj let zaživel kot operativna desetina Prostovoljnega gasilskega društva (PGD) Grahovo ob Bači. Leta 1983 je bila ustanovljena gasilska enota civilne zaščite Rut-Grant, katere delovanje je čez tri leta pripeljalo do ponovne ustanovitve PGD. Člani so uspeli izpopolniti opremo, kmalu pa so dobili tudi prvo terensko vozilo. Štiri leta kasneje so izrazili potrebo po lastnem gasilskem domu.

SVEČANOST OB STOLETNICI USTANOVITVE GASILSKEGA DRUŠTVA – Vaščani Granta in Ruta so se že zgodaj zavedali, kako pomembna je organizirana obramba pred nevarnostjo uničujočega ognja. Foto: Cveto Zgaga

Ob sodelovanju vseh krajanov so s prostovoljnim delom, materialom in visokim samopriskom zbrali kar 80 odstotkov sredstev. Ob slovesnem

odprtju leta 2005 so predstavniki Innichena na Tirolskem, od koder so v 13. stoletju prišli v Grant in Rut prvi naseljenci, društvu podarili prapor.

Danes društvu svoj čas podarja 36 članov. Kljub majhnosti ima sodobno in kakovostno opremo ter dobro izurjeno gasilsko enoto. Ta se enakovredno vključuje v področje zaščite in reševanja v Gasilski zvezi (GZ) Tolmin ter Občini Tolmin.

Svečanosti ob visokem jubileju, ki je potekala na praznik zavetnika vaške cerkve sv. Lamberta, so se poleg župana Občine Tolmin **Uroša Brežana**, dosedanjega župana Innichena **Josefa Passlerja** in novega župana omenjenega mesta **Wernerja Tschutschentalerja** udeležili tudi predstavniki GZ Slovenije, GZ Tolmin, civilne zaščite in gasilcev iz Beljaka ter Innichena. Program s podelitvijo priznanj, odlikovanj in nagrad sta vodili gasilki **Mojca Maver** in **Mojca Jurkovič**, prepletle pa so ga Rutarske pevke in izseljena pevka **Marjetka Popovski** ter člani Folklorne skupine Ivan Laharnar iz Šentviške Gore. Večer je teklen ob živi glasbi in listanju zbornika, ki ga je društvo izdalo ob tej priložnosti.

Olga Zgaga, Društvo Baška dediščina

odtaval. Miha je brez problema odnesel svojega gamsa.

Večino denarja, ki ga je iztržil od lova, je porabil za potovanja. Medtem ko so si drugi ljudje privoščili komaj kakšno božjepotno romanje, se je Miha odpravil na potovanje po Italiji za več tednov. Potoval je večinoma z vlakom. Svoja potovanja je skrbno načrtoval, tako da je Italijo prepotoval podolgem in počez. Že v času vojaščine se je dobro seznanil z zemljevidi. Zemljepis je bil njegov drugi hobi. Z znanjem zemljepisa se je hvalil tudi pred šolanimi glavami.

Najraje se je družil z lovci. Njim je imel kaj povedati, pa tudi poslušal je rad lovske dogodivščine. Udeleževal se je tudi skupnih lovov. Tam je bilo zmeraj veselo. Mestni lovci so bili zadovoljni, če je padel kak zajec. Pri tem so se hvalili s svojimi psi goniči in s svojimi graviranimi puškami. Mihova dvocevka ni bila nič posebnega. Zanj je bilo važno, da puška dobro nese, ne pa koliko lovskih motivov je na njej vgraviranih. Tudi psov sam ni nikoli uporabljal. Pes prepodi žival, preden jo vidiš, tako je bilo njegovo načelo. Raje je v zimskih jasnih nočeh čakal na divjad. Kar koli je prišlo pred cev, je bilo dobro, lisica ali zajec.

Mihovo lagodno življenje ponovno pretrga vojna

Njegovo lagodno življenje je ponovno pretrgala vojna. S pojavom partizanov so mu puško odvzeli. Ko je kapitulirala Italija, se je partizanstvo še bolj razmahnilo. Tudi sam se je vključil v organizacijo. Vedel je, da tudi Nemčija ne bo dolgo vzdržala. Za borbene enote je bil prestar. Postal je član civilne zaščite. V ta namen je dobil tudi puško.

V vasi Čadrg se je zadrževala manjša partizanska enota. Bilo je sredi decembra '43, ko sta se z bratom odpravila po seno v senik nad vasjo. Ko sta pripravljala seno za odvoz, sta opazila, da so se na vrhu hriba pojavili ljudje. Obšla ju je zla slutnja, vendar sta svoje delo opravljala naprej. Ko je brat ravno naložil seno na breme, je glasno zastokal in se zakotalil v grapo ob seniku. Ob tem je bilo slišati tudi strel. Miha je bil ta čas v seniku. Vedel je, da je brat zadet. Čez čas je tudi sam skočil iz senika in jo po grapi udaril proti vasi. Ni dolgo bežal, kmalu so ga prestregli nemški vojaki. Izpraznili so mu žepe, v katerih pa ni imel drugega kot tobak in nož. Samozavestno je opazoval te poševnookke nemške vojaške. Čez čas je prišel poleg tudi poveljnik. Videl je, da se med seboj le težko sporazumevajo. »Tega nemškega kaprala bom že spravil v red, saj sem

feldvebl,« si je mislil. Nato se ga je lotil z vso resnostjo višjega po činu. Ni mu pozabil povedati, da je bil tudi sam frontni vojak in ni streljal na civiliste, kot to počno oni. Nemec je za trenutek obstal, nato je ukazal, da mu vrnejo vse odvzeto, tudi nož, vendar ga izpustiti ni hotel, nasprotno, odredil mu je kar dva stražarja, ki sta ga vodila v vas. »Zdaj sem ujetnik, le kod me bodo vlačili, v zapor, v taborišče,« mu je rojilo po glavi. Stražarja sta ga po vasi še vedno držala vsak za svoj rokav. Naključje je hotelo, da se prav na vogalu hiše srečajo z dvema partizanoma. Presenečenje je bilo tolikšno, da sta ga izpustila. Miha pa ne bi bil Miha, če ne bi zavpil: »Rebeli!«, pobegnili, preskočili ograjo kot mladenič in jo ucvrl po klancu, da se je za njim kar prašilo. Preden je prišlo do kakršnegakoli streljanja, je Miha že izginil stražarjem izpred oči. Nato pa hitro domov po puško.

Vrnil se je nazaj in z obrobja opazoval, kaj se dogaja v vasi. Tam je bil tudi vaški aktivist, ki se je pred Nemci umaknil iz vasi. Miha je nekajkrat ustrelil proti vasi. Od tam ni bilo odziva. Aktivist se je počasi dvigal ob drevesu, da bi bolje videl vas. Tik poleg njega je v drevo udarila krogla z razdalje kakšnih 300 metrov. Skoraj bi bil zadet. Zaradi nejasne situacije sta z aktivistom to noč prespala v

grmovju. Miha je takole ocenil to novodobno nemško vojsko. Brez pomisleka streljajo na vsakogar in to zelo natančno in ne trošijo streliva brez potrebe. Te poševnookke vojaške so ljudje imenovali »Mongoli«. Ta dan so Nemci iz vasi odgnali precej vaščanov, med njimi tudi ženske. Ob naslednjih obiskih Nemcev v vasi se je Miha izogibal srečanja z njimi.

»Nima pomena, da se pobijamo ...«

Ko je ugotovil, da se zanj ne zanimajo več, se je le opogumil in odšel v Tolmin. Obiskal je znance in se zanimal, kako oni doživljajo nemško okupacijo. Kot starega vojaka ga je zanimalo tudi vojaško življenje Nemcev. Ni si mogel kaj, da se ne bi sprehodil po mestu in skrivoma opazoval, kaj počno. Ko se je odpravil proti domu, je takoj začutil, da mu nekdo sledi. Nalašč se je ustavil ob praznem oknu trgovine in skrivaj opazoval vojaka, ki se je ustavil in si popravljal čevlje. Zdaj je zagotovo vedel, da sledi njemu. Le kaj hoče od njega? Zmrzilo ga je po hrbtu, ko je za sabo zaslišal korake, ki se hitro približujejo. Neznanec je prišel do njega in spregovoril: »Miha, ali me poznaš?« Pred njim je bil neznan vojak, ki ga pozna. »Se me ne spomniš, skupaj sva bila na fronti v prvi vojni?«

Utrinki

PO 55 LETIH ŠE VEDNO ZALJUBLJENA

Ušnik – Danes, ko človek sliši mnogo več o ločitvah kot o zakonskih zvezah, je prav, da opomnimo na tiste pare, ki so lahko vsem skupaj v vzpodbudo. **Ana** in **Ivan Vidmar** sta po 55 letih zakonske zveze sredi novembra proslavila svojo ljubezen v krogu družine in prijateljev. Skupna pot zakoncev jubilarntov se je začela 10. novembra 1956, ko sta si večno zvestobo obljubila v cerkvi sv. Lenartha v Volčah. Ana, rojena leta 1934 na Selih pri Volčah, prihaja iz kmečke družine Munihih, ki je štela 13 otrok. Ivan, rojen leta 1932, pa prihaja iz Budanj na Vipavskem in je bil takrat zaposlen pri cestnem podjetju. In prav cesta ga je pripeljala na Sela, kjer je spoznal Ano.

Danes sta starša treh otrok, in sicer **Leonarde Cervo**, **Fabijana Vidmarja** in **Rosande Skočir**, ter stara starša šestih vnukov: **Katarine**, **Janka**, **Melite**, **Tineta**, **Maruše** in **Gašperja**. Na praznovanju »mamice in ateka« smo se izvrstno zabavali in

LJUBEZEN, ZDRUŽENO V 55 LET ZAKONSKE ZVEZE, sta Ana in Ivan Vidmar iz Ušnika proslavila v krogu družine in prijateljev sredi novembra. Foto: iz družinskega albuma

jima ob tem zaželeli tudi v prihodnje lep in zdrav zakon.

Melita Skočir, vnučkinja

VESELI DECEMBER TUDI ZA VAROVANCE TOLMINSKEGA DOMA UPOKOJENCEV

Tolmin – Leto se je hitro obrnilo naokoli in stanovanke Doma upokojencev (DU) Tolmin so, z župnikom **Petrom Fonom** na čelu, tudi letos obiskali župljani in člani župnijskih Karitas iz župnij Borjana, Breginj, Kred in Sedlo. Ti nas obiskujejo že več let zapovrstjo in vedno znova smo jih veseli. Po maši v domači kapeli so lahko varovanci doma prisluhnili tudi otrokom, ki so pod mentorstvom **Mirjane Čebokli Antih** in **Majde Sok** v spremljevalnem kulturnem programu pripravili nastop s petjem, plesom in igrice. Ob tem, ko so nam v domačem narečju pripovedovali, kako so v posameznem kraju nekoč pričakovali sv. Miklavža, smo se jim od srca nasmejali. S svojo pesmijo so naposled priklicali samega sv. Miklavža, ki so ga v našo družbo pospremili angeli in sv. Peter. Ta prvi dobri mož izmed decembrske trojice je s prijazno besedo pozdravil vse stanovanke in zaposlene ter jim raz-

delil darila, gospodinjje pa so ob tej priložnosti napekle polno raznovrstnega peciva, s katerim smo se posladkali.

Ivica Podgornik, DU Tolmin

ZGLEDNO MEDSEBOJNO SODELOVANJE IN DOPOLNJEVANJE

Podbela – Turistično društvo (TD) Nadiža Podbela, ki ga vodi predsednica **Katarina Koren**, in Krajevna skupnost (KS) Borjana-Podbela, katera predsednica je **Irena Breškon**, sta v drugi polovici novembra organizirali odmevno delavnico izdelovanja adventnih venčkov. Ta je potekala pod mentorstvom **Damjane Skubina**. Odziv na delavnico je bil velik, saj so se udeležile številne domačinke različnih generacij. V prijetnem in toplem vzdušju, pod budnim očesom kobariške cvetličarke **Damjane** so venčke ustvarjale vse generacije od predšolskih in šolskih otrok do mamic ter starih mam. Nastala je serija čudovitih adventnih

Predstavil se je tudi z imenom. Kako bi ga poznal, prej je bil mlad fant, zdaj pa sivolasi mož. Hitro sta se umaknila s ceste, da bi ju kdo ne opazil. Nemškimi vojakom je bilo prepovedano sestajanje s prebivalstvom. Po kratkem pozdravu je vojak Avstrijec hitro prešel k stvari: »Ti si tu doma, gotovo vidiš partizane. Reci jim, naj ne streljajo na nas. Tudi mi ne bomo na njih. Nima pomena, da se pobijamo. Mi bomo tudi to vojno izgubili.« Poslovila sta se hitro. Do tega srečanja je prišlo v današnji Bazoviški ulici pri Bajtu.

V zadnjem obdobju vojne ni bil v Čadrgu ali bližnji okolici nihče ubit ali ranjen, čeprav je velikokrat ropotalo kot v najhujši ofenzivi. Nemcem očitno ni primanjkovalo streliva.

Tudi ta vojna se je končala. Iz vasi so odšli tudi partizani.

Obleko je nosil, dokler ni razpadla

Življenje se je počasi vrnilo v stare

tire. Miha je kot lojalen državljani nove države kmalu dobil službo lovskega čuvaja. To delo je opravljal predano, toda le kakšni dve leti. Dobil je skromno pokojnino, s katero je bil zelo zadovoljen, saj je bil pri svojih 70 letih brez kakršnihkoli prihrankov ali premoženja. Živel je zelo skromno in pokojnina mu je zadoščala za preživetje. Celo privarčeval je kakšen dinar. Trije srednje debeli krompirji so mu bili dovolj za večerjo. Tudi obleko je nosil, dokler ni razpadla. Na glavi je imel pleteno kapo, ki jo je prinesel domov iz prve vojne. Poleti je bila zavihana, pozimi po potrebi potegnjena čez ušesa. Klubuk je bil zanj praznično pokrivalo in še tega mu je podaril lovec **Jakob Grželj** iz Tolmina, potem ko ni bil več primeren za mestno rabo.

Zakladnica ljudskih modrosti

Z upokojitvijo je opustil tudi lov. Nov način lova mu ni ustrezal. Spet

se je v njem porodila želja po potovanju. Ogledal si je zemljevid Jugoslavije in se odpravil na pot. Potoval je ob jadranski obali do Črne Gore, od tam v Srbijo in v Beogradu obiskal bližnjega sorodnika po očetu, ki je bil na visokem položaju takratne Jugoslovanske policije. Iz Beograda se je domov vrnil z vlakom. Za drugo potovanje je načrtoval obisk Vojvodine, ki pa ga ni uresničil.

Stara leta je preživel v domačem okolju. Rad se je pohvalil, da zna štiri jezike. Poleg slovenščine še nemščino, italijanščino in hrvaščino. Vse jezike je govoril, pisal in bral. Čital je tudi cirilico, pisanja pa se ni hotel učiti, zato je smatral, da srbsko ne zna.

Na stara leta je bil prava zakladnica ljudskih modrosti. Ena takih je: »Dan se zjutraj išče, drevo se gleda pa pri tleh.« Kupoval je tudi srečke jugoslovanske loterije in zadel večji dobiček. Nekaj tega denarja je razdelil med bližnje sorodnike na njihovo veliko veselje. Prava sreča je le, če jo

deliš z drugimi. Leta so hitro minevala in ni vedel, koga bo še rabil, čeprav v svojem življenju ni potreboval ne zdravnika ne svečenika. Ko je zbolel, ga je v oskrbo vzela nečakinja. Svetovala mu je, da bi se pred smrtjo spravil z Bogom, saj je vendar grešil, ko je med vojno streljal na človeka. »Jaz imam z Bogom poravnane vse račune, ne rabim nobenega posrednika.« Ko je bil mlajši, je pred zaselkom Ozidje sam sezidal kapelico. Poskrbel je tudi za poslikavo notranjosti. Malar mu je narisal svetega Antona z jagnjetom v naročju, kot se za ta kraj spodobi. To znamenje še danes stoji ob poti pred zapuščenim in večinoma propadlim zaselkom.

S tem se je Miha Bogu oddolžil za svoje grehe. Umril je 26. maja 1963, star 86 let. Tolminski lovci so mu na njegovo željo pripravili pravi lovski pogreb, saj je umrl lovec, ki pa nikakor ni bil *poslednji samotar*.

Jože Rutar, Tolmin

Foto: originala hrani Jože Rutar

Utrinki

SERIJA ADVENTNIH VENČKOV IZ PODBELA – V prijetnem in toplim vzdušju, pod budnim očesom kobariške cvetličarke **Damjane Skubin**, so venčke ustvarjale različne generacije od predšolskih in šolskih otrok do mamic ter starih mam. Foto: arhiv KS Borjana - Podbela

venčkov, ki spominjajo na bližajoče se božične praznike.

Že res, da je bila to prva tovrstna delavnica v naši KS, kar pa ne pomeni, da je to edina prednovoletna pozornost, ki so jo deležni naši krajan. V Podbeli namreč že več let poteka novoletna prireditev s prihodom Dedka Mraza, ki jo organizira TD Nadiža Podbela. Dogodek vedno spremlja tudi kulturni program, ki ga sooblikujejo bodisi mame naše otroke bodisi otroci sami. Po vsakem takšnem srečanju sledi še družabno srečanje krajanov. Poleg tega dru-

štvo poskrbi tudi za vsakoletno prednovoletno okrasitev vasi.

Člani sveta KS v času božičnih in novoletnih praznikov že nekaj let zapored obiskujejo vse krajanke starejše od 80 let, ne pozabijo pa tudi na naše malčke in osnovnošolce. Da bi zagotovili boljšo kakovost življenja krajanov in vzpodbudili delovanje v njihovem interesu, tako TD kot KS stalno zgledno sodelujeta, se pri svojem delovanju medsebojno usklajujeta in dopolnjujeta.

Danica Hrast, podžupanja in predstavnica KS Borjana-Podbela

VSAK DAN NOVINAR – EN DAN NEVLADNIK

Ljubljana – Konec novembra so v Ljubljani podelili štiri nagrade za najboljše nevladnike med novinarji, od katerih sta dve nagradi strokovne žirije prejeli novinarki iz Goriške statistične regije, in sicer **Nataša Bucik Ozebek**, dopisnica Dnevnika, za najboljši pisni novinarski prispevek, objavljen v tisku ali na spletu, in **Špela Mrak**, novinarka Radia Alpski val, za najboljši avdio-vizualni prispevek.

Akcija Vsak dan novinar – en dan nevladnik – nastala v okviru pobude Moja družba – je akcija dvanajstih regionalnih stičišč nevladnih organizacij in Centra nevladnih organizacij Slovenije (CNVOS), ki je potekala od februarja do novembra 2011 z namenom spodbujanja sodelovanja med nevladnimi organizacijami in mediji, krepitev osebnih stikov in večjega poznavanja dela nevladnih organizacij med novinarji. Da bi v praksi spoznali, kako poteka delo v nevladnih organizacijah, s katerimi težavami se te srečujejo in kako jih rešujejo, so društva, zavodi in ustanove po vsej Sloveniji novinarje sprejele medse, da za en dan ali nekaj ur stopijo v njihove čevlje. Tako je nastalo 36 različnih novinarskih prispevkov. Na spletni strani www.mojadruzba.si je javnost med 8. in 28. novembrom lahko glasovala za najboljši prispevek, hkrati pa je prispevke ocenila tudi strokovna žirija v sestavi **Mateja**

NAJBOLJŠI NEVLADNICI MED NOVINARJI PO OCENI STROKOVNE ŽIRIJE sta postali dopisnica Dnevnika **Nataša Bucik Ozebek** (levo) in novinarka Radia Alpski val **Špela Mrak**.

Šoba (novinar in urednik), **Žive Vadenov** (ambasadorka prostovoljstva), **Boruta Osonkarja** (nevladnik) in **Simona Mlakarja** (nevladnik).

V Severni Primorski (Goriški statistični regiji) je koordinacijo akcije prevzela Fundacija BiT Planota – Regionalno stičišče NVO Planota, ki je povezala sedem novinark (Špelo Mrak, Natašo Bucik Ozebek, **Tatjana Šalej Faletič**, **Alenko Tratnik**, **Alenko Ožbot** - Klančič in **Katjo Željan**) ter šest nevladnih organizacij iz regije (Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica,

Kako zlobnega duha za vedno zapreti v steklenico?

Zamisel o energetski izrabi Soče se vsake toliko pojavi kot duh, ki uide iz steklenice, ponagaja in ko začuti utrip okolice, spet ponikne. Nedolgo tega se je ponovno izmuznil. Da bi ga za vedno zapečatili v steklenico, bi se morali ravnati po duhu **Ustave RS**, ki Slovencem zapoveduje ohranjanje in negovanje naravne ter kulturne vrednosti prostora v katerem naj bi naši rodovi živeli čedalje humanejše in duhovno bogato življenje. Če bi torej dovolili degradacijo Soče in posledično Posočja, bi ravnali v nasprotju z ustavo!

Po pripovedovanju vem, da je bil moj oče eden vidnejših nasprotnikov gradnje hidroelektrarne (HE) Kobarič leta 1973 in 1976. In ko sem pred časom prebiral starejše zapiske, ki jih

je hranil, me je v oči zbodel predstavitveni letak, s katerim so v tistih časih promovirali gradnjo nove hidroelektrarne na Soči. Sprva kar ne moreš dojeti, kje naj bi stal jez, ko pa se malce bolj poglobiš ugotoviš, da gre za zajezitev tik za kobariškim Napoleonovim mostom. Šokiran nad zamisljo si težko predstavljam, kaj vse naj bi tak poseg v naravo skrnil pod vodno gladino. Zamisel o energetski izrabi Soče in njenih pritokov ima močne korenine, k sreči pa prav zaradi ljudi, ki se dejavno vključijo v sooblikovanje našega skupnega okolja, nikoli ne dočaka realizacije. Morda se bo komu zazdelo, da nekoliko zamujam s svojim opažanjem, ker se je nedavna javna razprava nekoliko umirila, vendar se bojim, da aktualnost

tej temi še lep čas ne bo potekla.

Kot zaposlen v zdravstvu vem, da so ambulantne polne bolnikov s srčnim infarktom – eno izmed številnih boleznih sodobnega časa. Prodor tehnokracije nam prinaša vse preveč pacientov s krvavkasto peno na ustih, s hroplenjem in neznosno bolečino v prsih. Ob takem prizoru kilovati ne igrajo več tako zelo pomembne vloge. Izkušnje kažejo, da bomo takšne in podobne bolezenske znake lahko oziroma morali izravnavati v prosti in neokrnjeni naravi.

Pa še nekaj se je dobro zavedati. Dejstvo je, da v naše ozemlje sega le majhen del Alp in da v vsej Evropi ni podobne doline, ki bi se tako na hitro spustila iz objema visokih Alp naravnost v morje. Vsakršna nova

gradnja HE bi bila brez dvoma najradikalnejši in najtežji poseg v naravne lepote Slovenije. Zato to ne more biti samo vprašanje tehnikov, energetikov, industrijalcev in ekonomistov. Gre za življenjska zanimanja današnjih generacij, še bolj pa vseh tistih, ki bodo jutri še bolj kot danes občutile neugodne posledice rastoče industrializacije in civilizacije.

Da pa bi bralcem vsaj malo približal, zgodnja 70-ta leta in dogajanje okoli te problematike, si bom sposodil očetov članek, ki ga je takrat objavil v časopisu, v katerem je kasneje tudi razkrival zakulisne igrice, ki nam tudi v današnjih časih niso tuje. V podporo gradnji so namreč v tistem času Soške elektrarne na izlet v Švico vabile vse občinske predstav-

Utrinki

Kulturno društvo Folklorna skupina Razor Tolmin, Društvo za kulturo, turizem in razvoj Renče, Kulturno turistično društvo Zarja Bilje, ŠENT – Dnevni center Nova Gorica in Dnevni center Ajdovščina).

Dva »para« sta glede na kakovostno sodelovanje po mnenju strokovne žirije obrodila najboljše sadove, saj sta dve novinarki – obe v sodelovanju z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Nova Gorica – pripravili najboljše ocenjena novinarska prispevka: Špela Mrak prispevek Mobilnost slepih, ki je bil objavljen 5. junija na Radiu Alpski val, in Nataša Bucik Ozebek prispevek V svet, ki ga vidiš ti, pogledja z mojimi očmi, objavljen v Nedeljskem dnevniku 16. junija letos.

Zaključni dogodek v Ljubljani, ki ga je koordinator akcije CNVOS organiziral v Centru kulture v Mostah, v dvorani Španski borci, je v celoti minil v nevladniškem duhu, saj so tako kulturni program kot tudi nagrade prispevale prav nevladne organizacije (Zavod En-KNAP, Društvo Šentjakobsko gledališče in Kulturno ekološko društvo Smetumet), s čimer so dokazali, da je prav v nevladnih organizacijah prisotna kakovost in brezmejna ustvarjalnost, da so nevladne organizacije vir, ki ga moramo v prihodnosti čim bolj izkoristiti.

Besedilo in foto: **Polona Kante**, koordinatorica, Fundacija BIT Planota – Regionalno stičišče NVO Planota

PRVI MEDSOSEDSKI POHOD – Ob vsem delu, ki ga ima vsak s seboj in s svojimi najbližjimi, si je treba vzeti tudi čas tudi za soseda, za prijetno druženje, zabavno kramljanje o tem in onem, saj je nenazadnje najbrž prav sosedi tisti, ki ti bo v stiski prvi pritekel na pomoč. Foto: arhiv družine Bizalj

PRVI MEDSOSEDSKI POHOD

Znojile, Kuk – Ob srečanju dveh sosedov na spomladanskem sprehodu na lepo urejeni sprehajalni stezi ob reki Bači, je padla zamisel o organiziranem medsosedskem pohodu. Hiše v Znojilah in Kuku, v dveh sosednjih vaseh, so med seboj toliko oddaljene, da sosed sosedu ne more vreči kamna na dvorišče oziroma toliko, da preden sosed priteče do soseda, že pozabi na zame-ro. Mogoče smo prav zato med seboj prijatelji in nam ni bilo težko pripraviti Prvi medsosedskega pohoda.

Tako smo se sosedje, ki živimo na bregovih reke Bače, pred časom zbrali pri Jezarju, kjer smo začeli pohod. Ta je kljub majhni razdalji trajal kar štiri ure, saj je vsaka hiša na svojem dvorišču pripravila manjšo pogostitev. Pozno popoldne smo se razšli z upanjem, da prvič ne bo zadnjič in da srečanje drugo leto ponovimo. Zapisati je treba še, da pohoda po stezi ob Bači ne bi bilo, če soseda **Marija Drole** in **Ivan Panjtar** ne bi vsako poletje ob stezi tako neutrudno kosila travo.

Sosedje omenjenih vasic smo se

pred leti sicer že srečevali na skupnem kresovanju, skupnem kopanju v reki Bači ali pa kar na kakem poletnem pikniku. Lahko bi rekli, da je bilo to še v času socializma. Leta pa so tekla, otroci smo se raztepli po solah, si ustvarili družine, večina se jih je odselila ... nekaj pa nas je vendarle še ostalo v Grapi, kot nekateri pravijo naši lepi dolini.

Kakor koli, ob vsem delu, ki ga ima vsak s seboj in s svojimi najbližjimi, si je treba vzeti tudi čas za soseda, za prijetno druženje, zabavno kramljanje o tem in onem, saj je ne nazadnje najbrž prav sosedi tisti, ki ti bo v stiski prvi pritekel na pomoč.

Helena Bizalj, soorganizatorica medsosedskega pohoda

NA IZMENJAVI DIJAKOV V TURČIJI

Turčija – Dijaki iz Irske, Islandije, Romunije, Slovenije (Tolmina), Španije, Turčije, in Velike Britanije so se v zadnjih nekaj mesecih kar dvakrat srečali na projektnih dnevih. Prvič v Španiji, drugič pa v Turčiji.

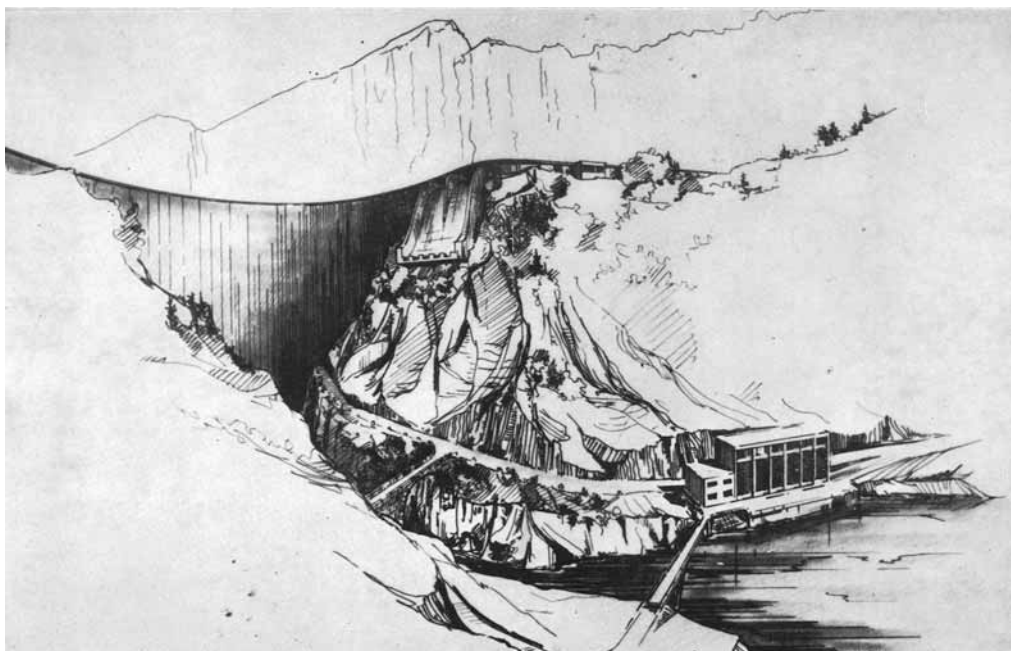
Dijaki 3. in 4. letnika **Gregor Blažon**, **Nuša Brišarsm**, **Kristina Gaberšček** in **Jaka Hrast** smo se sredi novembra v spremstvu profesorice **Zvonke Dalič** in koordinatorke mag. **Branke Hrast Debeljak** zbrali na petem projektnem srečanju v turškem mestu Isparta. Bivali smo pri turških družinah, ki so nas sprejele odprtih rok.

nike, ki bi gradnjo podprli. Oče je takrat zapisal: »Vnaprej naj povem, da me k objavi tega prispevka ni vodila sentimentalna zanesenost, očitek, ki pogosto leti na ljudi, ki se potegujejo, da bi ohranili še kaj, pred pretiranim, često kar nasilnim in hladnim pridobitništvom današnjega časa. Prej rotenje pred tem zadnjim, ki nas sigurno peha v pogubo, v samouničenje, pred slo, ki je sicer v večji ali manjši meri prisotna v podzvesti nas vseh, a jo lahko obvlada zdrava in močna zavest.

Sem ob Soči doma in zato se čutim bogatejši. Soča, njena dolina, njeno obrobje in človek ob njej mi pomenijo enoten pojem neprecenljive vrednosti. Do tako bogatih občutkov sem svojo zavest povzpел ob poklicu, ki ga opravljam med občani. Vem za njih težave, poznam njih vztrajnost, skromnost in poštenost. Vse to so odlike, ki so le plod dolgotrajnega in trdega življenja. V dolgih stoletjih le takšnega življenja je tolminski puntar vzdržal in Soča mu je bila največkrat edina opora. Skupaj s Sočo je zdržal na zahodu domovine in skupaj sta postala simbol Slovenstva za vedno.

Ko čutim tako, sem notranje bogat, ponosen na svoje prednike in ni je cene, za katero bi prodajal ali kakorkoli omažeževal ta simbol. Menim da tako ali podobno čutijo mnogi domačini in ostali Slovenci, zato se mi upira misel na trenutno dogajanje, ko je usoda Soče iz čisto podjetniških interesov spet vprašljiva. Rekel sem podjetniških interesov zato, ker sem vseskozi zasledoval naprežanje SE, da bi s HE Kobarid uspele. Ne zanikam nujnosti iskanja novih energetskih virov, prepričan pa sem, da je še manj vrednih voda po Sloveniji, da nismo še prav nič naredili na področju varčevanja z energijo in prepričan sem, da bi morali o Soči kot energetskem viru razpravljati kot zadnjem in to ne mi, temveč naši zanamci.

Če se odločimo za gradnjo, potem Soče od Trnovega navzdol ni več v obliki pojma neprecenljivosti. Ugasnila bo simbolika in z njo bo začel ugašati človek. Tolminska, ki s svojo Sočo predstavlja neprecenljiv kapital, bo odtlej še znana po svoji zgodovini in 'vršnji energiji'. Ko sem leta 1973 pisal

LETAK, S KATERIM SO V PREJŠNEM STOLETJU promovirali načrt gradnje HE KOBARID. Hrani Vasja Kovačič

podoben članek, sem imel privržence večinoma v mlajši generaciji. Že prva generacija je rekla ne, kaj bi šele rekle naslednje? Vprašujem še enkrat tiste, ki bi morali za svoje početje odgovarjati naslednjim generacijam, ali smo res storili vse in izkoristili že vse druge možnosti, da je že Soča, taka kot je samo ona namenjena žrtvovanju. Če nečesa edinstvenega, če take dobrine ne more več uživati že sin, mora biti ta žrtev res pretehtana. Starejši ljudje, ki pomnijo naravno strugo Soče ob Mostu na Soči, pravijo, da je bilo to nekaj čudovitega. Ob najbolj bujni domišljiji si je ne morem zamišljati take ob tem, kar sedaj leži na tem mestu. Priznam, da me obvladujejo čustva. Toda, ali ni prav čustvo, ta bistvena in plemenita sestavina človekove narave tisto, kar sploh omogoča estetsko doživljanje in potem sproščanje ter nabiranje novih moči, seveda, če najde objekt za to. V zavesti sodobnega človeka in ureditvi sodobne družbe se vse bolj utrjuje spoznanje, da obstajajo v vsaki deželi vrednote, ki so

last naroda kot celote, rodov, ki so in rodov, ki še pridejo. Vrednote med katerimi so tudi naravne lepote dežele, ne morejo biti predmet samovoljnega odločanja kateregakoli investitorja ali upravnega organa. Ostajamo torej pred odločitvijo, da kot narod podležemo uničevalni sli naše podzvesti, tisti stremuški, brez čustev, brez pomislekov pred sinovi, oziroma odločimo, da še nismo generacija s tako energetsko stisko, ki bi že morala žrtvovati enega redkih simbolov slovenstva. **Edmond Kovačič**, zdravnik iz Tolmina.

Kako torej zlobnega duha zavedno zapreti v steklenico? Rešitev obstaja ... Če bi Sočo in njena obrežja razglasili za krajinski park, bi to zagotovo dosegli, vendar pa se je treba ob tem zavedati, da če je Soča last naroda, potem je tudi dolg do nje narodna zadeva. Zato skrb za varovanje takšnega naravnega bogastva ne sme obležati zgolj na rame-nih občin ali celo posameznikov.

Vasja Kovačič, Prapetno

Utrinki

Tako smo lahko na pristen način spoznavali turško življenje: njihovo tradicionalno hrano, ples, poseben način zabave, politično organiziranost ter tamkajšnje naravne lepote. V okviru mednarodnega projekta Comenius smo obiskali najstarejšo in najprestižnejšo gimnazijo v mestu Sehit, na kateri so se, kot pravijo, šolali vsi, ki v tem mestu s 250.000 prebivalci nekaj veljajo. Ogledali smo si tudi raziskovalno središče in deželni parlament, obiskali župana in mestni svet, se sprehodili po rojstni hiši nekdanjega predsednika Demirela. Kamor smo prišli, smo naleli na nekdanje dijake omenjene gimnazije, kasneje uspešne študente najboljših turških univerz. Na slednje pa v Turčiji vsekakor ni lahko

PETEGA PROJEKTNEGA SREČANJA V TURŠKEM MESTU ISPARTA so se udeležili dijaki 3. in 4. letnika Gregor Blažon, Nuša Brišarsm, Kristina Gaberšček in Jaka Hrast, spremljali pa sta jih profesorica Zvonka Dalič in koordinatorka mag. Branka Hrast Debeljak. Foto: arhiv Gimnazije Tolmin

priiti, saj bo denimo v letošnjem šolskem letu maturo in sprejemne izpite pisalo kar 1.700.000 dijakov.

V dneh srečanja smo pregledali opravljeno delo ter se dogovorili, da bomo do našega zadnjega srečanja, ki bo v Romuniji, pripravili predstavitev prostovoljnega dela na svojih šolah ter razgovore o možnosti šolanja ter zaposlitve v Evropski uniji. Zato nameravamo na Gimnazijo Tolmin povabiti nekdanje dijake, ki danes uspešno študirajo in delajo v evropskih institucijah.

V okviru srečanja smo si ogledali še nekaj naravnih znamenitosti v okolici Isparte. Najbolj sta nas navdušila Pamukkale ter mesto Egirdir z enim največjih turških jezer. Presenetili so

JAGNJEČJA ROLADA S KRUHOVIM NADEVOM, Z ZDROBOVIMI CMOKI, S ŠAMPINJONI NA ŽARU IN Z ZELENI MI BELUŠI

Čas priprave:

60 minut

Potrebujemo:

600-700 g jagnečjih prsi brez kosti

40 g olja
sol, beli poper

3 jajca
60 g čebule
30 g česna

10 g drobnjaka
100 g drobovine
(srce, ledvice ...)

200 g žemelj ali kruha

Zdrobov cmok:

0,5 l mleka

0,25 kg pšeničnega zdroba

30 g masla

zelenjavna priloga

Priprava:

Jagnečje prsi izkoščičimo, jih oblikujemo, solimo, popramo in nadevamo z nadevom. Na masčobi popražimo čebulo, česen, oprano in na rezine narezano drobovino, potresemo s peteršiljem in dodamo na kocke narezan kruh. Ko se malo ohladi, dodamo narezan drobnjak in dve jajci. Rolado zvijemo, jo povežemo z vrvico ali pa zavijemo v aluminijsko folijo. Pečemo jo v pečici na 170 °C približno 40 minut. Posebej pripravimo prilogo. V mleko zakuhamo pšenični zdrob, solimo. Ko se naredi cmok, odstavimo. Dodamo maslo in ko se masa dovolj ohladi, ji postopoma dodamo jajca. Dobro premešamo in nadevamo na pomaščeno aluminijsko folijo, zavijemo in skuhamo v vreli vodi približno 25 minut. Ponudimo s poljubno kuhano ali praženo zelenjavo.

Recept: **Robert Merzel**,
kuharski mojster

Foto: **Peter Domevšek**

Recept je povzet iz knjižice receptov *Jedi iz mesa drobnice*, ki jo je v sodelovanju s **Posoškim razvojnim centrom** (PRC) izdalo **Društvo rejcev drobnice**. Knjižico v pdf obliki lahko brezplačno dobite na spletni strani PRC-ja: www.prc.si

Livško jezero

»V visočino, v kateri orel smelo vije vzletne kroge, Matajur svoj vrh dviguje, a nasproti njemu širi kolk zeleno tratno sleme, med gorama tema dvema pa počiva kakor v krilu lepa Livška vzor-poljana.«

To so uvodni verzi epske pesnitve *Livško jezero*, ki je nastala pod peresom **Antona Klodiča - Sabladovskega** v letu 1912. Delo je postavljeno v čas križarskih vojn, ko je bilo na Livku še jezero, ter v 28 spevih opisuje takratno dogajanje na tem prostoru. Prav posebno vrednost imajo opisi naravnih lepote, gora, hribov, rek ter navad in življenja ljudi.

Nova stenska koledarja

Kulturno društvo **Ivana Preglja** je ob bližajoči se 400-letnici posvetitve mostarske cerkve (ta bo 24. junija 2012) za **Župnijo Most na Soči** izdalo nov stenski koledar za leto 2012: **Tone Kralj - Umetnik v cerkvi svete Lucije**. Koledar krasijo fotografije fresk iz omenjene cerkve na Mostu na Soči, ki jo je poslikal znani slovenski slikar **Tone Kralj**.

Z dobrodelnim namenom so stenski koledar izdali tudi člani **Vokalne zasedbe Snežet**. Izkupiček od prodaje bodo namenili **Gorski reševalni službi Tolmin**, ki že vse leto zbira sredstva za nakup novega vozila, s katerim bi nadomestili že precej »utrujeno« in 17 let staro terensko vozilo.

Knjižno polico napolnili **Mateja Skok** in **Tatjana Šalej Faletič**

Utrinki

nas veliki panoji, ki so vabili v bližnje večje smučarsko središče, saj si Turkov kot smučarjev kar nismo znali predstavljati. Nismo namreč vedeli, da naši gostitelji pozimi ob koncih tedna smučajo, poleti pa imajo le uro do obale v Antaliji.

Izmenjava dijakov je bila odlična prilžnost za spoznavanje turške kulture – naučili smo se celo nekaj turških besed. Za nas nevsakdanja je bila tudi navada, da Turki svoje goste ter njihove družinske člane ob odhodu zasujejo z darili. Še solze za slovo in ostala je obljuba, da se poleti ponovno srečamo.

Dijakinji **Nuša Brišar** in **Kristina Gaberšček** ter koordinatorka mag. **Branka Hrast Debeljak**, Gimnazija Tolmin

OTROŠKO SRCE JE ZAKLAD

Kobarid – Vzgojiti otroke, da bodo zares srečni, zadovoljni in samostojni, je želja vsakega starša. V navalu ljubezni do svojih otrok in poplavi literature o vzgoji pa se starši pogosto izgubijo v iskanju prave mere strogosti in popuščanja. Preprosti in predvsem življenjski nasveti pridejo tako marsikdaj prav slehernemu staršu in vzgojitelju, zato smo v Knjižnico Kobarid v novembru povabili **Zinko Ručigaj**, avtorico knjige *Otroško srce je zaklad*.

Njenih 25 let izkušenj pri delu z otroki v vrtcu, pogovori s starši in sodelavkami, nabiranjem znanj na

strokovnih seminarjih in nenazadnje množica prebrane literature dajejo avtorici knjige kredibilnost, ki nas nehote sili, da razmislimo, ali ni morda v njenem preprostem in jasnem pisanju poudarjeno prav tisto temeljno, kar pri vzgoji pokaže tudi dejanske rezultate. Način vzgoje, ki nam jo avtorica želi približati, sloni na ljubezni do otrok, na vzpodbudi, pohvali in postavljanju meja ter iskanju dobrega v otrocih. S tem starši otroku pokažejo ljubezen in njegovo vrednost, hkrati pa z otrokom sodelujejo na njegovi ravni in si na ta način zagotovijo tudi prepotrebno zaupanje.

Jerneja Berginc, bibliotekarka, Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin

KNJIGA OTROŠKO SRCE JE ZAKLAD s svojim preprostim jezikom hitro pritegne bralca in mu ob zaključku ne pusti slabe vesti o lastni vzgoji, temveč ga navda z navdušenjem in mu da novo voljo za delo z otroki. Foto: **Arhiv Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin**

KER BOLNIM OTROKOM PRAVIH OBJEMOV NISO MOGLI POSLATI, so otroci, ki obiskujejo Vrtec Dolenja Trebuša, zanje izdelali igrače iz blaga – nekakšne »ninice« in metuljčke, katere bodo lahko stisnili k sebi. **Foto: arhiv vrtca**

»OBJEMČKI« ZA BOLNE OTROKE

Dolenja Trebuša – Vrtec Dolenja Trebuša se je vključil v 3. Ringarajino srčno akcijo Obdarovanje za otroke v slovenskih bolnišnicah in drugih zdravstvenih ter socialnih ustanovah.

Vzgojiteljice že najmlajše navajajo na sočutje do sovrstnikov in razvijajo socialni čut, da bodo znali prisluhniti ljudem v stiski in jih razveseliti ali jim pomagati.

Prvo leto so otroci s pomočjo vzgojiteljic izdelali konjičke s katerimi so ob novem letu razveselili otroke. Lani so se trudili z voščilnicami, letos pa z izdelavo »objemčkov«. Ker bol-

nim otrokom pravih objemov niso mogli poslati, so zanje izdelali igrače iz blaga – nekakšne »ninice« in metuljčke, katere bodo lahko stisnili k sebi. Objem lahko namreč olajša ali odpravi tudi žalost in slabo voljo. Naši objemčki so torej nekaj prijaznega. So takšni, da se bodo otroci z njimi lahko igrali in ob tem vsaj malo pozabili na svoje zdravstvene in druge težave. Upamo, da jim bo to uspelo.

Dragica Obid, vzgojiteljica, Vrtec Dolenja Trebuša

STARŠI V VLOGI IGRALCEV

Podbrdo – V vrtcu, ki deluje pod okriljem OŠ Simona Kosa Podbrdo,

DRAMATIZACIJA STARŠEV VRTEŠKIH OTROK Z NASLOVOM »ŠTRBUNK« – Skupaj z otroki, ki obiskujejo podbrški vrtec, smo si ogledali krajšo predstavo, ki so jo odigrali kar njihovi starši. **Foto: arhiv vrtca**

se vsako leto v popoldanskem času odvija nekaj srečanj za otroke in njihove starše. V letu 2011 smo imeli dve taki srečanja. Na zadnjem, ki je bilo 7. decembra, smo si ogledali krajšo dramatizacijo z naslovom »Štrbunk«, ki so jo odigrali kar starši otrok, ki obiskujejo naš vrtec.

Kljub temu, da so dandanes starši na tesnem s prostim časom, so bili vedno pripravljeni priti na vaje, tudi če nam je časovno usklajevanje včasih pobralo kar precej časa. Zagotovo jih je pri tem vodila ljubezen do svojih otrok, saj so se na predstavo pripravljali prav zanje. V tem času so se med starši spletle posebne vezi in zelo sproščeno in prijateljsko

vzdušje s polno mero smeha. Kot so večkrat poudarili, so jim vaje predstavljale dnevno popestritev in sprostitve ob napornih delavnikih.

Otroci so bili nad dramatizacijo zelo navdušeni, kar so sprva izrazili s široko odprtimi očmi, uperjenimi v svoje starše – igralce, in z začudenjem, nato z nasmehi, ob koncu pa še z bučnim aplavzom. Po igrici smo se vsi skupaj posladkali z odličnim jabolčnim pecivom, ki ga je spekla ena od mam, nato pa zavihali rokave in se v sklopu letoletne delavnice lotili izdelovanja predprazničnega okrasja.

Saša Trojer, pomočnica vzgojiteljice, Vrtec pri OŠ Simona Kosa Podbrdo

Utrinki

GINNAZIJA TOLMIN V DUHU FESTIVALA MLADIH

Tolmin – Gimnazija Tolmin se je lani prvič povezala z osnovnimi šolami Zgornjega Posočja. Eden od načinov sodelovanja je bil letos že drugi Festival mladih, ki združuje učence 9. razredov OŠ iz Bovca, Kanala, Kobarida, Mosta na Soči, Podbrda in Tolmina z dijaki 1. in 2. letnika tolminske gimnazije. Namen festivala je sproščeno druženje s prijatelji, ki so še leto ali dve nazaj obiskovali isto OŠ, danes pa mlajšim vrstnikom kot gostitelji na prijazen način predstavijo šolske in obšolske dejavnosti na Gimnaziji Tolmin.

Letos je triurni Festival mladih na Gimnaziji Tolmin predstavil likovno, glasbeno, gledališko in plesno delavnico. Jezikovne delavnice so predstavile španščino, italijanščino, nemščino, francoščino in japonologijo. Udeleženci naravoslovne delavnice so obiskali začasno razstavo v Tolmin-

skem muzeju, za orientacijo prijavljeni mladostniki pa so se zaradi slabega vremena namesto v orientaciji merili v športnih igrah. Letošnji festival sta zaokrožili fotografska in novinarska delavnica. Udeleženci fotografske delavnice so v objektiv fotoaparata

poskušali ujeti vseh 281 sodelujočih, novinarska delavnica pa je poskrbela za to, da je utrip festivala začutila tudi javnost, saj so obiskali tudi radijsko postajo Alpski val. Veselje na obrazih mladih je ob improvizaciji gledališke delavnice na najlepši način zaokrožilo družabni dogodek.

Besedilo in foto: **Erik Vrčon**, profesor, Gimnazija Tolmin

OBISK Z DALNEGA SEVERA

Most na Soči – Pred štirimi leti so našo šolo obiskali učitelji iz OŠ Jaakko Ilkka v Ilmajokiju na Finskem. Tako so se začeli prvi koraki prijateljstva med našimi učenci in finskimi vrstniki. Sprva so si dopisovali po navadni, nato pa po elektronski pošti. Prva skupina naših učencev je svoje finske prijatelje spoznala oktobra 2009, med njihovim prvim obiskom pri nas. Obisk smo jim vrnili februarja lani, letos pa je ponovno napočil trenutek, da se 19 finskih

fantov in deklet tudi v živo spozna s svojimi dopisovalci – letošnjimi devetošolci OŠ Dušana Muniha Most na Soči.

Finske učence z dvema učiteljicama smo sprejeli na letališču v Bergamu in jih pripeljali na našo šolo, kjer so jih že pričakali slovenski vrstniki s svojimi starši. Vsak učenec je nato svojega gosta odpeljal na svoj dom. V naslednjih dneh so si gostje ogledali našo šolo z biološko učilnico in muzejem ter se sprehodili po Mostu na Soči. Med seboj so se bolje spoznali pri igrah brez meja, skupaj pa so odšli na ekskurzijo na Kras in v Vipavsko dolino, nad katero so bili kljub deževnemu vremenu navdušeni. Čudoviti lipicanci in dihi jemajoče Škocjanske jame pač nikogar ne pustijo hladnega.

Družili so se tudi pri ustvarjalnih delavnicah – nekateri so si nadeli predpasnike in kuhali značilne lokalne jedi, kot sta tolminska frika in

PESTRO DOGAJANJE NA GLASBENI ŠOLI TOLMIN

Zgornje Posočje – Izteka se koledarsko leto, zato je čas, da se tudi v Glasbeni šoli (GŠ) Tolmin ozremo na prehojeno pot. Naši učenci so se letos predstavili na 11-ih internih nastopih, 14-krat pa so z glasbo popestrili nastope po vsem Zgornjem Posočju. Organizirali smo tudi dva javna nastopa in regijsko revijo. Mentorji in učenci so veseli vsake pohvale s strani organizatorja, še večje veselje pa nam predstavlja zadovoljstvo na obrazih poslušalcev.

Konec novembra se je naš učenec klarineta **Denis Fortunat** pod mentorstvom **Stojana Milinkovića** in ob klavirski spremljavi **Ane Leban** udeležil Mednarodnega tekmovanja mla-

dih pihalcev Emona v Ljubljani. Na njem je skozi gosto sito predizbora prišlo 11 polfinalistov, v finalu, ki je potekal konec novembra, pa je Denis dosegel šesto mesto. Na mednarodnem tekmovanju Paolo Spinichic v Trstu se je v začetku decembra pod mentorstvom **Mojce Križnič** in ob klavirski spremljavi **Erike Bizjak** odlično odrezala violinistka **Kaja Ladava**. Med mladimi violinisti iz Avstrije, Italije, Rusije, Slovenije in Srbije je dosegla četrto mesto.

Decembrsko dogajanje so tudi letos popestrili naši orkestri, začevši z Jazz Punt Big Bandom pod vodstvom **Matije Mlakarja**, ki je poslušalce popeljal v »Hollywood«, praznične dneve pa so nam polepšali tudi člani KD Pihalni orkester Tolmin.

POD NOVIM IMENOM VOCAL BAČA je moška zasedba, ki smo jo poprej poznali pod imenom Nonet Bača, sredi novembra gostovala s celovečernim koncertom v sosednji Italiji. Foto: Tatjana Šalej Faletič

USPEŠNA UČENCA GŠ TOLMIN – violinistka **Kaja Ladava** z mentorico **Mojco Križnič** in klarinetist **Denis Fortunat** z mentorjem **Stojanom Milinkovićem**. Foto: Tatjana Šalej Faletič

krompir s skuto, izdelovali panjske končnice z motivi iz slikanice Martina Krpana, spletili zapestnice prijateljstva ter na majice risali Slovenijo in Finsko ter njune zastave. Gostje pa so prisostvovali tudi pri pouku v slovenski šoli. Med mladimi so se tako spletile še globlje vezi, ki so pripomogle tudi k utrjevanju sporazumevanja v angleščini.

Zaključek je bil najlepši in najbolj zabaven. Očarani nad lepoto Mosta na Soči, ki se jim je zadnji dan obiska končno prikazal v sončnem vremenu, so se zvečer skupaj poveselili na šolskem plesu. Slovo pri avtobusu, s katerim so se vračali na letališče v Bergamo, je bilo prav ganljivo. Vendar čas hitro teče in kmalu bo tu februar, ko bodo naši učenci odpotovali na Finsko. Verjamemo, da bo za vse to še eno prijetno doživetje. Do takrat pa, kot bi rekli Finci, »pidä hauskaa«.

Valentina Dobravec J., vodja projekta, OŠ Dušana Muniha Most na Soči

V GŠ Tolmin smo vseh nastopov in uspehov naših učencev zelo veseli, saj ne nazadnje kažejo na učinkovito in dobro delo mladih glasbenikov in učiteljev, pa tudi našega tehničnega osebja, ki skrbi, da v zakulisju teče vse tako kot je treba. Zato ob zaključku koledarskega leta vsem skupaj želim veliko ustvarjalnega zagona tudi v prihodnjem letu.

Maja Klanjšček, ravnateljica GŠ Tolmin

NONET BAČA PO PETIH LETIH VOCAL BAČA

Prosek (Italija) – Nonet Bača Podbrdo zaključuje jubilejno peto leto delovanja. Poleg koncertov ob obletnici je gostoval tudi na številnih prireditvah izven Baške grape. Pod novim imenom Vocal Bača je sredi novembra gostoval s celovečernim koncertom v sosednji Italiji. Na odru tamkajšnjega kulturnega doma je zapel že na reviji Primorska poje v letošnjem marcu. Organizatorje je tako navdušil, da so ga povabili na tradicionalni vaški praznik.

Glavnemu organizatorju, Kmečki

zvezi iz Trsta in tržaški občinski upravi, pri njegovi organizaciji z veliko zagnanostjo pomagajo vse vaše organizacije in društva. Repertuar naših pevcev so umestili v program celotedskega dogajanja, v katerem obujajo stare običaje, pripravljajo predavanja in koncerte. Uvodoma so vzdušje razgibali s pesmijo pijančka iz filma Vesna. Med koncertom, ki mu je povezovalno nit spleta njihova umetniška voditeljica **Marta Volf Trojer**, pa so zapeli še sedemnajst pesmi. Poslušalce so nagovorili s slovenskimi ljudskimi in dalmatinskimi pesmimi, predvsem pa s popevkami, prirejenimi za vokalno zasedbo. Čas, ko so si fantje odpočili grla, je zapolnila koordinatorka Lokalne turistične organizacije Sotočje – Turistično informacijski center Podbrdo in predsednica Društva Baška dediščina **Alenka Zgaga**, ki je v sliki in besedi predstavila Baško grapo.

Tako so pevci dodali kamenček v mozaik povezovanja slovenskega kulturnega prostora in v utrjevanje in nadgrajevanje prijateljskih vezi, ki jih je spleta revija Primorska poje.

Olga Zgaga, Društvo Baška dediščina

V DEŽELI DON KIHOTA

Španija – Na Gimnaziji Tolmin se letos nadaljuje lani začetni Comeniusov projekt »Finding my Voice – Democracy in Action«, ki govori o de-

mokraciji. Vsaka sodelujoča država enkrat gosti učence in učitelje partnerskih šol iz Anglije, Irske, Islandije, Romunije, Slovenije, Španije in Turčije. Oktobra sem se s sošolkama **Majo Dolenc** in **Uršo Leban**, profesoricama **Meto Prezelj** in **Marto Rutar** ter koordinatorko projekta mag. **Branko Hrast Debeljak** odpravila v Španijo, natančneje v mesto Almansa. Ta leži na jugu Španije, nedaleč od Valencije. Tu smo sedem dni preživele v družbi gostoljubnih ljudi v čudoviti pokrajini. Dekleta smo stanovala pri družinah, ki so nam nudile prijetno bivanje. Obiskali smo bližnja mesta in izkusili značilno špansko arhitekturo, tradicionalno kulturo ter okusili njihovo hrano.

Almansa je manjše mesto, nad katerim se dviga grad z dolgo zgodovino. V Toledu, ki slika mešanico judovske, muslimanske in krščanske kulture, smo obiskali deželni parlament, kjer so nas sprejeli predstavniki španske parlamentarne demokracije. Valencia pa je prikazala svojo bogato arhitekturo. Teden smo zaključili z obilno večerjo, po kateri so nam gostiteljice zaplesale španski ples flamenko. Srečanje je bilo vsekakor zanimiva izkušnja, ob kateri smo dijaki izpopolnjevali svojo angleščino, predvsem pa sklepali nova prijateljstva.

Lara Batistuta, dijakinja, Gimnazija Tolmin
Foto: arhiv gimnazije

Cimet

Cimet danes pozna praktično vsaka gospodinja. Je cenovno dostopen in dosegljiv na prodajnih policah vseh trgovin z živili. Vendar pa vedno ni bilo tako. V preteklosti je imel bistveno višjo vrednost, kot si lahko danes sploh zamišljamo. Njegova cena je botrovala celo vojnem in trgovanju z ljudmi, uporabljali pa so ga tako v zdravilne namene kot tudi pri mumificiranju.

Njegova zgodovina sega v čas Mojzesa oziroma Stare zaveze, ko so ga Egipčani uporabljali v svojih ritualih čaščenja, prekajevanja in mumificiranja umrlih.

Cimet so cenili tudi stari Grki in Rimljani. Razširjali so ga na svojih bojnih pohodih in trgovskih poteh. Da bi prikriili izvor te dragocene začimbe in se izognili konkurenci, so si takratni trgovci o cimetu izmišljali debele laži, katerim je nasedel celo sam **Aristotel**. Ta je namreč verjel, da cimetne paličice zbira posebne »cimetne ptice«, ki z njimi pletejo svoja gnezda. Ker si je bilo v tistih časih res težko predstavljati, od kod ta dišavnica sploh prihaja, je v zvezi z njo nastalo še veliko drugih mitov in izmišljenih zgodbic.

Seveda pa je bil cimet dobro poznan tudi v kitajski mitologiji, kjer je pomenil drevo življenja. Verjeli so, da naj bi njegovi plodovi, zaužiti ob vstopu v raj, zagotavljali nesmrtnost in srečno življenje. Sicer pa so ga Kitajci že v preteklosti s pridom uporabljali v prehrani, zdravilstvu, pa tudi v verskih obredih pri sežiganju pokojnih.

V 15. stoletju je cimetova vrednost dosegla človeško, saj so kupci (v glavnem Evropejci) arabskim trgovcem, ki so cimet »uvažali« po tako imenovani cimetovi poti, v zameno za to začimbo ponujali lepa dekleta ali evnuhe, ki so jih nato zaslužnili.

Zaradi cimeta pa je leta 1536 izbruhnila celo vojna, v kateri so Portugalci osvojili Šrilanko, da bi si zagotovili monopol nad pridelavo in trgovanjem s cimetom.

Foto: www.globalprovince.com

OPIS RASTLINE

Cimetovec je tropsko zimzeleno drevo, visoko tudi prek 10 metrov in spada v družino lorovok. Ima dolge, ovalne in mesnate liste, ki so temno zelene barve. Cvetovi so ponekod bolj belkasti, drugod bolj v rumenih odtenkih in rastejo na dolgih pecljih v letah. Plodovi pa so majhni, kijaste oblike in rdečerrjave barve.

Poznamo več vrst cimeta. Od vseh sta najbolj znana kitajski cimet (*Cinnamomum cassia*), ki uspeva na Kitajskem, Japonskem, Javi in v Indiji, ter pravi, cejlonski cimet (*Cinnamomum verum*) s Šrilanke, otočja Sunda, zahodne Indije in Brazilije.

PRIDOBIVANJE IN UPORABA

Kot začimbo uporabljamo podskorje cimeta, ki jo dobijo z drevesa z lupljenjem lubja v rednih časovnih presledkih – običajno se uporablja lubje do dve leti starih mladik.

Najbolj cenjen je naravno, ekološko pridelan cimet, ki pa ga je danes žal manj. Pri naravni pridelavi je odstranjevanje podskorje z dreves

manj pogosto in je zato pridelek manjši. Je pa tak način pridelave za drevo boljši, saj se poškodovano drevo lahko normalno obnavlja.

Cimet na plantažah vzgajajo monokulturno, kot grme, visoke le do dveh metrov. Lupljenje podskorje je bolj pogosto, rastline so zato bolj prizadete in občutljive na razne škodljivce in bolezni. Uporaba gnojil, fungicidov in insekticidov je pri takem načinu gojenja nujna, posledično pa vsi strupi preidejo z rastlino tudi v začimbo, ki jo uporabljamo v gospodinjstvu.

Ne glede na to, kako je cimet pridelan, se obe vrsti cimeta razlikujeta. Skorja kitajskega cimeta je v primerjavi s cejlonskim debelejša, bolj groba in trda. Med sušenjem se zvija od desne proti levi. Paličice kitajskega cimeta so zato bolj debele in tudi bolj temne barve. Kitajski cimet je za razliko od svojega cejlonskega sorodnika cenejši, vendar manj okusen. Poleg tega je njegova aroma ostrejša in bolj intenzivna.

Bolj cenjen je zato cejlonski cimet,

ki pa se pridelava na drugačen način. Njegovo lubje čez noč najprej fermentirajo in šele naslednji dan postrgajo zunanjo plast in olupijo notranjo. Dobljene tanke plasti skorje, za katere je značilno, da imajo ostrejši okus, običajno po deset plasti skupaj zložijo drugo na drugo in posušijo. Pri tem se plasti z obeh strani enakomerno večkrat navijejo v tanke paličice. Iz ostankov lubja s postopkom parne destilacije pridobivajo tudi cimetovo olje. Cejlonski cimet se zato običajno prodaja v palčkah, kitajski pa tudi v prahu.

SESTAVINE

Pravi, cejlonski cimet je po sestavi zelo raziskan. Vsebuje štiri odstotke eteričnih olj – od teh največ cinamaldehida, visoka pa je tudi vsebnost fenolov, med katerimi je najpomembnejši evgenol, ki ga naše nosnice pri cimetu zavohajo.

Kitajski cimet ne vsebuje evgenola, vsebuje pa večji delež cimetovega aldehida in čreslovin, zaradi česar je kitajski cimet bolj grenak.

V obeh sortah je prisoten tudi kumarin – dišava, ki lahko pri večjem uživanju povzroči glavobol in vrtočevce. V primerjavi s cejlonskim vsebuje kitajski cimet večji delež kumarina, v nobeni od obeh sort pa ga ni toliko, da bi lahko zmerno uživanje cimeta ogrozilo naše zdravje.

NAKUPOVANJE IN HRAMBA

Najbolje je kupovati pravi cimet, ki je ekološko pridelan. Pozorni moramo biti na ekološki certifikat in na barvo, ki mora biti čim svetlejša. Cimet naj bo v paličicah, ki ohranijo aromo dlje časa, razvije pa se šele, ko jih nalomimo, nastrgamo ali segrevamo na maščobi.

Shranjujemo ga v neprodušni posodi in nikar v bližini štedilnika.

PRIPRAVA HRANE

Cimet je praktično nepogrešljiva začimbnica pri peki slaščic, pri kompotih, čežani, sadnih kupah itd. Lahko pa se, kot boste videli, uporabi tudi pri pripravi testenin. Receptov ne manjka. Mi smo za vas izbrali tri »zanimivo-okusne«.

PLAMENEČE BANANE

Potrebujemo (za eno osebo):

2 banani,
limonin sok,
sladkor,
cimet,
surovo maslo,
4 žlice ruma.

Banane olupimo in po dolgem razpolovimo. Zložimo jih v plitvo ognjevarno posodo in jih pokapamo z limoninim sokom. Nato jih potresemo s sladkorjem, ki smo mu primešali cimet, ter nanje položimo še lističe nastrganega surovega masla. Posodo postavimo v pečico, v kateri greje samo zgornja plošča, in banane pečemo, dokler se ne zmečkajo in zlato porumenijo. Preden sladico postrežemo, jo prelijemo z rumom in rum prižgemo.

CIMETOVE ZVEZDE

Potrebujemo:

3 beljake,
250 g sladkorja v prahu,
1 vaniljev sladkor,
3 kapljice mandeljnove arome,
žličko cimeta,
400 g zmletih mandeljnov,
maščobo za pekač.

Sladkor presejemo in zmešamo z vaniljevim sladkorjem. Beljake stepemo v trd sneg, tako da jim med stepanjem postopoma dodajamo sladkor.

Nekaj snega predenemo v manjšo posodo, v večji del pa umešamo aromo, cimet in mandeljne. Peki papir

potresemo z malo sladkorja v prahu in nanj položimo testo. Razvaljamo ga na centimeter debelo ploščo in z modelčkom izrežemo zvezde.

Pladenj obložimo s peki papirjem, ki ga namastimo, ter nanj naložimo zvezde. Po vrhu jih premažemo s preostalim snegom. Pečemo oziroma sušimo pri 130 °C približno 25 minut.

TESTENINE S CIMETOM

Potrebujemo:

500 g ušesk (testenine v obliki ušesne školjke),
50 g masla,
cimet,
parmezan.

Testenine skuhamo v slani vodi »*al dente*«, jih odcedimo, zabelimo z raztopljenim maslom in začинimo s cimetom (po želji). Ribani parmezan ponudimo posebej.

POMOČ PRI LAJŠANJU TEOB

Cimet blagodejno vpliva na naše telo in ima znanstveno dokazano veliko zdravju prijaznih učinkov. Cimetovo eterično olje deluje kot antiseptik in naravni antimitotik, deluje antibakterijsko, protivirusno, pa tudi proti številnim zajedalcem.

- Priporočljiv je za vse, ki imajo nižjo povprečno telesno temperaturo in jih pogosto rado zebe v noge in roke, saj blagodejno vpliva na naše telo in vanj vnaša moč, toploto in suhost.
- Zaradi zgoraj omenjenih lastnosti lajša tudi težave, povezane z revmo, artritisom in depresijo.
- Pomaga pri vnetju sečil.
- V ljudski medicini

ni se cimet uporablja tudi pri povišani koncentraciji holesterola v krvi.

- Pripomore k boljši prebavi maščob.
- Spodbuja izločanje želodčnih sokov in spodbuja prebavo.
- Zavira vnetja.
- Sprošča krče – posledično lajša bolečine pri menstruaciji.
- Je učinkovito sredstvo proti bruhanju, slabosti in vnetju želodčno-črevesne sluznice, driski, saj zavira razvoj patogenih (bolezenskih) mikroorganizmov v prebavilih, kot so rota virusi, kvasovke in drugi.
- S cimetom se lahko znebimo tudi trdovratne kandidide, saj njegove učinkovine delujejo antimikotično.
- Pri težavah vnetja obnosne votline, otečenosti nosne sluznice, nosnih polipih, otopelih čutilih za sluh, vonj in okus pomaga inhalacija cimetovega eteričnega olja.
- Cimetov vodni ekstrakt vsebuje velik delež polifenola MHCP¹, ki dokazano izboljšuje odziv diabetičnih maščobnih celic na inzulin in tako pomaga sladkornim bolnikom in ljudem, ki imajo težave s presnovo sladkorja, urejati raven sladkorja v krvi, tudi če trebušna slinavka ni sposobna izločati dovolj inzulina.

STE VEDELI, ...

... da velja cimet za afrodiziak;

... da je v kombinaciji z medom cimet pravcava zakladnica zdravju prijaznih učinkovin – zvišuje imunsko odpornost, poživlja periferni krvni obtok, pomaga pri prehladu in gripi, slabosti srca pa tudi pri kronični utrujenosti, mozoljavosti itd.; nič koliko nasvetov na to temo ponuja tudi svetovni splet;

... da cimetovo eterično olje učinkovito zavira razvoj bolezenskih mikroorganizmov (viruse, bakterije ...) – pri tem sta učinkovitejša le še eterični olji dobre misli in timijana;

... da je MHCP le vodi topna snov, zato je v eteričnem olju ali aromi cimeta ne najdemo – ta podatek je pomemben predvsem za sladkorne bolnike;

... da je MHCP tudi močan antioksidant in kot tak predstavlja učinkovito zaščito organizma pred prezgodnjim staranjem;

... da Sanja Lončar, vodja projekta Skupaj za zdravje človeka in narave, razlaga, da so svarila o nevarnem učinkovanju cimeta oziroma kumarina na jetra in ledvice neutemeljena in bolj ali manj verjetna posledica bojazni farmacevtske industrije nad izgubo kakšnega donosnega zdravila, saj proučevanje učinkovanja neke kemijsko izolirane sintezne snovi nikoli ne more biti enako učinkovanju te enake naravne snovi v nekem celotnem, kompleksnem sistemu, kot je organizem – cimet. Kot primer navaja, da je enaka snov prisotna tudi v regratovi korenini in v kamilicah, pa strupenosti teh nihče ne omenja; ... da naj bi bila temnejša barva cimeta posledica vsebnosti težkih kovin pri konvencionalni pridelavi, čeprav v zadnjem času strokovnjaki opažajo, da je konvencionalni cimet svetlejši – podatka o tem, kako oziroma s čim to dosega, do zaključka redakcije žal nismo našli.

Nataša Klobučar Štrancar, univ. dipl. ing. živ. teh.

Opomba:

¹ Metil-hidroksi kalkan polimer (MHCP) v našem organizmu deluje podobno kot inzulin. Slednjega sicer ne more popolnoma nadomestiti, lahko pa izboljša njegovo delovanje. MHCP naj bi povečal predvsem občutljivost receptorjev na inzulin in celično izkoriščanje glukoze ter s tem ugodno vplival na celoten metabolizem glukoze. Ker se MHCP in inzulin v svojem delovanju med seboj dopolnjujeta, pravimo tudi, da delujeta sinergistično.

Viri:

- LONČAR, S. in S. TOPOLOVEC, M. KOČEVAR FETAH ter N. BAČAC. (2011). Ščepec rešitve, Zmolčane zdravilne moči začimb (Skupaj za zdravje človeka in narave) Ljubljana: Svetovanje Aleš Pevc. Str. 36–45.
- MARUŠIČ, Martin. (2011). Cimet ... ta magični prašek. [Online]. Ljubljana: Entrapharm d.o.o. [2. 12. 2011; 21:36]. Članek je bil objavljen v reviji Naša lekarna, št. 28., december 2008. Dostopno na: <http://www.nasa-lekarna.si/clanki/clanek/cimet-ta-magicni-prasek>.

• ŠPRINGER, Janez. (2003). Začimba za sladkorne bolnike. [Online]. Pomurske lekarnice. [3. 12. 2011; 17:28]. Dostopno na: <http://www.pomurske-lekarnice.si/si/index.cfm?id=1594>.

Foto: www.sxc.hu

avto modra rešitev za ekonomično in okolju prijazno vožnjo plin

Avtoplin sedaj
tudi na bencinskem
servisu KOBARID!

Že 49.
bencinski servis
Petrol z avtoplinom
v Sloveniji.

Vse o avtoplinu in predelavi
vozil na plin na:

www.petrol.si/avtoplin

PETROL

Energija za življenje

VELENJSKI RUDARJI V KAPELICI SV. BARBARE

Hudajužna – Da so majhno vasico v Baški grapi obiskali rudarji iz velenjskega premogovnika, ni naključje. Organizator izletov za rudarje z romarsko vsebino **Ivan Sedovnik** je tokrat že peto leto zapored poiskal župnijo s cerkvijo, posvečeno sveti Barbari. Ko je izvedel za našo kapelo, v kateri je restavriran kip omenjene svetnice, ni bilo več dvoma, kam bi zapeljal izlet.

Kapelo svete Barbare v Hudajužni so gradili v enakem času kot bohinjsko železniško progo, tej svetnici pa je posvečena s priprošnjo za varnost pri gradnji. Leta 2006 so v župniji praznovali stoletnico te na skali zgrajene kapele. Ob prihodu so tukajšnji župnik in posamezni krajanje romarjem – med njimi je bilo veliko upokojenih rudarjev s svojimi ženami – izrekli dobrodošlico. Med drugim smo izvedeli, da je premogovnik močno zaznamoval Šaleško dolino – ne samo okolice temveč tudi ljudi, saj so iz večine družin moške odhajali na delo v rove – in marsikje kasneje tudi njihovi sinovi. Kot simbol pre-

živetja v temnem rovu so zato gostje domačemu župniku v spomin izročili svetilko, kakršno dobi vsak rudar ob odhodu v zaslužben pokoj, in sicer z namenom, da bi mu življenjske moči še dolgo ne opešale.

Romarje je spremljal tudi župnik **Mirko Hrovat**, ki že 14 let upravlja župnijo sv. Florjana v Doliču. Ob tej priložnosti je v naši kapeli sledilo bogoslužje, ob katerem so se romarji spomnili vseh pokojnih rudarjev in svojih kolegov, ki se tega romanja niso uspeli udeležiti. Izrazili so hvaležnost, da so kljub težkim delovnim pogojem lahko opravljali to delo in se vedno znova vračali k svojim domačim.

Izlet so nato nadaljevali v Idrijo, kjer jih je čakal še ogled Antonijevega rova. Od nas so odhajali zadovoljni, saj so na svojstven način doživeli in opazovali lepoto te naše ozke Baške grape. Obljubili so nam, da se nas bodo spomnili na god svete Barbare. Na ta dan se namreč v kapelici v Doliču, kjer je slikar **Tomaž Langus** narisal fresko te svetnice, srečujejo vsako leto.

Besedilo in foto: **U. M.**

VELENJSKI RUDARJI PRI BOGOSLUŽJU v kapelici sv. Barbare v Hudajužni. Kapelo so gradili v enakem času kot bohinjsko železniško progo, tej svetnici pa je posvečena s priprošnjo za varnost pri gradnji.

Utrinki

TONE ŠKARJA V BAŠKI GRAPI

Grahovo ob Bači – Planinsko društvo Podbrdo, odsek Grahovo-Koritnica, je ob koncu sezone za člane in ljubitelje gorskega sveta pripravilo tradicionalno izobraževalno srečanje. V drugi polovici novembra je v dvorano krajevne skupnosti v goste povabilo priznanega alpinista, gorskega reševalca in pisatelja **Toneta Škarjo**. Njegovo življenjsko pot, na kateri je poudaril predvsem njegove alpinistične dosežke, je predstavil

alpinist **Peter Podgornik**. Glavna tema večera je bila Škarjeva zadnja, avtobiografska knjiga *Po svoji sledi*, v katero je, kot pravi, strnil »več kot pol stoletja življenja v gorah in z gorami«. Ob diapozitivih je predstavil nekaj drobcev iz tega obsežnega dela. Iz spomina so brbotale njegove besede, namenjene goram, zlasti Himalaji in ljudem, ki jih je tam srečal, spoznaval in z njihovo pomočjo hodil po svoji sledi.

Olga Zgaga, Društvo baška dediščina

Posoški razvojni center

Na podlagi 6. člena Odloka Občine Tolmin o oddajanju poslovnih stavb, poslovnih prostorov ter javnih površin v najem **Posoški razvojni center** objavlja

JAVNI RAZPIS ZA ZBIRANJE PISNIH PONUDB ZA ODDAJO POSLOVNIH PROSTOROV V NAJEM

1. Predmet javnega razpisa je oddaja poslovnih prostorov v objektu, stoječem na zemljišču parcela št. 606, vpisanem v vl. št. 52 k. o. Tolmin, v najem. Na tem zemljišču stojita poslovni stavbi Ulica padlih borcev št.1/B in 1/C, v stavbah pa poslovni prostori, ki so delno zasedeni. Po sklepu občinskih svetov občin Bovec, Kobarid in Tolmin z njimi upravlja Posoški razvojni center.

Skupna površina poslovnih prostorov v obeh stavbah znaša 1.132,60 m²; **predmet javnega razpisa so tri prazne pisarne: pisarna št. 13 (13,4 m²), pisarna št. 33 (13,51 m²) in pisarna št. 37 (11,24 m²), kar skupaj predstavlja 38,15 m².**

2. Namen – Poslovni prostori so namenjeni storitveni in neprofitni dejavnosti in se oddajajo v najem za nedoločen čas z enomesečnim odpovednim rokom.

3. Pogoji za sodelovanje na javnem razpisu – Sodelujejo lahko vse pravne osebe in samostojni podjetniki s sedežem dejavnosti v Republiki Sloveniji.

4. Ponudba naj poleg vsebine, opisane v točki 8 tega razpisa, vsebuje:

- ime in naslov ponudnika oziroma podjetja
- registracijo pravne osebe – fotokopijo izpisa iz sodnega registra, za samostojne podjetnike pa fotokopijo prigrisatvenega lista,
- fotokopijo dokazila o državljanstvu (samo za samostojne podjetnike),
- kratek opis dosedanjega poslovanja,
- morebitne dodatne ugodnosti,
- opredeljeno potrebo po poslovnih prostorih (število pisarn, m²),

- na tlorisu stavbe označen želen ter še sprejemljiv poslovni prostor. Tloris stavbe dobite na Posoškem razvojnem centru, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin, v pisarni št. 2 (pri poslovni sekretarki Katji Kravanja).

5. Merila – Najemnik bo izbran po merilih, ki omogočajo realno vrednotenje ponudbe, objavljenih v 9. členu *Odloka o oddajanju poslovnih stavb, poslovnih prostorov ter javnih površin v najem*. Merila so naslednja:

- a) najkakovostnejši program v okviru predvidene dejavnosti,
- b) opravljanje dejavnosti kot edine dejavnosti,
- c) odstotek vlaganj v obnovo poslovnega prostora,
- d) rok, v katerem namerava ponudnik odpreti poslovni prostor.

6. Rok za oddajo, način predložitve in opremljenost ponudb – Pisne ponudbe z zahtevanimi dokazili je treba predložiti (neposredno ali poslati s priporočeno pošto) vsak mesec do zadnjega delovnega dne v mesecu – prvič do 31. 5. 2011 na naslov Posoški razvojni center, Ulica Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin.

Ponudba mora biti oddana v zaprti ovojnici z oznako: »Ne odpiraj – ponudba za najem poslovnega prostora.«

Če ponudnik pošlje ponudbo po pošti, se za pravočasno predloženo šteje tisto ponudbo, ki je bila naročniku (najemodajalcu) dostavljena v roku, ki je določen v tem razpisu.

7. Odpiranje ponudb za oddajo v najem bo komisija Posoškega razvojnega centra opravila po poteku razpisnega roka in zatem enkrat mesečno, vsak prvi ponedeljek v mesecu do konca leta 2011.

Družba za avtobusni promet in turizem, d.d.
Kidričeva 20, 5000 Nova Gorica, www.avrigo.si

Avrigo d.d. objavlja prosta delovna mesta za VOZNIKE IN VOZNICE AVTOBUSA NA PODROČJU BOVCA IN KOBARIDA

Od kandidatk oziroma kandidatov pričakujemo, da imajo izpolnjene naslednje pogoje:

- izobrazba: končana IV. stopnja šolske izobrazbe;
- starost: najmanj 24 let;
- vozniško dovoljenje: D kategorije;
- temeljna poklicna kvalifikacija (TPK) za voznika/co v cestnem prometu;
- aktivno znanje slovenskega jezika;
- zdravstvene in psihofizične sposobnosti za opravljanje dela voznice oziroma voznika.

Če vas ta poklic zanima, pošljite svoj življenjepis skupaj z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: **AVRIGO d.d. Nova Gorica, Kidričeva 20, 5000 NOVA GORICA**. Z izbranimi kandidati bomo sklenili pogodbo o zaposlitvi za določen čas.

K oddaji vloge za voznika avtobusa vabimo tudi kandidate, ki še nimajo voznškega izpita D kategorije, imajo pa voznški izpit za C oziroma C + E kategorije in bi želeli opravljati ta poklic.

Avrigo d.d., Nova Gorica z več kot 200 zaposlenimi, želi s svojim delovanjem potnikom nuditi najboljše storitve.

www.avrigo.si

8. Obveščanje o izboru – Ponudniki bodo o izboru obveščeni v 8 dneh po končanem odpiranju ponudb. Vsak ponudnik, ki se je udeležil razpisa, ima pravico vložiti ugovor, ki ga naslovi na direktorico Posoškega razvojnega centra, v osmih dneh od prejema obvestila o izboru, če meni, da je z odločitvijo o izboru kršena njegova pravica. Direktorica bo o ugovoru odločila v roku 30 dni od dneva vložitve ugovora. Odločitev direktorice je dokončna.

9. Najemna pogodba – Izbrani ponudnik mora najemno pogodbo podpisati v 15 dneh po prejemu obvestila o izbiri oziroma dokončnosti sklepa o izbiri. Če izbrani ponudnik ne sklene

pogodbe v roku, določenem za sklenitev najemne pogodbe, se šteje, da je odstopil od najema.

10. Dodatne informacije – Ponudniki lahko dobijo dodatne informacije, vključno z načinom uporabe meril iz 7. točke tega razpisa, na poslovni enoti Posoškega razvojnega centra (kontaktna oseba: Katja Kravanja), Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin ali po telefonu: 05/38-41-500.

11. Dodatno – Ta razpis Posoškega razvojnega centra ne zavezuje k izbiri najugodnejšega najemnika in sklenitvi najemne pogodbe.

mag. **Almira Pirih**, direktorica

ICRA d.o.o. Idrija
Mesni trg 1, 5260 Idrija

Javna agencija
Republike Slovenije
za podjetništvo
in tuje investicije

REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO

Idrijsko -
Cerkljanska
razvojnica
agencija
d.o.o. Idrija

@VEM

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

LOKACIJA VEM ZA IDRIJSKO-CERKLJANSKO IN POSOČJE

VseNaEnemMestu

PREDHODNE NAJAVE ZA REGISTRACIJO IN SPREMEMBE V PODJETJIH

VEM točka za Idrijsko-Cerkljansko in Posočje obvešča uporabnike, da se je po novem treba za storitve, povezane z registracijo in spremembami v podjetjih – samostojni podjetnik (s.p.) ali enostavne gospodarske družbe (d.o.o.) –, predhodno najaviti.

Telefonska številka: 05/38-41-503 ali 031-381-692, e-pošta: info@prc.si.

investicijsko
bančništvo

PLEMENITE
KOVINE

ZLATO ŠE NIKOLI NI BILO TAKO BLIZU

Zdaj tudi v najbližji poslovalnici Abanke

Ne izpustite iz rok zlate priložnosti v obliki zlatih naložbenih palic in kovancev, ki so lahko dobra naložba ali dragoceno darilo. Ujamete jih lahko v poslovalnici v **Tolminu** na Mestnem trgu 5. Obiščite nas ali nas pokličite na telefon: (05) 38 10 800.

Opozorilo: Zlato ni enako depozitu, ne prinaša obresti in ni vključeno v sistem zajamčenih vlog. Pri nakupu investitor prevzema tveganje, da bo ob njegovi prodaji dobil manj, kot je investiral. Banka jamči stranki, da ima zlato čistino in maso, navedeno v pogodbi o prodaji zlata, ne jamči pa za odkup prodanega zlata.

www.abanka.si | info@abanka.si | Abafon 080 1 360

ABANKA
BANKA PRIJAZNIH LJUDI